De Islam voor Ongelovigen

Voorwoord

"Zo las ik een paar dagen nadat de Japanse vertaler van *De Duivels* verzen was vermoord (...) dit uittreksel uit de Koran : 'Als de heilige maanden voorbij zijn, dood dan de ongelovigen waar ge ze maar vinden kunt, grijp ze, breng ze in het nauw en lok ze overal in hinderlaag'. [9:5] Er staan ons nog schone dagen te wachten als dit naar de letter wordt genomen."

Op 9.8.1991 stond deze profetie in *De Morgen*. En inderdaad : sindsdien zijn er vele tientallen vrijdenkers in de islamwereld samen met talloze wetsdienaars en leden van minderheden wegens "belediging van de islam" vermoord en zijn er nog een aantal door rechtbanken veroordeeld tot de dood, tot celstraffen, tot publikatieverbod of zelfs tot echtscheiding van hun niet-afvallige echtgenote. Ook in Europa zijn de "schone dagen" aangebroken : wie de islamkritiek van de Turkse of Egyptische martelaars voor de geestelijke vrijheid hier herhaalt, moet rekenen op ostracisme, laster en andere "hinderlagen". Maar dat is geen reden om het te laten.

Dit boekje is gebaseerd op artikels over de islam die ik in de Vlaamse pers gepubliceerd heb in de periode 1989-94. Het leek mij in die tijd belangrijk, de bevolking en vooral de bestuursklasse te waarschuwen tegen de zeer reële kans op een verdere islamitische greep naar de macht in sommige delen van de wereld, ondermeer in West-Europa. Ik was mijn eerdere sympathie voor de islam kwijtgeraakt door een rationele studie van zijn grondslagen, maar vooral door kontakt met de slachtoffers van de islam (zoals kontakt met slachtoffers van het kommunisme mij eerder van een andere illusie afhielp). Zo was ik in Delhi toen daar begin 1990 vele van de 250.000 hindoe-vluchtelingen toe kwamen, die door de moslims uit Kasjmir verjaagd waren. Deze etnische zuivering is in de wereldpers doodgezwegen, en dat heeft mij de behoefte doen beseffen aan verslaggeving over de islam die zich nu eens niet met het moslimstandpunt vereenzelvigt.

Van meet af aan heb ik het probleem dat niet-moslims met moslims blijken te hebben, gedefinieerd als een ideologisch probleem : moslims zijn mensen met dezelfde mogelijkheden als wij, maar die tot vijandigheid jegens ons gekonditioneerd zijn door de ideologie die Mohammed in 610-632 n.Chr. vastgelegd heeft in de *Koran*. Er is hoogstens een plaatselijk, tijdelijk en aksidenteel verband met zaken als immigratie en verschil in huidskleur. In Arabië werd de islam niet gebracht door een immigrant die door zijn huidskleur opviel, maar door een stam- en landgenoot. Evengoed was het een onverdraagzame en destruktieve religie, die er het pluralisme vernietigde en een stalinistische uniformiteit oplegde aan wat een bij uitstek "multikulturele" samenleving geweest was.

De islam stelt daarom een probleem dat radikaal verschilt van de wrijvingen die al eens kunnen optreden bij de inplanting van uitheemse groepen mensen in een bestaande samenleving. Ik wil niet ontkennen dat "tolerantiedrempels" en "ontworteling" zich evenzeer kunnen voordoen bij andere groepen immigranten dan de moslims; maar ik ben ervan overtuigd (en zie de bewijzen dagelijks in de etnische milieus waarin ik verkeer) dat andere gemeenschappen zich wel degelijk willen en kunnen integreren, en dat in hun geval zelfs het behoud van een lichte dosis exotisch erfgoed geen enkele hindernis voor integratie vormt. Bij hen is integratie slechts een kwestie van tijd, bij zeer vele moslims stellen we met het voortschrijdend tijdsverloop integendeel een versterking van de "wij tegen hen"-ingesteldheid vast.

In ëën van zijn eerste interviews als Vlaams-Blokvoorzitter verklaarde Frank van Hecke dat het hem in precies dezelfde mate zou storen als het geen moslims maar boeddhisten betrof. Vanuit de vergelijkende godsdienstwetenschap moet ik die achteloze gelijkstelling van moslims met b.v. boeddhisten beslist tegenspreken. Het boeddhisme (net zoals hindoeësme, taoësme) heeft geen gedetailleerde politieke doktrine die krachtens religieuze voorschriften als normatief geldt, de islam heeft die wel. Maar tot daar toe, het is geen zonde, een politieke doktrine te hebben; wël problematisch is dat deze doktrine intrinsiek vijandig staat tegenover al degenen die het geloof niet delen. *De islam legt aan de moslimgemeenschap de strijd tegen de ongelovigen op als religieuze plicht*.

De mate waarin de islam zijn vijandschap jegens ongelovigen en zijn aanspraken op de politieke macht ernstig neemt, is ruwweg evenredig met de betrekkelijke sterkte van de moslimgemeenschap in een gegeven regio. Moslims die in de minderheid zijn, hebben de mond vol van "multikulturalisme", "verdraagzaamheid", de "rechten van de minderheden". Het ware gelaat van de islam krijgt men echter pas te zien zodra de moslimgemeenschap in de meerderheid is. *Er bestaat geen enkele land met een moslimmeerderheid waar volledige gelijkheid der burgers ongeacht hun religie heerst*.

Bij ons heeft de islam zulke macht nog niet, maar hij beschikt wel over een huurlingenvoorhoede die alvast de repressie tegen islamkritiek organizeert. Voorbeelden krijgt u in hoofdstuk 5, maar hier kan ik alvast vermelden dat ik er zelf ook wat ervaring mee heb. Voor mij als gediplomeerd sinoloog en indo-iranist en praktizerend multikulturalist was mijn broodje in dit multikul-tijdsklimaat eigenlijk gebakken; maar de dag dat ik het op mij nam om de bedreigde kulturele verscheidenheid in sommige delen van de wereld te verdedigen, niet tegen het wegdeemsterende eurocentrisme maar tegen de opmarsjerende islam, gooide ik mijn eigen ruiten in. Mijn publikaties over de islam zijn mij komen te staan op boycots, een lasterkampanje, en regelrechte broodroof.

Er wordt door moslims en hun pleitbezorgers volop geklaagd over een vermeende hetze tegen de islam. Zo beweerde de Nederlandse indoloog Peter van de Veer onlangs dat in termen van maatschappelijke aanvaarding, "pro-moslim zijn bijna even erg is als antisemiet zijn". (1) Dat is natuurlijk klinkklare onzin. Van der Veer is hoogleraar, wordt gevraagd als gastprofessor in Princeton, en krijgt zijn boeken bij de meest prestigieuze uitgevers gepubliceerd; dat zou hem niet lukken als de boodschap van die boeken antisemitisch was. En ik kan eraan toevoegen : het zou hem evenmin lukken als zijn boodschap islamkritisch was.

Het beste voorbeeld is het geval Lucas Catherine. In zijn EPO-boek *De zonen van Godfried van Bouillon*, over "de zionistische lobby in België", overschrijdt hij meermalen de grens tussen antizionisme en antisemitisme; de Nederlandse historikus van het antisemitisme, Philo Bregstein, noemt hem ronduit antisemiet. Toch heeft dit hem nooit enig probleem opgeleverd, en wel omdat zijn kritiek op de zionisten niet vanuit katholiek of nationalistisch maar vanuit pro-islamitisch standpunt geformuleerd is. Voor zijn diverse pro-islamitische publikaties heeft hij in de establishment-media nooit iets anders dan lof gekregen.

Besprekingen van de islam waarvan men vermoedt dat ze kritisch zijn, komen daarentegen nog maar zelden de eerste selektieronde door. Zo weigerde de UFSIA in 1993 in extremis haar eerder toegezegde lokalen voor een lezingenreeks over de islam, getiteld "*De islam zonder sluier*", en deelde ze aan de organizatoren (het katholieke Vormingsinstituut Wies Moens dat anders nog steeds in de katholieke UFSIA welkom is) mee dat dit geschiedde "onder interne en externe druk". Deze situatie is op slechts enkele jaren tijds gegroeid; bepaalde artikels die ik in 1989-91 als vrije tribune in Vlaamse kranten publiceerde, zouden daar (zoals ik weet door andere artikels van gelijkaardige strekking voor te stellen) vandaag geen enkele kans meer maken.

Er zijn ook andere vormen van onverdraagzaamheid aan het werk, van belachelijk tot gevaarlijk. In de UIA gelastte een vereniging haar eigen aktiviteit af uit protest tegen het islam-debat in de zaal ernaast, nochtans een echt pluralistisch debat met twee islam-zegslieden, islamkritici uit het VB en de VLD, en mijzelf. In Vilvoorde waren moslim-relschoppers opgetrommeld, en kon mijn lezing slechts doorgaan mits politietussenkomst. Zulke dingen zijn wat zorgwekkend, maar veel erger is dat de hoofdstroom van onze samenleving zich ertoe laat dwingen, aan deze onverdraagzaamheid mee te doen.

Talloze keren ben ik als spreker "gedisinviteerd". Dat gaat zo : de vereniging of school wijst iemand aan om een programma voor het volgende jaar samen te stellen, die kontakteert mij, maar wanneer hij of zij dan het voorlopig programma aan het bestuur voorlegt, zit daar wel iemand die mijn naam kent en weet dat ik op de zwarte lijst van de multikulturele staatsideologie sta. Eën zo'n tegenstem is doorgaans voldoende om de hele groep brave burgers de daver op het lijf te jagen, en dus word ik afgebeld, meestal zonder opgave van reden, en ook volkomen ongeacht het (vaak neutrale, geenszins de islam betreffende) onderwerp. Via dezelfde kontakten die eerst mijn naam voor de sprekerslijst hadden voorgesteld, kom ik dan meestal toch wel de ware toedracht te weten. Hier hebben we meteen een objektief kriterium om te testen in welke mate een opinie het mikpunt van een hetze is : professor Van der Veer mag mij eens vertellen hoe vaak hij al gedisinviteerd is wegens zijn pro-islamitische standpunten.

Soms kan men door omstandigheden niet anders dan het verhaal van het besluit tot disinvitatie doen. Zo deelde de Antwerpse Volkshogeschool mij heel recent mede dat twee afgesproken lezingen over religie in India niet konden doorgaan omdat de stuurgroep op aangeven van Mon Detrez en Frans Boenders zijn veto daartegen stelde. Van Mon Detrez verbaasde mij dat niet : iemand die regelmatig de lof van het Ottomaanse rijk op de Balkan zingt, heeft er alle belang bij om de feiten betreffende de islam buiten beeld te houden, en het is maar te verwachten dat zulke mensen hun invloed gebruiken om overtreders van het taboe op islamkritiek te treffen.

Van Frans Boenders verraste deze *Berufsverbot*-interventie mij wel een beetje. Ik herinner me van hem een wederwoord (in het ter ziele gegane linkse weekblad Toestanden, dat de "debatkultuur in Vlaanderen" wou bevorderen, en waarin ikzelf mijn allereerste stuk over de islam publiceerde, n.l. over de toen kersverse Rushdie-zaak) op een artikel van Frans Verleyen waarin deze een amalgaam gemaakt had van Ajatollah Chomeini en de Dalai Lama, allebei immers "theokraten". Boenders wees terecht op het intrinsiek irrationele

en onverdraagzame karakter van de islam, en kontrasteerde dit met het vrije onderzoek als basis van het boeddhisme. Blijkbaar behoudt de media-elite zichzelf het recht voor om haar gedacht te zeggen, en wil zij dat recht niet met gewone stervelingen delen. In ieder geval : dat zelfs een brave man als Frans Boenders aan deze heksenjacht (links zou het "McCarthyisme" noemen) meedoet, is veelzeggend voor de veralgemening van het taboe op islamkritiek.

De zegsvrouw van de Antwerpse Volkshogeschool checkte ook of ik niet "van het Vlaams Blok" was. Nee, zei ik, ik ben lid van een andere partij, dat moet een kwakkel *zijn*. Jamaar, ze had daar een artikel vëër zich liggen (er houdt blijkbaar iemand een dossier over mij bij) waarin ik beweerde dat de enige oplossing voor het samenlevingsprobleem met moslims bestaat in hun volledige assimilatie. Nou, zei ik, dat is toch het diametraal tegendeel van het VB-standpunt ? Maar toch was het niet aanvaardbaar, zei ze, "want wij zijn voor het pluralisme". Natuurlijk, ik ben ook voor het pluralisme, en daarom juist bekritizeer ik de vijanden van het pluralisme; *tot voor kort was dat vooral het kommunisme, vandaag is dat vooral de islam*. Multikulturalisten trachten andersdenkenden wel eens de mond te snoeren met redeneringen als : "Geen demokratische rechten voor de vijanden van de demokratie". Ik noteer echter dat zij die niet toepassen op de belangrijkste dreiging voor de pluralistische demokratie, wel op degenen die over die dreiging rapporteren.

Linkse "extreem-rechts"-deskundigen beschuldigen partijen als het Vlaams Blok wel eens van "biologizering van de kultuurverschillen" : enerzijds zeggen dat het hun niet meer om ras- maar om kultuurverschillen te doen is, anderzijds de kultuur van immigranten als een onwrikbaar en onvervreemdbaar gegeven behandelen, even inherent als iemands ras. De multikulturalisten maken zich echter aan precies dezelfde biologizering schuldig. Met beroep op het "pluralisme" doen zij alsof Marokkanen nu eenmaal moslim zijn, en wij dat dus maar moeten aksepteren. Welnu, er is niets intrinsiek islamitisch aan Marokkanen, de islam is hun destijds met geweld of minstens met sociale druk opgelegd, en er is geen enkele reden om hen daarin vast te houden.

Ik ga niemand op de pijnbank leggen wegens zijn geloof in een platte aarde, maar daarom ga ik dat geloof nog niet aksepteren, in de zin van : onderwijs in dat geloof subsidiëren, verbroederingen tussen plat-aardlingen en anderen organizeren om het wederzijds begrip te bevorderen, en al die andere islamvriendelijke spelletjes waar het multikul-establishment belastinggeld tegenaan gooit.

De islam is een schadelijk bijgeloof dat we zijn gevangenen, de moslims, vriendelijk doch beslist uit het hoofd moeten praten. Kijk, als je kind van tien of vijftien of twintig jaar door een bizarre indoktrinatie nog steeds in Sinterklaas blijkt te geloven, zou je het dan niet als een dringende plicht beschouwen, het eens over de ware toedracht te informeren ? Ik herinner mij nog goed hoe ik verontwaardigd was toen mijn zus mij op mijn zes jaar de ware toedracht over Sinterklaas vertelde, en ik verwacht dezelfde verontwaardiging bij moslims die b.v. in de Mohammed-studie van dr. Somers de ware toedracht over de Koran-"openbaring" vernemen. Hoe dan ook, we moeten allemaal op zekere dag de sprookjeswereld ontgroeien en de werkelijkheid onder ogen zien, dus het getuigt van weinig naastenliefde om medemensen in zulke achterhaalde waan te laten. Het speelgoed in de laars bij de schoorsteen is daar nu eenmaal niet door Sinterklaas gelegd, en de woorden van de Koran zijn nu eenmaal niet door de aartsengel Gabriël ingefluisterd.

Het is volstrekt zeker dat de islam zal verdwijnen, en ik maak me sterk dat de kruciale wending in die evolutie slechts enkele decennia van ons verwijderd is. Wij moeten aan dit proces meewerken door na te denken over een integraal alternatief voor zowel de in wezen achterhaalde geloofssystemen als de geestelijke verwarring die de moderne wereld tekent. Maar in afwachting van deze kulturele evolutie moeten onze beleidvoerders goed beseffen dat de islam vooralsnog een te duchten uitdager is. Zij moeten ophouden met hun politiek van zelfbedrog en leugentjes om bestwil : de wereld is een te onveilige plaats om zonder degelijke terreinkennis door te komen.

Toch gaat het er in de hedendaagse islamkritiek niet (meer) om, niet-moslims voor de moslims te waarschuwen. Nu er steeds meer geboren en getogen moslims zelf de mentale ketenen van hun geloof afwerpen en op gevaar van hun leven hun steentje bijdragen tot het doorprikken van Mohammeds dogma's, moet het doel niets minder zijn dan de emancipatie van alle moslims uit de waan van de Profeet (vrede zij met hem).

Leuven, 15 januari 1997 (Europees Jaar tegen Racisme)

dr. Koenraad Elst

1. De profeet

1.1. Zo wordt men profeet Mohammed werd volgens de traditie geboren in 570, als telg van een verarmde zijtak van de dominante Qoraisj-clan. Hij ver loor zijn vader nog voor zijn geboorte, en zijn moeder zou enkele jaren later volgen. Hij werd opgevoed door zijn grootvader, en na diens dood door zijn oom Aboe Taalib, de vader van Ali.

Mohammed trad in dienst bij Chadiedja, tweevoudig weduwe, die een handelsfirma leidde. In de hedendaagse islam-apologetiek zegt men vaak dat de status van de vrouw in de islam misschien niet aan moderne normen beantwoordt, maar in vergelijking met het heidense Arabië toch een grote vooruitgang betekende. De feiten betreffende Chadiedja bewijzen het tegendeel : als weduwe had zij het bedrijf geërfd, dus heidense vrouwen konden volwaardig erfgenaam zijn; en zij leidde het bedrijf zelf, want de heidenen vonden het blijkbaar normaal dat een vrouw gezagsfunkties bekleedde. Onder de islam zouden zulke vrouwen zeldzaam worden.

Als handelsreiziger legde Mohammed regelmatig de route naar de christelijke metropool Damaskus af, via Medina en Pales tina. Hij moet dus ook wel Jeruzalem bezocht hebben, dat immers pal op die route ligt. Dit detail is niet onbelangrijk, want later overtuigt hij zijn volgelingen van de echtheid van zijn wonderbaarlijke nachtelijke reis (*de mi'raadj*) op een gevleugeld paard naar Jeruzalem door hun een akkurate beschrijving van de stad te geven. (2) Natuurlijk had hij geen mirakelreis nodig om Jeruzalem met eigen ogen gezien te hebben.

Chadiedja wees enkele huwelijksaanzoeken af, en huwde op eigen voorstel de meer dan tien jaar jongere Mohammed. Zij bleef tot aan haar dood in 619 zijn enige vrouw; pas na zijn opgang in Medina vanaf 622 zou hij polygaam worden. Chadiedja schonk Mohammed twee zonen en twee dochters, van wie Fatima later een belangrijke rol zou spelen als vrouw van Mohammeds neef Ali. De zoontjes stierven al vroeg, en ook in latere huwelijken zou Mohammed geen zonen hebben. De afwezigheid van een evidente troonopvolger leidde na Mohammeds onvoorziene dood in 632 n.Chr. tot betwistingen en uiteindelijk tot een splitsing in de islam, n.l. tussen soennieten (van *soenna*, "traditie") en sji'ieten (van sji'a, "partij", m.n. de partijgangers van Ali's aanspraken op het leiderschap van de moslimgemeenschap). Toch proberen islam-apologeten naarstig om een positieve betekenis te geven aan het feit dat de profeet geen zoon had : in Zijn wijsheid zou Allah het zo geregeld hebben dat de mensen zich op Mohammeds goddelijke boodschap moesten verlaten, in plaats van op Mohammeds menselijke nakomelingen.

In 610 n.Chr. krijgt Mohammed zijn eerste visioenen. Wanneer hij ligt te slapen op de afgelegen plaats waar hij zich jaarlijks tijdens de maand Ramadaan terugtrekt voor gebed (*tahannoeth*) (3), verschijnt hem de engel Gabriël. Mohammed zal dit later beschrijven als een zeer benauwende ontmoeting. Het is dan dat hem het beroemde vers toegeroepen wordt dat begint met het bevel : "Lees !" (*iqra*'; wellicht eerder te begrijpen als "Lees voor !", d.w.z. "Verkondig !"). (4) Hijzelf is hier eerst zo van onder de indruk dat hij zelfmoord wil plegen. Hij vraagt zich af of hij soms een bezetene wordt, wat hij een verachtelijk soort mensen vindt. Hij gaat dus de berg op om zich eraf te storten. Maar halfweg hoort hij een stem uit de hemel : "O Mohammed, gij zijt de apostel van God en ik ben Gabriël." Hij blijft staan, ziet in de hemel langs alle kanten de engel in de gedaante van een man. Na een tijdje verdwijnt Gabriël, en Mohammed keert naar huis terug.

Maar ook dan nog zegt hij tot Chadiedja dat hij helaas een bezetene geworden is. Zij echter stelt hem gerust, en wel als volgt. (5) Wanneer hij weer zijn "bezoeker" ziet verschijnen, vraagt hij Chadiedja om opheldering : is het een engel of een duivel ? Zij nodigt hem uit tot geslachtsgemeenschap, en zodra hij haar penetreert, verdwijnt de bezoeker. Deze afkeer van de geest voor zinnelijke lusten legt Chadiedja zo uit, dat het een engel moet geweest zijn, want een duivel zou op dat ogenblik natuurlijk dicht bij de aktie gebleven zijn. (6) Hij went aan de regelmatig terugkerende hallucinaties, die stilaan een minder dramatisch en meer roetinematig karakter krijgen. (7) Toch zal hij ze nog drie jaar alleen in intieme kring bekend laten worden, totdat Allah zelf hem beveelt, ermee in de openbaarheid te treden.

De stem van Gabriël keerde regelmatig terug, en zijn openbaringen werden opgetekend en later gebundeld tot de Koran. Enkele familieleden (Chadiedja, Ali) erkenden Mohammed als spreekbuis van God, en hij werd de leider van een geheime sekte. Toen de Mekkanen er stilaan lucht van kregen, vonden ze het maar een gekke bedoening, zowat dezelfde reaktie die moderne mensen hebben tegenover deze of gene nieuwe sekte die het nieuws haalt. Sommigen zeiden dat hij bezeten of gestoord was, anderen dat hij een fantasierijke bedrieger was die zijn "openbaringen" zelf uitvond. Alleszins was de goegemeente niet geneigd zijn aanspraak op een goddelijke zending te geloven.

1.2. Psychopathologische diagnose

In de Koran blijkt dat sommigen Mohammed voor een fantasierijk "dichter" hielden, en zijn openbaringen voor "verdichtsel". (8) Tevens is er een tiental keer sprake van de opwerping dat Mohammed "bezeten" is. (9) Andere passages betreffende gelijkaardige opwerpingen tegen vroegere profeten behoren klaarblijkelijk eveneens tot een polemiek tegen de karakterizering van Mohammed als een "bezetene". (10) Bezetenheid was een toenmalige niet-technische term voor eender welke mentale aandoening. Ook dronkenschap werd opgevat als een soort van kortstondige bezetenheid door een geest die blijkbaar in de alkohol woont (vandaar de in sprookjes erg letterlijk opgevatte uitdrukking "de geest in de fles", en de zegswijze dat men de geest die uit de fles losgelaten is, er niet meer terug in kan stoppen, d.w.z. de dronkenschap kan men niet meteen doen ophouden). Elke geestesverandering waarbij iemand niet meer als zijn bekende zelf spreekt of handelt, werd beschreven als "bezetenheid".

Nu is het eigenlijk Mohammed zelf die verklaarde dat hij in zeer letterlijke zin door een geest bezeten was, namelijk door Allah die hem als spreekbuis gebruikte. Zelf als kanaal gebruikt worden door een ander wezen, dat is per definitie wat men bezetenheid noemt. De Mekkanen geloofden meestal wel in djinns, wezens die tot het geestenrijk behoorden doch qua moraal en intellekt weinig van de mens verschillen, en b.v. goedaardig danwel boosaardig kunnen zijn (dit i.t.m. de engelen, die zuiver instrument van Gods wil zijn). Dat djinns er belang in stelden, bezit te nemen van een mens, dat was nog aannemelijk, maar dat de Schepper van het heelal zich hiermee zou bezighouden, gold als absurd. Te meer daar de zogezegde openbaringen van de bezitnemende geest via Mohammed wat al te banaal waren om van goddelijke oorsprong te kunnen zijn.

Kroongetuigen binnen Mohammeds kamp uitten eveneens hun skepsis. Mohammeds eerste sekretaris, die jarenlang zijn openbaringen genoteerd had, besloot uiteindelijk dat het maar doorgestoken kaart was. Ook zijn lievelingsvrouw Aisja deed wel eens sarkastisch over het feit dat die openbaringen toch altijd zo merkwaardig goed in Mohammeds kraam pasten, en hem b.v. in zijn seksueel leven altijd zo gauw op zijn wenken bedienden (zo verleende Allah hem toestemming om, tegen de heersende incest taboes in, met de ex-vrouw van zijn aangenomen zoon te trouwen). Het is dus beslist niet waar dat de moderne uitleg van Mohammeds "openbaringen" een projektie is van moderne ideeën op middeleeuwse verschijnselen die zich aan deze moderne kategorieën onttrekken. Mohammeds eigen tijdgenoten vonden dat er met die "openbaringen" iets niet klopte, ook al waren ze het niet eens over het bedrieglijke danwel pathologische karakter ervan.

Een aantal bekende figuren uit de profetisch-monotheëstische traditie zijn in de loop van deze eeuw reeds door psychologen onder de loep genomen. Aldus heeft Freud over Mozes geschreven, Jung over Job, en een hele reeks psychologen over Jezus. Ook van Mohammed, over wie we een schat aan eerstehandse informatie bezitten, is een psychologische diagnose gemaakt, en wel door de Vlaamse psycholoog dr. Herman Somers in het boek *Een andere Mohammed* [Hadewijch, 1992]. Dit boek is van absoluut historisch belang. Toch leidt het een zeer marginaal bestaan, want zelfs de uitgever heeft de publiciteit ervoor tot een strikt minimum beperkt; hij heeft wellicht al genoeg moed getoond door het boek ëberhaupt uit te geven. Op lange termijn is het echter vol strekt zeker dat Somers' Mohammed-studie prominent vermeld zal worden in toekomstige overzichten van de islamgeschiedenis, met name als nagel in de doodskist van de religie van Mohammed.

Een gelijkaardige, hoewel nog niet altijd even vakkundige benadering vinden we bij auteurs van moslim-herkomst, b.v. in het arabischtalige boek *Een psychologische analyse van profeten* [Kaëro, 1996] van de Egyptenaar Abdoellah Kamaal, dat in Egypte op aandringen van de Islamitische Akademie voor Onderzoek van Al-Azhaar (de gezaghebbende Islam-hogeschool) verboden is. (11) Ook in de moslimwereld is het vrij onderzoek uiteindelijk niet te stuiten, en leeft de twijfel aan het dogma van het profetisme.

Een Profeet is iemand die de stem Gods hoort. Deze subjektieve ervaring komt uitsluitend voor bij mensen met een ongewone psychologische konstitutie. In het geval van Mohammed hebben we voldoende authentiek getuigenis over zijn persoonlijkheid om ons een beeld van de psychologie van zijn profeetschap te kunnen vormen. De Koran, de *Hadieth* (overlevering betreffende de woorden en handelingen van de Profeet) en de vrome biografieën beginnend met de *Sirat Rasoel Allah* van Ibn Ishaaq geven een heleboel rechtstreekse en onrechtstreekse informatie over Mohammed. Laat ons dit materiaal eens door het oog van de psycholoog bekijken.

In de christelijke polemische geschriften is eeuwenlang beweerd dat Mohammed aan epilepsie leed. De reden hiervoor is de vermelding dat hij tijdens de openbaringsmomenten met het schuim op de mond op de grond viel. Volgens Somers gaat het hier waarschijnlijk slechts om een "epileptisch aksident". Als de Profeet aan kronische epilepsie geleden had, dan zouden we er in de omvangrijke geschriften over de Profeet stellig meer van gehoord hebben. Overigens is epilepsie een neuropathologische aandoening, een ziekte van het

zenuwstelsel, maar niet een mentale stoornis. Vele epileptici uit de geschiedenis hadden een standvastig temperament en een evenwichtig en suksesvol leven. Hoogstens kan de vermelding van een epilepsie-achtige aanval een aanwijzing zijn van een kwetsbare neurologische toestand die de fysiologische basis voor een mentale aandoening zou kunnen vormen. Op zichzelf wettigt deze vermelding geen vermoeden van mentale stoornis, wel kan ze bovenop soliedere aanwijzingen als korroboratie dienen. Die aanwijzingen zijn er echter: zoals we zullen zien, gingen deze epileptische krisissen gepaard met hallucinaties. De *Hadieth* beschrijft dat Mohammed tijdens de trance uit zijn voorhoofd zweette, dat zijn aangezicht van kleur veranderde, dat hij schuim op de lippen kreeg en zijn hoofd introk. Hijzelf zei dat de trance (*wahi*) "tot mij komt als belgerinkel dat erg pijnlijk is voor mij... soms komt een engel in mensengedaante tot mij en hij spreekt". (12)

Rond zijn 40 jaar, een typische leeftijd voor het akuut worden van paranoëa, begint Mohammed te lijden aan sensorische (visue le maar vooral auditieve) hallucinaties. Inhoudelijk geeft de stem die hij in zijn hallucinatie hoort, vorm aan een *uitverkiezingswaan* : hij denkt dat Allah tot hem spreekt, hoewel er absoluut niets is in de hele Koran dat niet vanuit Mohammeds kulturele en persoonlijke achtergrond begrepen kan worden.

De fundamentele uitverkiezingswaan werd, typisch, verdedigd met een *interpretatiewaan* : alle feiten die het waanidee weerleggen, worden zo begrepen dat ze de waan juist bevestigen. B.v., de skepsis die hij ontmoette, integreerde hij meteen in zijn waan : waren de joodse profeten niet eveneens op spot en ongeloof onthaald ? Op onbegrip stuiten was dus geen weerlegging maar juist een bewijs van zijn profeetschap. Of b.v., hij stelde vast dat de joods-christelijke traditie geen voorspelling bevat over hem zelf, noch de informatie dat Adam en vervolgens Abraham in Mekka de Kaëba bouwde (wat hijzelf beweerde om de heidenen als "usurpators van de Kaëba" te kunnen voorstellen). In plaats van hieruit het waan-karakter van zijn profeetschap en van zijn eigen Abraham-Kaëba-mythe af te leiden, legde hij dit uit als het resultaat van bijbelvervalsing door joden en christenen - en die vervalsing werd zelf dan weer een bewijs te meer dat hij, als een echte profeet, het slachtoffer was van tegenkanting vanwege het establishment. Hij betrok ook uitspraken van Jezus over de Verlosser en de komende Heilige Geest op zichzelf. (13)

Enkele *prodromen*, n.l. hallucinaties en neuropathologische krisissen tijdens Mohammeds jeugd, zijn eveneens vermeld. Zo laat Mohammeds postuum biograaf Ibn Ishaaq de Profeet vertellen hoe hij als jongen zijn lendendoek uitdeed en gebruikte om stenen te dragen, waarop "een onzichtbare figuur mij een zeer pijnlijke mep gaf en zei : 'Doe je doek aan', zodat ik als enige van de jongens mijn lendendoek aanhield en de stenen op mijn schouders droeg". (14) Reeds als zesjarige zou hij zijn omgeving geschokt hebben door een aanval van "bezetenheid". De familie aan wie hij tijdelijk uitbesteed was, zond hem terug naar zijn clan uit vrees dat het erger zou worden en zij de schuld zou krijgen.

Hindoe yogi's zoals Swami Vivekananda (ca. 1890) hebben een iets mildere verklaring gezocht voor Mohammeds eigenwaan en hallucinaties. Wie zich zonder bekwame leiding aan experimenten met bepaalde meditatietechnieken waagt, kan zich in bewustzijnstoestanden werken die niet meer verheffend maar inte gen deel abnormaal en verwarringwekkend zijn. De islambronnen vermelden in enig detail hoe Moham med zich terugtrok om, inderdaad alleen en zonder leiding, een bepaalde reli gieuze gestemdheid te kultiveren.

Deze uitleg was, weliswaar heel minoritair, ook in de christelijke polemiek al bekend. Ze werd b.v. door de 17de-eeuwse Utrechtse protes tantse theoloog Gisbertus Voetius, die de eerste Indonesië-zendelingen ideologisch klaarstoomde, vernuftig in zijn propaganda ingewerkt. Hij erkende dat Mohammed aan waanzin leed, en dat hij door zijn tijdgenoten en zelfs door sommige van zijn vrouwen als een gek en een bezetene herkend was. Als bijkomende uithaal tegen de katholieken verklaarde hij Mohammeds mentale afwijkingen als het gevolg van zijn geëxperimenteer met christelijk-monachistische (door het protestantisme afgeschafte) praktijken, zoals vasten en nachtwaken in eenzame grotten. (15)

De beschrijving van prodromen tijdens Mohammeds kinderjaren pleit echter tegen deze verklaring van zijn waanzin vanuit onverstandige meditatiepraktijken. Blijkbaar ging het toch om een lichamelijk bepaalde ziektetoestand.

1.3. Onverdraagzaamheid als symptoom

Mohammed was uiterst onverdraagzaam tegen alwie zijn waan in twijfel trok. Zoals vele paranoëde mensen was hij echter verstandig genoeg om te weten hoever hij kon gaan in het beledigen en uitdagen van andersdenkenden : pas toen hij in Medina over een legermacht beschikte, gaf hij de ongelovigen de keuze tussen de bekering en de dood. Bij zijn veroveringen wist hij zeer goed wanneer te zalven en wanneer te slaan, in funktie van zijn strategische objektieven. Maar reeds in Mekka ging hij af en toe wild te keer tegen de gevestigde kultuur en tegen al wie niet in zijn aanspraken op profeetschap geloofde.

Mohammeds haat tegen skeptici nam ondermeer de vorm aan van kosmische katastrofe-visioenen : hellevuur waarin Allah mensen roostert en vilt, het vel weer laat aangroeien, en herbegint. Dit kosmisch visioen was echter zeer egocentrisch : al wie weigert in Mohammeds aanspraken te geloven (en zelfs al wie er nooit van gehoord had, zoals de voorouders), komt in deze hel terecht. Het gaat er totaal niet om of je vroom of deugdzaam bent, het enige kriterium voor hemel of hel is of je in Mohammeds zelfbeeld als uitverkoren Zegel der Profeten gelooft. Overigens ziet Mohammed het einde van de wereld en het Laatste Oordeel als heel nabij, - een voorspelling waarin hij zich, net als Jezus en Paulus zes eeuwen eerder, schromelijk vergist.

Deze persoonlijke onverdraagzaamheid resoneerde wonderwel met de doktrinaire onverdraagzaamheid van de monotheës tische tradities waarin Mohammed inspiratie gevonden had. Enkele decennia eerder hadden joodse en christelijke heersers, ondermeer de negus van Ethiopië, in Arabië een bloedige strijd uitgevochten, met vooral de heidense Arabieren als slachtoffers. Zij hadden ook gepoogd, het mono theësme met geweld op te leggen, en de Ethiopische generaal Abraha had in 570 zelfs een poging gedaan om Mekka in te nemen en te verwoesten. De heidenen moesten bijgevolg niets hebben van de beide mono theësmen. Daarom weigerden ze later b.v. om de tekst van een wapenstilstand met Mohammed te laten voorafgaan door een aanroeping van "de barmhartige, de erbarmer" (al-rahmaan, al-rahiem) : dit waren welbekende epitheta van de God van de monotheësten, dus met zeer negatieve konnotaties beladen. Mohammeds Arabische versie van het monotheësme bevestigde alles wat zijn landgenoten aan onverdraagzaamheid met het monotheësme associeerden.

De islam kent eigenlijk twee grondig verschillende godsbeelden. Het ene is de Oudtestamentische Jahweh, de grillige en jaloerse god die zich voortdurend met de mensenwereld bemoeit : via straffende rampen als de zondvloed en de plagen van Egypte, via de keuze van bepaalde uitverkoren segmenten der mensheid, via orders om hele volkeren uit de roeien (de Kanaënieten en Amalekieten), via het sturen van Zijn Eniggeboren Zoon, en via het influisteren van boodschappen aan zogenaamde profeten. Dit is de God die geen andere goden naast zich duldt, en alle andersgelovigen via de Heilige Oorlog wil verdelgen of minstens in het gareel dwingen.

Per definitie is de Koran als goddelijke openbaring vol van de bemoeizuchtige God. Toch heeft de islamitische theologie tegelijkertijd een ander godsbeeld ontwikkeld, dat enerzijds veel konsekwenter het monotheësme toepast, en anderzijds dicht bij het deëstische godsbeeld (*le Dieu horlogier*) staat. Allah is de gans Andere, die volledig boven alle beslommeringen van de schepselen verheven is. Voor de sentimentele en antropocentrische verhaaltjes van progressieve christenen of liberale joden, genre "God heeft de mens als partner nodig", is hier totaal geen plaats : God heeft Zijn schepselen niet nodig en wordt totaal niet beroerd door menselijke emoties. Joodse en christelijke monotheësten plach ten te spotten met de antropomorfe goden van b.v. de Grieken, maar welbeschouwd is hun eigen godsbeeld ook behoorlijk antropomorf : kwaad worden op de mensheid (vandaar de zondvloed), bang zijn voor de steeds knapper wordende mens (vandaar de spraakverwarring van Babel), een voorkeur hebben voor ëën volk, in een vlaag van medelijden met de mensen Zelf als Mensenzoon inkarneren, gevoelig zijn voor gebeden.

Dan is het logischer om God te definiëren als de gans Andere, volledig inkommensurabel met Zijn schepselen. God heeft de wereld in gang gezet, als een opgewonden horloge, en laat de geschapen natuurwetten het zaakje verder regelen, zonder nog ooit tussen te komen. Aangezien God niet ingrijpt in het noodlot dat Hij aan het begin der tijden vastgelegd heeft, en ook niet beënvloedbaar is, heeft bidden tot God geen enkele zin, tenzij dan om God te prijzen en de grootheid van God in het eigen bewustzijn te fixeren. Het is in principe in die geest dat de moslims dagelijks vijf keer bidden, niet om gunsten af te smeken. Moslims gaan er dan ook prat op, een "rationeler" godsbeeld te hebben dan de al te menselijke godsopvattingen van joden en christenen.

Dit godsbeeld, van een God die ons ooit geschapen heeft maar nu slechts afstandelijk op ons neerkijkt, kan eventueel iets met Mohammeds relatie met zijn zeer vroeg gestorven vader te maken hebben. Als mensen uit de psycho-analytische denkrichting zich meer voor Mohammed geënteresseerd hadden, zouden ze ongetwijfeld zulke verklaring ontwikkeld hebben. Tegelijk (en het ëën sluit hier het ander niet uit) kan dit godsbeeld ook teruggaan op het statuut van Allah in het Arabische heidendom. Allah (uit al-Ilah, "de god", vgl. H

ebreeuws *Eloha/Elohim*) was voor de polytheëstische Mekkanen een soort overkoepelende God die, anders dan b.v. Hoebal, al-Oezza, al-Laat en Manaat, niet afgebeeld werd. Zoals in andere polytheëstische pantheons zat er bovenaan de hemelse hiërarchie een deus otiosus, een "nietsdoende God" die het verkeer met de mensenwereld aan de mindere goden overliet (te vergelijken met de vervanging van God als aanroepene in katholieke smeekgebeden door Onze-Lieve-Vrouw en de heiligen). Wellicht appelleerde dit afstandelijke godsbeeld aan Mohammeds verlangen naar zijn aan hemzelf onbekende vader, maar vulde hij

deze Allah gaandeweg in met flarden joodse en christelijke theologie, en transformeerde hij Allah zo tot de jaloerse Mozaësche Jahweh, wat dan weer goed resoneerde met zijn eigen onverdraagzaamheid.

1.4. Waarom wezen de heidenen Mohammed af?

Terwijl veel geestelijk gestoorde mensen al dra uitgestoten worden of een heel vernederende behandeling krijgen, had Mohammed het geluk dat hij om zijn stemmenhoorderij juist door een schare volgelingen geëerd werd. In zekere zin knoopte hij aan bij de sjamanistische traditie, waarin mensen met een zekere paranormale gevoeligheid tijdens geestreizen instrukties krijgen en deze vervolgens aan hun stamgemeenschap meedelen. Ook psychopathologische verschijnselen werden in zulke kulturen wel eens, voorzover ze niet ël te onsamenhangend waren, als goddelijke openbaringen aanvaard. ssss

Het bekendste en meest suksesvolle voorbeeld hiervan is Djengis Khan, ironisch genoeg een naam die moslims slechts fluis te rend uitspreken omdat hij miljoenen Iraanse moslims in Centraal-Azië vermoordde, waarschijnlijk de grootste moslimdoder uit de geschiedenis. (16) Net als Mohammed kreeg hij epilepsie-achtige krisissen waarbij hij in trance ging en de geest (opgevat als de hemelgod Il-Tengri) door hem sprak. Een sekretaris schreef alles netjes op, en de gegeven "goddelijke instrukties" werden nadien vroom uitgevoerd : Rusland onderwerpen, Iran uitmoorden e.d. Als men deze woorden van Il-Tengri tot een boek gebundeld had, had het met evenveel recht als de Koran voor Gods definitieve openbaring kunnen doorgaan. De beschrijving van Djengis Khans profeetschap danken we aan de moslim-historicus Minhaadj-oes-Siraadj, die het van ooggetuigen had, maar die in zijn beschrijving blijkbaar de treffende gelijkenis met Mohammeds *wahi* niet opmerkte. (17) Net als vele Mekkanen bij Mohammed, schreef Minhaadj de trance van Djengis toe aan demonen die bezit van hem namen.

Zoals vele sektestichters vandaag de dag wist Mohammed wel een aantal mensen te overtuigen, maar buiten de kring van goedgelovige halfgeletterden werd het moeilijker. De meeste Mekkanen die hem bezig hoorden, met zijn bombastische verklaringen over God en het Laatste Oordeel en zijn eigen uitverkiezing tot ultieme Profeet, wisten perfekt wat ze ervan moesten denken : de keizer heeft geen kleren aan ! Behalve de ongelovigen waren ook huisgenoten van Mohammed eerder skeptisch; zelfs zijn favoriete vrouwen Aisja en Zainaab merkten op dat zijn "openbaringen" soms wat te opvallend in zijn persoonlijke kraam pasten. Dat Mohammed geestelijk gestoord was, is geen uitvindsel van middeleeuwse christelijke polemisten, maar de spontane perceptie van talloze ooggetuigen. De moderne psychologie kan deze diagnose alleen bevestigen.

Toen Mohammed aanspraak op erkenning als profeet begon te maken, kwam hij in konflikt met de heersende clans van Mekka. Dit was toen reeds een bedevaartcentrum, met naast de gewone godsbeelden ook de uit de hemel gevallen zwarte steen, opgesteld in de Kaëba. De tegenwoordig veelgehoorde versie dat deze clans Mohammeds aanspraken op het profeetschap verwierpen omdat een verandering van religie hen van inkomsten zou beroven, is louter propaganda : nadat ze onder druk tot de islam bekeerd waren, zagen de Mekkaanse zakenlui hun inkomsten juist aanzienlijk stijgen, omdat de islam het gebied waaruit bedevaarders naar Mekka kwamen, enorm vergrootte. Ook de voorafgaande jaren was het hun duidelijk geworden dat de volgelingen van Mohammed zich gerechtigd voelden tot plundering, en aan hun bekering een flinke stuiver overhielden. In werkelijkheid kwam de weerstand van de Mekkanen dus juist niet voort uit materialistische overwegingen, wel uit hun skepsis en uit hun gehechtheid aan hun levensbeschouwelijk pluralisme.

De enigen die Mohammed als sekteleider voor zijn zaak kon winnen, waren lichtgelovigen, slecht aangeschreven krachtpatsers (b.v. Omar, Hamza) en ontevredenen, hetgeen zijn geloofwaardigheid nog meer naar beneden haalde. De Koran zelf [11:27] getuigt hiervan : "De leiders der ongelovigen onder zijn volk antwoordden : 'Wij zien in u slechts een man zoals wij, en wij zien dat niemand u heeft gevolgd behalve de minsten en de eenvoudigen van geest onder ons. En wij zien u niet uitmunten boven ons; neen, wij geloven dat gij een leugenaar zijt.'"

De Mekkanen waren zeer gehecht aan hun voorouderlijke tradities. Zoiets is geen dom obskurantisme : wat oud is, heeft zijn waarde bewezen. Op het diepste niveau verandert de menselijke psyche niet, dus wat echt de menselijke ziel bevredigt, moet al lang geleden gevonden zijn. Mohammed was niet alleen een nieuwlichter, die alles wat ze tot eigen tevredenheid aanbeden hadden, naar de hel wenste; hij zei ook dat alwie zijn boodschap (en vooral zijn eigen profeetschap) niet geloofde, voor eeuwig in de hel zou branden. Dit gold ook voor de voorouders, die dus meteen van de hemel, waar de Mekkanen dachten dat zij vertoefden, naar de hel verwezen werden. Uit respekt voor hun voorouders, en ook uit gezond verstand, oordeelden zij dat een religie die alleen hellevuur te bieden had aan het deel van de mensheid dat toevallig vëër de Profeet geleefd had, niet eeuwig en universeel was, en dus geen ware religie.

We mogen besluiten, en wel op gezag van onverdachte islamitische bronnen : de Arabische heidenen wezen

Mohammed af uit oprechte gehechtheid aan hun tradities en uit skepsis jegens zijn boude aanspraken op het profeetschap. Er was geen sociaal-ekonomische of politieke reden. Die is pas door de 20ste-eeuwse islam-apologetiek uitgevonden, onder de invloed van het mo dieuze socialisme. De heidenen verzetten zich tegen de verwoesting van hun kultuur, die in hun "afgodsbeelden" belichaamd was; de politieke hertekening van de wereldkaart die van Mohammeds sukses het gevolg was, was niet het bij vriend en vijand bekende doel van de islam. Mohammeds doel was, als profeet erkend te worden en de "afgoderij" te vernietigen, en het doel van zijn volgelingen was, als gemeenschap (oemma) macht te verwerven. Het politiek en sociaal-ekonomisch systeem dat zij tot stand brachten, kwam voort uit praktische omstandigheden, niet uit een ideologisch uitgetekend plan.

Als de Mekkanen zich tegen Mohammed verzetten, was het dus niet omdat hij een alternatieve maatschappij-orde belichaamde, zoals beweerd wordt in marxistische geschriften, (18) en in navolging daarvan ook in de moderne islam-apologetiek. (19) De echte reden was dat ze zijn religie beschouwden als rijk aan kontradikties, onmenselijk, en louter ontsproten aan Mohammeds eigen (zij het met joodse en christelijke thema's bevruchte) verbeelding. Mij dunkt dat de mens die op de hoogte is van de Aufklërung, niet anders kan dan de skepsis van de Mekkanen bijtreden, en Mohammeds "missie" als een produkt van Mohammeds verbeelding beschouwen. In plaats van de islam-apologetiek na te praten (zoals vele multikultureel georiënteerde christenen en vrijzinnigen tegenwoordig menen te moeten doen), kunnen we de zaak beter nuchter bekijken, en vaststellen dat de islam gebaseerd is op een vergissing, n.l. het dogma van Mohammeds profeetschap en van het goddelijke karakter van een onsamenhangend stuk Arabische improvisatie-literatuur, de Koran.

1.5. Konfrontatie met de heidenen

Op een dag kwamen enkele Mekkanen voorbij de plaats waar de moslims hun gebed verrichten, knielend met hun achterste in de lucht. Zij maakten zich vrolijk over deze vreemde vertoning en wekten hierdoor de woede van de gelovigen. De orthodokse biografie van Mohammed rapporteert : "Zij hekelden de moslims voor wat zij aan het doen waren totdat er klappen vielen, en het was bij deze gelegenheid dat Sa'd b. Aboe Waqqas een heiden sloeg met het kaaksbeen van een kameel en hem verwondde. Dat was het eerste bloed dat in de islam vergoten werd." (20) In zijn konfrontaties met de Mekkaanse heidenen hield Mohammed zelf het aanvankelijk bij verbaal geweld : hij beledigde de heidense goden en verstoorde de feesten. Op zekere dag stapte hij, in het heiligdom dat bekend staat als de Kaëba ("kubus"), op de heidenen toe, en hij sprak : "*Bij Hem die mijn leven in Zijn hand houdt : ik breng u slachting*." (21)

Het kwam meer en meer tot rellen in Mekka. Mohammed zelf bleef, als lid van een vooraanstaande familie, veilig buiten schot, maar zijn volgelingen kwamen onzacht in aanraking met de heidenen. De islamitische geschiedschrijving maakt hiervan dat de onverdraagzame Mekkanen de onschuldige moslims vervolgden, hoe wel de Koran als enige onbewerkte eigentijdse bron opvallend zwijgzaam is over die fameuze "vervolging". Nochtans we ten we dat de voor-islamitische Arabieren helemaal niet onverdraagzaam waren. Christenen en joden konden in Arabië probleemloos wonen en werken, dit ondanks het feit dat de herinnering nog levend was aan vervolgingen van de heidenen door eerst een joodse en daarna een christelijke machthebber. Er leefden ook zoroa striërs, haniefen, sabiërs, mandeeërs en andere exotische sekten in Arabië, dus men moet erkennen dat de Arabieren een levensbeschouwelijk pluralisme in acht namen. Als zij tegen Mohammeds sekte wël bezwaar maakten, dan lag dat niet aan hen, maar aan Mohammed. Deze kwam er openlijk voor uit dat hij geen andere religie zou dulden. Zelfs toen zijn oom en beschermheer Aboe Talib op zijn sterfbed lag, en de Mekkanen dit gewijde moment als een gelegenheid tot verzoening te baat namen, bleef Mohammed elke vreedzame koëxistentie afwijzen. Mohammed eiste dat zij zich tot de islam zouden bekeren, niets minder. In Mekka kreeg Mohammed weinig voet aan de grond, maar in een andere stad, Medina, waren er politieke problemen die hem een kans boden om door te breken. Hij bemiddelde er tussen twee ruziënde clans en kreeg daardoor een zeker gezag. Hij liet al zijn volgelingen uit Mekka naar Medina migreren, en vestigde zich er ook zelf. Zijn gemeenschap stond in Medina bekend als de *moehadjiroen*, letterlijk de "migranten". Wie meent dat de moslim-migranten zich in Europa van gasten tot heersersklasse willen opwerken, kan alvast op het voorbeeld van Mohammed zelf wijzen. Door een kombinatie van diplomatie en enkele zeer brutale zetten, wist hij zich spoedig op te werken vanuit de ongemakkelijke positie van leider van een kleine en afhankelijke immigrantengemeenschap tot de onbetwiste leider van Medina, dat de eerste islamitische staat werd.

Om ekonomisch onafhankelijk te worden van de gastvrijheid van de Medinese clans (de zogenaamde ansaar, "helpers"), ging Mohammed raids (gazwa, waarvan ons woord razzia) organizeren op handelskaravanen. In totaal organizeerde hij zo 82 raids, waarvan hij er 26 persoonlijk leidde; in 9 gevallen kwam het daarbij tot een open veldslag. In het dunbevolkte Arabië waren de aantallen van betrokken strijders en slachtoffers in absolute cijfers laag, maar wel veel hoger dan men uit de traditionele schermutselingen tussen clans gewoon was : in totaal verloren naar verluidt 1018 mensen hun leven tijdens

deze konfrontaties, van wie 259 moslims en 759 van het andere kamp.

Men stelt het vaak zo voor dat de Arabieren nu eenmaal bloeddorstige woestelingen waren, en dat daaruit de krijgshaftige trekjes van de islam voortkwamen. In werkelijkheid namen de Arabieren een aantal temperende krijgskonventies in acht, een soort ridderkode, en het was juist Mohammed die in Arabië de ongetemperde totale oorlog introduceerde. Zo schond hij tijdens een belegering de in woestijnachtige gebieden zeer nuttige eko logische konventie, dat men zelfs in oorlogstijd geen fruitbomen mocht omhakken. Bij ëën van hun eerste overvallen schonden de moslims nog een andere oude krijgskonventie van de Arabieren, n.l. het verbod om te vechten in de maanden voor, tijdens en na de jaarlijkse bedevaart. Als Mohammed dergelijke taboes brak, gaf Allah meestal achteraf met een "openbaring" zijn zegen.

Anderzijds was Mohammed wijs genoeg om, ondanks de goddelijke goedkeuring, rekening te houden met de afkeuring vanwege zelfs vele medestanders. In het "vers van het zwaard" houdt hij uitdrukkelijk rekening met het jaarlijks strijdverbod : "*Als de heilige maanden voorbij zijn, doodt dan de heidenen waar ge hen aantreft, grijpt hen en lokt hen in hinderlagen...*" [K.9:5] Zijn opvolgers gaven instrukties om tijdens veldtochten, naar oude gewoonte, de bomen en de oogsten te respekteren. De Mekkanen konden niet lijdzaam toezien hoe Mohammed hun karavanen plunderde (in moderne propaganda worden zij, en niet hij, daarom als "materialistisch" verketterd !), en besloten tegen Moham med op te treden. Om te beginnen stuurden ze eskortes mee met de handelskaravanen. In de Slag bij Badr, een overmoedige aanval van de moslims op een karavaaneskorte, waren de heidenen met drie tegen ëën in de meerderheid; toch konden ze tegen Mohammeds totale oorlogvoering niet op, en vele Mekkanen lieten het leven. Een tijd later versloegen ze Mohammed in de Slag bij Oehoed, maar nog steeds dachten ze dat dit een klassiek clan-oorlogje was, en dat het volstond dat ze hem nu toch een lesje gegeven hadden; ze lieten na, van hun overwinning gebruik te maken om Mohammeds basis in Medina te vernietigen. Een derde veldslag, de Slag bij de Gracht, was strikt genomen onbeslist maar bevestigde daardoor de status-quo van Mohammeds machtspositie, en maakte hem tot de onbedreigde heerser in Medina en omstreken.

Mohammed grijpt vanaf 622 stapsgewijze de macht in Medina, waaruit hij in enkele jaren alle niet-moslims doet verdwijnen. Van de joodse stam der Banoe Qoraiza laat hij de mannen (een 700) doden, de vrouwen en kinderen als slaaf verkopen. Kritici laat hij ombrengen, formeel of door sluipmoordenaars. In andere steden laat hij de ongelovigen nog een tijdje voortbestaan in ruil voor de helft van hun inkomen. Door een kombinatie van slaan en zalven, en vooral door zijn volgelingen het recht op roofbuit (slaven inbegrepen) toe te zeggen, weet hij velen tot de islam te bekeren. Kort voor zijn dood beveelt hij de algehele islamizering van zijn machtsgebied.

Na zijn dood vallen hele stammen de islam af, maar zij worden gewapenderhand weer in het gareel gedwongen. Deze nationale opstand van de Arabieren tegen de islamdiktatuur, die overigens de veelgehoorde bewering weerspreekt dat "de islam nu eenmaal de eigen religie van de Arabieren is", noemt men de *ridda*-oorlog. *Ridda* betekent niet "verwarring" (22), een propagandistische omschrijving waarmee men de repressie door Mohammeds opvolger Aboe Bakr pleegt goed te praten, maar "herstel" of "terugkeer" (tot de voorouderlijke religie), dus "verzaking aan de islam". In de woorden van de onverdachte moslim-auteur Asghar Ali Engineer : "the war of *ridda* (apo stasy)... was a general insurrection throughout Arabia". (23) De *ridda* bewees dat de meeste Arabieren slechts bekeerd waren uit opportunisme of angst voor de militaire macht van de islam : zodra zij de kans kregen, poogden zij het pluralisme te herstellen en het islam-juk af te werpen.

Helaas maakten zij nogmaals de fout, de strijdlust van de moslims te onderschatten. Na hen een beslissende nederlaag toegebracht te hebben, demobilizeerden de heidense stammen, denkend dat de moslims het lesje stilaan wel begrepen zouden hebben. Maar Aboe Bakr hergroepeerde zijn troepen en sloeg terug. Dit keer onderwierpen de Arabieren zich definitief aan de islamitische overmacht; als verstandige mensen waren zij niet geënteresseerd in martelaarschap.

Onder de eerste opvolgers van de profeet voerde de islam een Blitzkrieg waarin het gebied van Tadjikistan tot Marokko ver overd werd. Maar inmiddels ontstond er verdeeldheid in de zegevierende moslimgemeenschap, eigenlijk ten gevolge van de afwezigheid van een evidente troonopvolger, of althans van een gezaghebbende, door de profeet zelf ingestelde regeling voor de opvolging. Na de onvoorziene dood van de profeet volgden hem na elkaar drie van zijn vroegere luitenants (Aboe Bakr, Omar en Othman) op als *kalief* (= "plaatsvervanger"); pas de vierde en laatste van deze "rechtgeleide kaliefen" was een bloedverwant van de profeet, n.l. zijn neef Ali. Doch deze liet zich dra opzij duwen door Moe'awija, de zoon van Mohammeds aanvankelijke vijand Aboe Sofjaan, destijds de leider van het heidense Mekka maar uit opportunisme tot de islam bekeerd. Het was de zoon van Ali en Fatima, Hoessein, die later op grond van zijn afstamming aanspraak zou maken op het rechtmatig opvolgerschap of kalifaat, tegen het inmiddels oppermachtige regime van Moe'awija's clan, de Oemmajaden in Damaskus. Hij sneuvelde in de slag bij

Kerbela (Zuid-Irak) tegen de Oemmajadische troepen. De partij (sji'a) van Ali en Hoessein die dit erfelijk opvolgerschap binnen de bloedlijn van de profeet steunde, zou zich tot de grootste minderheidsstroming in de islam ontwikkelen, het sjiësme.

Hassan en Hoessein, kleinzonen van de profeet, verwekten een talrijk nageslacht. Dankzij hen zijn er vele duizenden moslims die rechtstreeks van de Profeet afstammen; en er zijn er nog meer die dit ten onrechte beweren. De meesten van hen zetten hun aanspraak op die glorieuze afstamming kracht bij door zich de titel Sajjed aan te meten. Ook de andere moslims zetten hun voor namenschat overboord om zich via Arabische namen toch enigermate met de profeet en zijn gezellen te verbinden.

1.6. Mohammed over de strijd tegen de ongelovigen

Mohammed is voor de moslims *al-insaan al-kaamil*, "de volmaakte mens". Hem wordt geen goddelijke natuur toegedicht, zoals aan Jezus, maar hij geldt wel als de model-mens, wiens gedrag in de islamwetgeving als rechtsgeldig precedent erkend wordt.

Moslims hebben vaak bezwaar tegen de term "mohamme daan". Welbeschouwd is deze term nochtans volkomen korrekt : de moslims zijn "volgelingen van Mohammed". Haal Mohammed uit de islam en er blijft niets specifiek islamitisch over. Als we de door de moslims zelf gegeven betekenis van het woord *islaam* beschouwen, n.l. "overgave aan de ene ware God", dan zien we dat (als we ëberhaupt aanvaarden dat het in de profetische openbaringen inderdaad God is die spreekt) dit kriterium even goed opgaat voor joden en christenen. Ook zij verwerpen het veelgodendom en de godloochening, en willen zich in hun leven laten leiden door het geopenbaarde Woord van de ene ware God. De term Allah wordt door Mohammed uitdrukkelijk ook toegepast op de joodse en christelijke God. Er is een *Hadieth* waarin iemand vraagt of gebed tot de ene ware Allah voldoende is om moslim te zijn, en de profeet antwoordt dat dit niet voldoende is : ook geloof in Mohammeds profeetschap, dus in de goddelijke oorsprong van de Koran, is noodzakelijk. Monotheësme is een nodige maar geen voldoende voorwaarde voor het moslimschap.

De werkelijk definiërende eigenschap van de moslim is geloof in Mohammed. Dit wil niet (zoals "geloof in Jezus") zeggen : geloof dat Mohammed een goddelijk wezen is. Maar wel : geloof dat Mohammed een door God zelf gegeven boodschap bracht. En bij uitbreiding, geloof dat Mohammed de model-mens was, dat ook zijn gedrag in zekere zin een openbaring van Gods plan met de mensheid was.

De moslim gelooft niet alleen dat Mohammed "een" profeet was, ëën in de reeks. Ook onder de profeten had Mohammed een uniek statuut : hij was de laatste, het "zegel der profeten". (24) Dit uniek statuut van Mohammed maakt het verschil tussen enerzijds de moslims en anderzijds de van de islam afgesplitste sekten, met name ahmadija's en bahai's. Deze sekten geloven wel dat Mohammed een profeet was, maar zij geloven bovendien in andere profeten na Mohammed, ondermeer de stichters van de eigen sekte (die zelf eveneens stemmenhoorders met een merkwaardige eigenwaan waren); in Iran en Pakistan worden zij daarom fel onderdrukt.

Het leven van Mohammed is de Koran in praktijk. Dit is letterlijk zo : een groot deel van de Koran-verzen zijn aan God toegeschreven aanwijzingen voor Mohammeds konkrete beleid; soms ook zijn het rechtvaardigingen achteraf voor reeds door Mohammed gestelde daden. In zekere zin is Mohammeds levensverhaal dan ook een verlengstuk van de Koran, de openbaring op een andere manier, door het goede voorbeeld. Mohammeds gedrag is de richtlijn, ook in juridische zin, voor het gedrag van de moslim. Hetzelfde geldt voor Mohammeds eigen woorden, uitgesproken in een normale bewustzijnstoestand.

Het is daarom niet zonder belang om te weten met welke doktrine Mohammed zijn veldtochten tegen de ongelovigen rechtvaardigde. De Koran-doktrine hierover komt in het volgende hoofdstuk aan bod, hier halen we enkele uitspraken aan die de traditie aan Mohammed zelf toeschrijft : * "Zelfs maar ëën dag voor de islam strijden is meer waard dan de hele wereld en al wat erin is." (25)

* "Gij zult de joden bestrijden totdat zelfs de steen waarachter een jood zich verbergt, u toeroept : 'Dienaar Gods, ziehier een jood achter mij : doodt hem !'" (26)

* "Allah patroneert hem die uitrukt om te strijden op de weg van Allah. Als hij niet gedood wordt, zal hij met buit en beloningen beladen terugkeren, en als hij sneuvelt, zal hij naar het Paradijs gaan." (27)

* "Ik zweer bij Allah : ik wil sneuvelen op de weg van Allah, en sneuvelen en opnieuw tot leven gebracht worden, en nog eens sneuvelen en opnieuw tot leven gebracht worden, zodat ik telkens weer verdienste kan verwerven." * "Het hellevuur zal niet de benen raken van hem die met stof bedekt wordt in de strijd op de weg van Allah."

* "Hij die een ander helpt met wapens om te strijden op de weg van Allah is als de voorvechter zelf, en deelt in de beloning. En ook wie achterblijft om voor de familie van de strijder te zorgen, is als de strijder zelf."

* "Deze religie is voor altijd opgericht, tot de Dag der Verrijzenis, zolang de moslims ervoor vechten."

* "Op de laatste dag zullen de wonden van zij die gewond zijn op de weg van Allah zichtbaar zijn, en druipen van het bloed, maar hun geur zal als muskus-parfum zijn."

* "Sneuvelen op de weg van Allah vereffent alle zonden (maar niet de schulden)."

* "Hij die sterft en nog niet voor de islam gevochten heeft, noch zelfs bij zichzelf gedacht heeft : 'Allah geve dat ik een strijder word die sterft op de weg van Allah', hij is als een huichelaar."

* "Strijden op de weg van Allah, of daartoe besluiten, is een goddelijke plicht. Wanneer uw imaam u beveelt om te gaan vechten, gehoorzaamt hem dan."

Samen met de feitelijke strijd van Mohammed tegen de ongelovigen vormt dit "woord bij de daad" een sterke religieuze motivering voor alle vrome moslims, ook de hedendaagse, om niet-moslims als vijanden te zien en te behandelen. Als u, net als ik, moslims kent die oprecht vriendelijk en verdraagzaam zijn, dan is dat geen verdienste van de islam, maar een verdienste van die mensen in weerwil van de islam. Zij zijn goede mensen, maar slechte moslims.

2. De Koran als grondslag voor het moslim-fanatisme

Goede zielen beweren dat de oplossing voor het islamitisch fanatisme erin bestaat dat de moslims moeten terugkeren tot de "echte" islam. Het fanatisme zou een historisch aangroeisel zijn, terwijl de Koran en de Overleveringen van de Profeet een heel andere islam te zien geven. Wie uit de Koran zelf fanatieke passussen opdiept, krijgt te horen dat hij deze verzen "uit hun kontekst rukt". Blijkbaar zouden deze verzen, eens in hun kontekst geplaatst, uitingen van verdraagzaamheid worden. Het heeft uiteraard geen zin, zulke diskussie te voeren zonder te weten wat de Koran nu eigenlijk zegt. Laat ons dus eerst inzage geven in de relevante Koran -passages.

Wij volgen de meest gebruikte nummering, de zgn. Koefa-nummering; er is er een andere, de Basra-nummering, die slechts heel licht afwijkt; u kan ze vinden tussen haakjes naast de hier gegevene in de bekende vertaling van Kramer. (1) Eën enkele keer kan het van belang zijn, zich in de hitte van een diskussie van deze dubbele nummering bewust te blijven. Zo maakte ik het eens mee dat iemand uit het publiek aan een Turkse islamleraar in een panel de bewering voorlegde van een Pakistaanse vriend van hem, die gezegd had dat de strijd tegen de joden in de Koran zelf verordend wordt, met name in vers 5:85. De islamleraar zei dat dit niet klopte, droeg zijn gesluierde echtgenote op om in hun wagen hun Koran-exemplaar te halen, nam het boek in ontvangst, sloeg het open op 5:85, en vroeg aan de moderator, KUL-theoloog prof. Johan de Tavernier, om het voor te lezen. Er bleek te staan: "Toen gaf God hun als beloning voor wat zij zeiden gaarden waar onder door rivieren stromen." Geen jodenhaat, dat. Ziezo, dat was nog eens een inslaande manier om een wijsneus uit het publiek op zijn nummer te zetten en de verhaaltjes over de fanatieke islam de kop in te drukken.

Ik had geen Koran-exemplaar bij me, en kon de man dus niet van antwoord dienen. Thuis heb ik het meteen opgezocht, en de ware toedracht bleek te zijn dat het door de moderator voorgelezen vers in de Koefa-telling 5:85 is, maar in de Basra-telling 5:88. Het vers 5:85 volgens de Basra-telling (5:82 volgens de Koefa-telling) luidt wel degelijk : "*Gij zult bevinden dat de hevigsten der mensen in vijandschap jegens hen die geloven de joden zijn* (...)". Een islamleraar kan dit onmogelijk niet geweten hebben, temeer daar de moslim-joodse betrekkingen een veelbesproken thema zijn. Met glashard liegen en andermans onwetendheid uitbuiten kun je heel ver komen in deze wereld.
Dit kleine incident illustreert des te beter de noodzaak om zelf kennis te nemen van de grondtekst. Men moet zich niet verlaten op zogenaamde kenners, want die zijn, enkele eervolle uitzonderingen niet te na gesproken, veelal betaalde of onbetaalde propagandisten voor de islam. Laat ons nu dus de tekst van de Koran nader bekijken.

2.1. Hellevuur voor de ongelovigen

Een eerste kategorie verzen betreffende de relatie tussen moslims en anderen zijn de talrijke vervloekingen van de ongelovigen. Zij roepen de gelovigen niet rechtstreeks op tot agressie tegen de ongelovigen, maar scheppen wel een zeer absolute tegenstelling tussen hen en de moslims, en daarmee de mentale instelling die de heilige oorlog mogelijk maakt. In zeker 32 passages worden de ongelovigen als Gods vijanden en als brandstof voor het hellevuur voorgesteld :

1) "Zij die ongelovig zijn (...) Verzegeld heeft God hun harten en over hun gehoor en hun blikken is een sluitdoek. Voor hen is een ontzaglijke bestraffing weggelegd." [2:6-7] Merk in dit en volgend vers de predestinatiegedachte op : God heeft, net als bij de Farao ten tijde van Mozes, van sommigen het hart verhard en hen daarmee tot bestraffing voorbestemd.
2) "In hun (= van degenen die in God zeggen te geloven, maar geen moslim worden) harten is krankheid en God heeft hun krankheid nog vermeerderd en voor hen is er een pijnlijke bestraffing omdat zij leugenachtig waren." [2:10]
3) Bluffend dat de soera's (Koranhoofdstukken) van bovennatuurlijk gehalte zijn : "(Indien gij vanwege uw afgoden geen soera kunt doorkrijgen zoals mijn soera's,) vreest dan het vuur waarvan mensen en stenen (= afgodsbeelden) de brandstof zijn, dat voor de ongelovigen is bereid." [2:24]
4) Over de afvalligen : "Maar geen anderen doet hij daarmede (= met duistere gelijkenissen in de Openbaring) dwalen dan de kwaadbedrijvers die de band van God verbreken nadat zij met Hem een verbond gesloten hadden, en die uit elkaar halen wat God geboden heeft te verenigen, en die verderf (= ongeloof) brengen op de aarde. Diegenen zijn de verliezenden." [2:27]
5) "Maar zij die ongelovig zijn en Onze tekenen voor leugen verklaren, die zijn de lieden van het vuur en zij zijn daar eeuwig-levend." [2:39]
6) "Wie iets anders dan de islam tot godsdienst wenst, het zal van hem niet aanvaard worden en hij zal in het hiernamaals de verliezer zijn." [3:85]
7) Na Mohammeds ene grote nederlaag (slag bij Oehoed), verklaart Allah de wisselende krijgskansen aldus : "Indien u een klap treft, dan treft zeker een gelijke klap de vijand. Op die strijddagen geven wij

afwisselend geluk aan de mensen, opdat Allah hen kent die geloven, en Zich uit uw midden geloofsgetuigen (= martelaren) neemt - want Allah bemint de onrechtdoeners niet -, en opdat Allah de gelovigen loutert en de ongelovigen vernietigt." [3:140-141] Behalve een ondubbelzinnige stellingname tegenover de ongelovigen, is dit ook een typisch staaltje van de retoriek waarmee waarzeggers en profeten hun mislukte voorspellingen rationalizeren : als we zoals voorzegd de veldslag winnen, dan bewijst dit dat God aan onze kant staat, en als we verliezen, betekent dit dat hij ons geloof "op de proef stelt" en ons "loutert", dus ëëk een teken dat Hij Zich heel bijzonder met ons bezighoudt.
8) "Maar niet is er berouwvole terugkeer (...) voor hen die sterven terwijl zij ongelovig zijn. Voor hen hebben wij een pijnlijke bestraffing bereid." [4:18]
9) "Zij die ongelovig zijn aan Onze tekenen, die zullen Wij branden in een vuur. Telkens wanneer hun huid gebakken is, verwisselen wij ze met een andere huid, opdat zij de bestraffing smaken. Allah is waarlijk geweldig en wijs." [4:56]
10) "De ongelovigen, ook al bezaten zij al de schatten van de wereld en nog eens zo veel, om zich daarmee vrij te kopen op de Dag der Opstanding, het zal niet aanvaard worden van hen. Voor hen is er een pijnlijke bestraffing. Zij willen ontkomen aan het vuur, maar zij zullen er niet aan ontkomen. Voor hen is er bestendige bestraffing." [5:36-37].
11) Specifiek tegen de christenen gericht, die de mens Jezus een goddelijk statuut toekennen : "Ongelovig zijn zij die zeggen : God, dat is de messias, de zoon van Maria - terwijl toch de messias gezegd heeft : o Israëlieten, dient God, mijn heer en uw heer. Waarlijk, wie schepselen met Allah associeert, voor hem maakt Allah het paradijs verboden, en hij zal in het hellevuur geworpen worden." [5:72]
12) "En als gij eens zaagt, wanneer de engelen de doodsschuld invorderen van de ongelovigen, hoe zij hen slaan op hun gezicht en hun rug : smaakt de bestraffing van het vuur." [8:50]
13) "Zoals het was met het geslacht van Farao en met hen die vroeger ongelovig waren aan de tekens van Allah, zodat Allah hen greep om hun boosheden. Allah is krachtig en hevig in kastijding." [8:52]
14) De ongelovigen worden uit de Kaëba verjaagd : "Niet staat het aan de genotengevers (= de polytheësten) dat zij de bedeoorden Gods omwonen, getuigenis gevend over zichzelf van ongeloof. Hun daden zijn vruchteloos, en in het vuur zijn zij, eeuwig-levend." [9:17]
15) Allah sluit de heidenen uit van deelname aan hun traditionele bedevaart om deze reden : "O gelovigen, de afgodendienaars zijn slechts onreinheid." [9:28] Nochtans voltrokken de heidenen de ommegang om de Kaëba in wijzerzin, met de reine rechterhand naar de Kaëba gericht, terwijl juist de moslims in tegenwijzerzin gaan met de linkerhand naar de Kaëba, die waarmee ze na de ontlasting hun achtereind wassen.
16) "Hun (= van de ongelovigen) bestemming is de hel, en een ellendige reis is dat." [9:73]
17) Het is de moslims zelfs verboden om bij God te lobbyen voor mildheid jegens de ongelovigen : "Het is de profeet en de gelovigen niet geoorloofd vergiffenis te vragen voor de afgodendienaren, zelfs al waren dezen verwanten, nadat hun (= de moslims) duidelijk is geworden dat zij (= de ongelovigen) het volk der hel zullen zijn." [9:113]
18) "De ongelovigen zullen later (= na de dood) wensen dat zij moslims geweest waren." [15:2]
19) "En het oordeel komt nabij. Zie hoe dan de blikken van de ongelovigen uitpuilen : wee ons, wij waren onwetend hierover. Gij en uw afgoden zijt de stenenlaag van de hel, en daarin zult gij terechtkomen." [21:98-100]
20) "Voor de ongelovigen worden kleren van vuur gesneden, terwijl over hun hoofd het hellekooksel uitgegoten wordt. Waardoor hun ingewanden en hun huid gesmolten worden. En voor hen zijn er haakstokken van ijzer. Telkens zij in angst daaraan willen ontkomen, worden zij erin teruggebracht en : 'Smaakt de bestraffing van het vuur !'" [22:19-22]
21) "Voor de ongelovigen die onze tekenen voor leugens houden, is er een vernederende bestraffing." [22:57]
22) "Voor die de Oordeelsdag voor onwaar houden, hebben wij een vuurgloed bereid." [25:11]
23) "Zij die voor leugen houden wat gij gezegd hebt, zij zullen het niet kunnen afwenden of hulp vinden. Wie u onrecht doet, die zullen wij een grote bestraffing doen smaken." [25:17-19]
24) "De ongelovige is een vijand van Allah." [25:55]
25) "En zij die ongelovig zijn aan de tekenen van Allah en aan de ontmoeting met Hem, zij kunnen niet hopen op Mijn barmhartigheid en voor hen is er een pijnlijke bestraffing." [29:53-55]
26) "En de ongelovigen worden in scharen naar de hel gedreven (...) het woord van de bestraffing wordt voltrokken aan de ongelovigen." [39:71-72]
27) "En aldus is verwezenlijkt het woord van uw Heer over de ongelovigen, dat zij lieden van het vuur zijn." [40:6]
28) "En op de dag waarop de ongelovigen aan het vuur worden blootgesteld... zegt Hij : 'Smaakt dan de bestraffing voor het ongeloof dat gij bedreeft.'" [46:34]
29) "Hun (= van de ongelovigen) bestemming is de hel, en een ellendige reis is dat." [66:9; idem als 9:73]
30) "Wanneer hem Onze tekenen (= de Koranverzen) voorgedragen worden, zegt hij : 'Dat zijn maar

antieke vertelsels'; Wij zullen hem een brandmerk geven op zijn aangezicht." [68:10-13]
31) "Grijpt hem (= wie de openbaring afwijst) en boeit hem, en doet hem daarna braden in het hellevuur." [69:30-37]
32) "De afdwalers zijn brandhout voor de hel." [72:14-15]
33) "De ongelovigen onder het Volk van het Boek (d.i. joden en christenen) en de heidenen zullen voor eeuwig branden in het vuur van de hel. Zij zijn de gemeenste van alle wezens." [98:6]

2.2. Heilige oorlog

De Koran roept de moslims op tot *djihaad fi sabiel Allah*, "zich inspannen op de weg van Allah", de technische term voor "oorlog tegen de ongelovigen". Op zeker 23 plaatsen in de Koran worden de moslims opgeroepen om strijd te voeren tegen de ongelovigen.

34) Het eerste citaat (dat vooraan in de Koran staat maar juist uit de latere fase van Mohammeds loopbaan stamt) is één van de weinige waarin een djihaad als defensief voorgesteld wordt; en eens Mohammed de oorlog ingezet had, waren er natuurlijk momenten waarop de moslims in het defensief waren, wat echter niets afdoet aan het algemeen offensieve karakter van de djihaad : "Strijdt op de weg van Allah tegen hen die u bestrijden; en overschrijdt de maat niet, want Allah houdt niet van maat-overschrijders. En doodt hen waar gij hen aantreft, op de plaatsen waaruit zij u verdreven hebben. Het ongeloof is erger dan de doodslag. Bestrijdt hen echter niet nabij het gewijde gebedshuis, zolang zij u daar niet bestrijden, maar als zij u toch bestrijden, doodt hen dan." [2:190-191]
35) Het algemene beginsel luidt : "Strijdt tegen hen tot de afgodendienst niet meer bestaat en de religie geheel aan Allah behoort." [2:193, herhaald in 8:39]
36) "O gelovigen, houdt geduldig vol en biedt geduldig weerstand en rust u uit voor de strijd en vreest Allah." [3:200]
37) "Zij die geloven, strijden op de weg van Allah, maar de ongelovigen strijden op de weg van de afgod. Bestrijdt dus de handlangers van Satan." [4:76]
38) "Strijdt dan op de weg van Allah, zonder een last op u te nemen tenzij voor uzelf, en spoort de gelovigen aan." [4:84]
39) Specifiek tegen degenen die de islam afvallig worden, is het vers : "Als zij zich van u afkeren, grijpt hen en brengt hen ter dood waar ge hen maar vindt." [4:89] Tot op heden staat op geloofsafval de doodstraf. 40) "Doch de straf voor hen die Allah en Zijn boodschapper bestrijden en verderf (= ongeloof) brengen in het land, is dat zij gedood worden of gekruisigd, dat hun beide handen of voeten afgehakt worden, of dat zij verbannen worden." [5:33]
41) "Ik zal terreur zaaien in het hart van de ongelovigen. Slaat hun het hoofd af, verminkt hen in alle ledematen." [8:12]
42) Nogmaals het algemene beginsel : "Strijdt tegen hen tot de afgodendienst niet meer bestaat en de religie geheel aan Allah behoort." [8:39, idem als 2:193]
43) "En treft voorbereidingen tegen hen, met wat gij hebt aan weerbaarheid en paardenmacht, om daarmee Allahs vijand te verschrikken." [8:60]
44) "O gij profeet, spoort de gelovigen aan tot de strijd." [8:65]
45) Het bekende "vers van het zwaard" luidt : "Doodt de afgodendienaars waar ge hen maar vindt, neemt hen gevangen en belegert hen en bereidt hun alle soorten hinderlaag." [9:5]
46) "Strijdt tegen hen. Allah zal hen door uw handen straffen en hen vernederen." [9:14]
47) Zeer belangrijk voor de latere politieke instellingen betreffende de ongelovigen is dit vers : "Bestrijdt hen die niet geloven in Allah, noch in de Laatste Dag, en die niet verboden stellen wat Allah en Zijn boodschapper verboden hebben gesteld (= de heidenen), en hen die zich niet voegen naar de ware religie onder degenen aan wie de Schrift gegeven is (= joden en christenen), totdat zij uit de hand de schatting opbrengen in onderdanigheid." [9:29] Dit is de grondslag voor het dhimmi-statuut, de als uitdovend bedoelde faciliteiten voor niet-moslims die voorlopig in de islamitische staat "gedoogd" worden, op voorwaarde van inachtneming van een reeks vernederende bepalingen en betaling van een hoge speciale belasting [zie hf.3].
48) "Rukt uit lichtbeladen en zwaarbeladen en strijdt, met uw bezittingen en uw persoon, op de weg van Allah." [9:41]
49) Ook de moord op nominale maar onvoldoende strijdbare mede-moslims zoals de Egyptische president Sadat is op de Koran gebaseerd : "Voert oorlog tegen de ongelovigen en de huichelaars en pakt hen hard aan." [9:73, ook 66:9, zelfde vers als in citaat 29] De "huichelaars" waren degenen die Mohammed zijn zin gaven en hem tot profeet verklaarden, maar weigerachtig waren om effektief zijn djihaad te steunen.
50) "Voorzeker, Allah heeft van de gelovigen hun bezit en hun persoon gekocht in ruil voor het paradijs:

zij vechten op de weg van Allah en doden en worden gedood." [9:111] Degenen die djihaad zo graag verklaren als "ethische inspanning" of "mystieke weg" moeten eens uitleggen waarom men daarbij moet doden.
51) De Koran-formule voor integratie in een niet-islamitische omgeving luidt als volgt : "Strijdt tegen de ongelovigen in uw omgeving, en laat hen hardheid in u vinden." [9:123]
52) Wat moet een moslim doen die aan de verleiding tot interkonfessionele dialoog blootstaat ? Dit : "Luistert niet naar de ongelovigen en bestrijdt hen met grote ijver." [25:52] Dit verklaart waarom de wanhopige pogingen van pater Andrë Deckers (inmiddels door de GIA vermoord) en anderen tot christelijk-islamitische dialoog zo weinig opleveren.
53) "Verzamel hen die verkeerd deden, samen met hun vrouwen, en met dat wat zij vereerden in plaats van Allah, en stuur hen de weg op naar het hellevuur." [37:22-23]
54) "Wanneer gij de ongelovigen tegenkomt, houwt dan in op hun nek en wanneer gij onder hen een bloedbad aangericht hebt, bindt hen (= de overlevenden) dan in de boeien." [47:4]
55) En dit is de ongekuiste versie van het verhaal dat de islam de religie van de broederlijkheid is : "Mohammed is Allahs apostel. Zij die hem volgen zijn meedogenloos voor de ongelovigen maar mild voor elkander." [48:29]
56) Buiten de kategorie expliciete djihaad-verzen moet in dit verband ook het vers genoemd worden waarin Allah aan zijn volgelingen de heerschappij over de hele aarde toezegt. Bij het Laatste Oordeel danken de gelovigen Allah omdat Hij hun niet alleen het hemels paradijs maar tevoren ook de aarde geschonken heeft : "Zij zullen zeggen : 'Lof zij Allah die Zijn belofte aan ons gestand gedaan heeft en ons de aarde heeft doen beërven, dat wij in het paradijs mogen wonen waar het ons belieft.' Gezegend is de beloning van de gerechtigen." [39:74] Mohammed en talloze latere theologen, van Ibn Taimija (ca. 1300) tot Allama Moham med Iqbaal, Maulana Aboel Ala Maudoedi en Ajatollah Roehollah Chomeini in deze eeuw, zullen daarom verklaren : "Alle landen behoren toe aan de moslims, want ze behoren toe aan hun God." Verovering van andermans land is voor de islamitische wet slechts een teruggave aan de moslims van wat hun eerlijk toekomt.
De strijd voor Allah wordt verheerlijkt, en het terugschrikken voor de strijd veroordeeld, in 9 Koranpassages, zoals
57) "U is voorgeschreven te strijden, ook al is het met tegenzin. Maar mogelijk hebt gij tegenzin in iets, hoewel het goed is voor u." [2:216]
58) "Of meent gij, dat gij het Paradijs zult binnengaan zonder dat Allah diegenen onder u heeft leren kennen die strijd voeren, en de geduldig volhardenden ?" [3:142]
59) "En indien gij gedood wordt op de weg van Allah, of sterft, dan is waarlijk de vergiffenis van Allah en de barmhartigheid beter dan wat gij vergaart. En indien gij sterft of gedood wordt, dan wordt gij tot Allah vergaderd." [3:157-158]
60) "Laten zij op de weg van Allah strijden, die het nabije leven verkopen voor het latere leven. Wie strijdt op de weg van Allah, en dan gedood wordt of overwint, die zullen wij een ontzaglijk loon geven." [4:74]
61) "Wanneer gij de ongelovigen ontmoet, klaar voor de strijd, wendt hun dan niet de rug toe. Wie hun de rug toewendt, tenzij in een taktische beweging of om het moslim-leger te vervoegen, die haalt zich Allahs toorn op de hals, en zijn bestemming is de hel, een ellendige reis." [8:15-16]
62) "Zij die geloven en uitgeweken zijn (met Mohammed naar Medina), en die strijden op de weg van Allah met hun bezittingen en hun persoon, zijn hoger in rang bij Allah. En diegenen, dat zijn de gelukzaligen." [9:20]
63) "Indien gij niet uitrukt, zal Hij u straffen met pijnlijke bestraffing, en zal Hij een ander volk voor u in de plaats stellen." [9:39]
64) "Allah heeft van de gelovigen hun persoon en bezittingen hiermee gekocht, dat voor hen het Paradijs zal zijn, zodat zij strijden op de weg van Allah en doden en gedood worden, zoals toegezegd in de Thorah en het Evangelie en de Koran. Wie vervult zijn verbondsplicht beter dan Allah ? Verheugt u dan over de handel die ge met Hem zijt aangegaan. En dat is de grote gelukzaligheid." [9:111]
65) "De gelovigen zijn slechts zij die geloven in Allah en Zijn boodschapper en daarna niet meer twijfelen en die strijden op de weg van Allah met hun bezittingen en hun persoon. Diegenen, dat zijn de oprechten." [49:15]

2.3. Niet-integratie

De Koran verbiedt ook vriendschap met ongelovigen in zeker 10 passages, m.n. :

66) "Gij zult geen ongelovige vrouwen trouwen, tenzij zij het geloof aanvaarden. Een gelovige slavin is beter dan een afgodendienares, ook al behaagt deze u. Ook zult gij geen afgodendienaars trouwen, tenzij zij het geloof omhelzen. Een gelovige slaaf is beter dan een ongelovige, ook al bevalt deze u." [2:221]
67) "Laat de gelovigen niet de ongelovigen tot vrienden nemen in plaats van de gelovigen." [3:28]
68) "Gelovigen ! Maakt u geen vrienden behalve in uw eigen gemeenschap." [3:118]
69) "En met degenen die zeggen : 'Wij zijn christenen', hebben wij een verbond gesloten maar zij hebben een deel van de maning vergeten. Toen hebben wij tussen hen vijandschap en haat opgewekt tot de Dag der Opstanding." [5:14] 70) "O gij gelovigen ! Neemt joden noch christenen als vrienden." [5:51]
71) "Gelovigen ! Kiest niet als vriend iemand die het geloof hekelt." [5:57]
72) "Gelovigen ! Kiest niet uw vader en uw broers als vrienden als zij het ongeloof boven het geloof verkiezen. Wie hen als vrienden houdt is een boosdoener." [9:23] Tijdens een debat met Arif Ersoy van de Turkse Refah Partisi (Welzijnspartij) en mijzelf zei UCL-prof. Yahya/Jean Michot, een bekend Belgisch bekeerling, dat het woord wali hier, en bij implikatie dus ook in alle andere genoemde verzen, niet "vriend" maar "heilige" betekent, dus : "Neemt geen ongelovige als heilige". Dit was wel wat gesofistikeerder dan het bekende smoesje : "U gebruikt een slechte vertaling", maar toch volkomen ongeloofwaardig. Volgens John Penrice's *Dictionary and Glossary of the Koran* betekent wali in de Koran alleen "nabije, beschermer, vriend". Wel kreeg later de uitdrukking *walioellah*, "vriend van God", alsook het honorifiek meervoud awlija, de betekenis "heilige"; niet echter in de Koran. Overigens bevat de immer zaligmakende kontekst niets dat aanleiding geeft tot zulke vergezochte interpretatie, die hier past als een tang op een varken.
73) "Niet zult gij bevinden, dat gelovigen in Allah en de Oordeelsdag genegenheid hebben voor de tegenstanders van Allah en Zijn boodschapper, zelfs al waren het hun vaders of zoons of broers of stamgenoten." [58:22]
74) Dat het, in weerwil van de juist genoemde apologetische spitsvondigheden, wel degelijk de vriendschap met de ongelovigen is die in de Koran verboden wordt, mag nog blijken uit dit zeer ondubbelzinnige vers : "Wij breken met u. Vijandschap en haat zullen tussen ons heersen tot gij gelooft in Allah alleen." [60:4]
75) Keer op keer zegt de Koran dat God zelf door zijn gunst of toorn bepaalt wie gelovig of ongelovig wordt, en de gelovige doet er goed aan, zich verre te houden van degenen die aan de verkeerde kant van Gods willekeur staan : "O gelovigen, verbindt u niet met lieden op wie God vertoornd is. Zij hebben geen hoop voor het latere leven, zoals de gelovigen geen hoop meer hebben voor de begravenen." [60:13]

In de diskussie over het racisme zegt men dat racistische geschriften "een gevaar" vormen : mensen zouden zich erdoor laten beënvloeden, en sommigen van hen zouden hun nieuwverworven overtuiging wel eens in daden kunnen omzetten. *Hoeveel gevaar gaat er dan wel niet uit van een boek dat verklaart dat "haat en vijandschap tussen ons zullen heersen totdat gij gelooft in Allah alleen*"? Dat van de kloof tussen de tot hemel en heerschappij geroepen gelovigen en de tot hel en onderdanigheid gedoemde ongelovigen een centraal geloofspunt maakt?

Sommige mensen zijn voor alle haatpropaganda immuun, anderen zijn ook zonder propaganda haatdragend tegen andersdenkenden, maar een grote middengroep laat zich wel degelijk beënvloeden, b.v. door de gepropageerde visie ergens diep in hun geheugen op te slaan om ze zich later te herinneren op het ogenblik dat een incident hen van hun moslim-identiteit bewust maakt. Men kan het met het effekt van alkoholverbruik vergelijken : sommigen drinken zich ladderzat en geraken toch veilig met de wagen thuis, anderen drinken nooit en zijn toch een gevaar op de weg, maar tussen deze uitersten bevindt zich een grote middengroep die onderhevig is aan de wetmatigheid dat alkoholverbruik evenredig is met verkeersonveiligheid.
Natuurlijk zijn er niet-fanatieke moslims, maar opdat de islamitische haat jegens andersdenkenden een gevaar vorme, is het niet nodig dat alle moslims deze haat bewust beleven en in praktijk brengen : een voorhoede volstaat. Toffe Moestafa kan de inhoud van de Koran niet veranderen, noch verhinderen dat andere moslims die inhoud wël ter harte nemen.

Hoewel, er zijn zeker konkrete situaties geweest waar weldenkende moslims relschoppende geloofsgenoten tot betere gedachten gebracht hebben en dergelijke individuen maken natuurlijk verschil. We moeten niet in de islamitische fout vervallen, de mensen te beoordelen op hun al dan niet tot de moslim-gemeenschap behoren, eerder dan op hun algemeen-menselijke kwaliteiten. Maar feit blijft dat de aanwezigheid van een doktrine van onverdraagzaamheid als officiële en identiteit-verlenende ideo logie van een gemeenschap, spijts alle positieve tegengewichten van weldenkende mensen, niet anders kan dan een reële faktor van konflikt vormen.

2.4. De reddende kontekst

De bovenstaande 75 passages vormen een stevige Schriftuurlijke basis voor daadwerkelijke onverdraagzaamheid. Eigenlijk zijn het er een flink aantal mëër, want ook de talrijke uithalen naar "de onrechtvaardigen" en "de bozen" gaan in feite over de ongelovigen, blijkens verzen als 2:12 en 2:27, waarin de ongelovigen "verderfbrengers" heten, of 2:26, dat hen "kwaadbedrijvers" noemt. B.v. het vers : "Wie slechtheid begaan, diegenen zijn de lieden van het Vuur en blijven voor eeuwig daarin" [2:81], slaat blijkens de kontekst (vervolg : "En zij die geloven en heilzame werken bedrijven, zijn de lieden van het Paradijs en wonen voor eeuwig daarin") op de ongelovigen. In ieder geval gaat het om tientallen gelijkgezinde uitspraken, die samen het volledige Koran-standpunt over de ongelovigen vormen.

De kontekst maakt het er niet beter op. Let wel : ik erken dat de kontekst een verschil maakt. Neem b.v. Mohammeds bevel aan zijn mannen om coëtus interruptus toe te passen, dat soms door islam-verdedigers in alle ernst genoemd wordt als bewijs dat de islam niet tegen geboortebeperking is. De kontekst werpt een heel ander licht op de zaak : de vrouwen in kwestie waren gijzelaars die hij na de slag bij Badr voor een hoog losgeld aan hun familie wilde terugverkopen. Toen zijn mannen hen wilden verkrachten, stond Mohammed dit toe, echter met de beperking dat ze hen niet mochten zwanger maken, omdat dan een minder hoog losgeld kon gevraagd worden. Verre van te bewijzen dat Mohammed progressiever was dan de paus, toont deze passus dat hij gijzel neming beoefende en geen bezwaar had tegen verkrachting van gijzelaars. De kontekst kan dus wonderen doen. Ik daag de islam-apologeten in de Vlaamse media uit, aan te tonen hoe het tachtigtal konteksten in kwestie een apert fanatiek vers in een uiting van verdraagzaamheid omtoveren. Wat de Sitz im Leben van de Koran als geheel betreft : Mohammeds karrière bestond uit de stapsgewijze vernietiging van een pluralistische, zeg maar multikulturele samenleving, ten voordele van een monolithisch islamitische staat. Volgens de orthodokse islamitische bronnen gebruikte Mohammed daarbij laster, kollaboratie met een vijandige mogendheid, roofovervallen, kidnapping, slaafneming, verkrachting, schending van bestaande krijgskonventies, woordbreuk, bedrog om geviseerde vijanden uit hun tent te lokken, sluipmoord op kritici en rivalen, vernieling van kultureel erfgoed, afpersing, etnische zuivering en massamoord. De Hezbollah, Hamas en GIA hebben voor hun akties het voorbeeld van de Profeet als rechtsgeldig precedent.

Lucas Catherine erkent in zijn boek *Vuile Arabieren* dat hij hier geen speld kan tussenkrijgen; hij probeert alleszins niet om het onweerlegbare feit dat de Koran expliciet de haat tegen de ongelovigen predikt, op enig specifiek punt aan te vechten. Hij tracht er zich dan maar van af te maken met de stelling dat de Koran al

een oud boek is, en dus van minder belang. (2) Dat kan hij in een moskee beter niet herhalen : per definitie is een moslim iemand die de Koran als Gods eigen woord beschouwd, geldig tot het einde der tijden, en dus nooit verouderd of achterhaald. Geen enkele Koranschool ter wereld leert dat de geciteerde verzen achterhaald zijn. Integendeel, de islam is naar eigen zeggen een "zoomloos kleed" : trek er ëën vers uit en het hele theologische weefsel komt los. Daarom wordt de haat tegen andersdenkenden er nog steeds als Gods woord ingehamerd.

Tegenover de lange reeks fanatieke uitspraken in de Koran, staan er een handvol die vaak geciteerd worden om het verdraagzame karakter van de islam te bewijzen, zoals : "Er is geen dwang in de religie." [2:256] Dit vers wordt niet uitgesproken in een passus over de verhouding tot de ongelovigen, maar in een algemene lofzang op de almachtige Allah, die overigens een soort predestinatieleer impliceert. Allah wordt beschreven als volstrekt soeverein : Hij roept tot de islam en de zaligheid wie Hij wil, en Hij verdoemt tot het ongeloof en het eeuwig hellevuur wie Hij wil. Diezelfde lofzang eindigt met een vervloeking van de ongelovigen : "Maar zij die ongehoorzaam zijn, zijn de lieden van het Vuur, en leven voor eeuwig daarin." De passage betreft de klare tegenstelling tussen islam en ongeloof, tussen de redding van de moslims en de eeuwige verdoemenis voor de anderen. Deze tweedeling demonizeert de niet-moslims en vormt mede de grondslag voor de doktrine van de Heilige Oorlog, ook al vormt hij dan geen konkrete oproep daartoe. Er is een gelijkaardig vers, een troostend woord van Allah aan Zijn profeet, die door de skepsis die hij overal ontmoet, wat ontmoedigd is : "Zo de Heer gewild had, zouden alle mensen op aarde gezamenlijk tot het geloof gekomen zijn. Zult gij dan de mensen dwingen, opdat zij gelovigen worden ?" [10:99] Anders gezegd : begin nu niet aan uw profeetschap te twijfelen, omdat zoveel mensen u uitlachen om uw profetische pretenties. Allah ziet er wel op toe dat te gelegener tijd niemand nog aan uw profeetschap zal twijfelen. Het staat vast dat Mohammed vrijwillige boven gedwongen bekeringen verkoos. Hij zag zichzelf als Gods zegsman, en verlangde vurig dat anderen zijn zelfbeeld deelden, niet dat ze deden alsof. Dit neemt niet weg dat hij als tweede keus ook met gedwongen bekeringen vrede nam, zoals aangetoond wordt in een door islamverdedigers vaak ingeroepen kontekst. Het al geciteerde "vers van het zwaard" ("Doodt de afgodendienaars waar ge hen maar vindt", 9:5) heeft als vervolg : "Doch indien zij zich berouwvol bekeren en het moslim-gebed verrichten en de moslim-solidariteitsbelasting opbrengen, laat hen dan vrijuit gaan. Allah is vergevend en barmhartig." Men citeert dit vervolg als de "kontekst" die van verdraagzaamheid getuigt; verdraagzaamheid, inderdaad, maar dan alleen jegens degenen die moslim worden. Er staat : doodt de ongelovigen, maar laat leven wie zich bekeert. Dat is noch min noch meer de formule voor de gedwongen bekering.

Bovendien betekent godsdienstvrijheid niet alleen dat men mag weigeren, zich tot de islam te bekeren, maar ook dat men het recht heeft om zich van de islam af te keren. Welnu, Mohammed (evenals "Allah" in het reeds aangehaalde vers K.4:89) heeft dit zelf verboden. Volgens een orthodokse overlevering bracht de vierde kalief Ali een groep afvalligen op de brandstapel ter dood, waarop Ibn Abbas protesteerde dat de profeet hiervoor een andere straf had voorgeschreven : "Straft niet met Gods straf (n.l. het vuur), maar wie zijn religie verandert, doodt hem met het zwaard." (3) We laten het dispuut tussen vuur en zwaard aan de moefti's en qadi's over, en onthouden dat de afvallige alleszins gedood moet worden.

Het meestgeciteerde Koranvers dat de verdraagzaamheid van de islam moet bewijzen, is stellig : "Aan u uw religie en aan mij mijn religie." [109:6] Dit vers betekent blijkens de kontekst alleen dat islam en heidendom radikaal tegengesteld zijn en dat een kompromis uitgesloten is. De volledige soera luidt : "Zeg : o gij ongelovigen, niet dien ik wat gij dient, en niet zult gij dienen wat ik dien, en niet zal ik dienen wat gij gediend hebt, en niet zult gij dienen wat ik dien : aan u uw religie en aan mij mijn religie." Dit heeft niets te maken met de maatschappelijke koëxistentie tussen religies, maar alleen met de inhoudelijke tegenstelling tussen de pluralistische religie van de Mekkanen en het exklusivisme van Mohammed.

De indruk dat dit vers oproept tot vreedzaam samenleven, is weerlegd door Mohammed zelf. Toen zijn oom Aboe Taalib op zijn sterfbed lag, kwamen de leiders van Mekka naar hem met een verzoek om bemiddeling. Hun geduld met zijn relschopperij was op, en zij hoopten dat hij een vredesvoorstel zou aanvaarden. Zij stelden vreedzame koëxistentie voor, letterlijk : "Aan hem zijn religie, aan ons onze religie". Mohammed weigerde dit en eiste dat zij zich tot de islam bekeerden, niets minder. (4)

Mohammed heeft niet-moslims slechts geduld wanneer hem dit taktisch nodig leek. Met name tegenover de joden en christenen toonde hij zich aanvankelijk welwillend, hetgeen door goede zielen natuurlijk uitentreure herhaald wordt, b.v.: "Joden en christenen... voor hen is hun loon bij hun Heer, en zij hoeven niet te vrezen." [2:62, 5:69, 22:17] Zij verdonkeremanen daarbij de anders zo geprezen kontekst, n.l. dat Mohammed althans in het begin de joden en christenen graag mocht, enkel en alleen omdat hij van hen verwachtte dat zij het gemakkelijkst zijn aanspraken op het profeetschap zouden erkennen. De heidenen kenden de instelling van het profeetschap niet, terwijl Mohammed zichzelf expliciet tot de traditie van de Bijbelse profeten rekende. Zijn genegenheid ging dus niet uit naar de joden en christenen als zijnde andersgelovigen, maar als zijnde

veelbelovende kandidaat-moslims. Toen met name de joden echter niet onder de indruk bleken van zijn profetische pretenties, maakte hij de islamitische modelstaat Medina op enkele jaren tijds *judenrein*. In vers 5:82 worden de christenen nog geprezen maar de joden verketterd, doch ook de christenen zouden uiteindelijk moeten opkrassen.

Zodra Mohammed zich sterk genoeg voelde, zuiverde hij eerst Medina, later heel Arabië van alle ongelovige smetten. Maar in de beginperiode (waaruit vers 109:6 dateert), toen hij nog zwak stond, kon hij nog geen konfrontatie aangaan, en hoopte hij nog op gemakkelijke vrijwillige bekeringen. Naarmate Mohammed in Medina de macht verwierf, werden zijn "openbaringen" steeds onverdraagzamer. Juist toen hij in een positie was om, vrij en zonder gevaar voor zichzelf, een keuze te maken tussen verdraagzaamheid of konfrontatie, koos hij voor konfrontatie. Kort voor zijn dood verordende hij de verwijdering van alle resten van ongeloof uit zijn rijk : heidenen kregen de keuze tussen de bekering of de dood, joden en christenen hadden nog de emigratie als derde optie.

Het feit dat de djihaad-verzen zich meestal in de laatste periode van de Koran-openbaring situeren, heeft een theologische konsekwentie : de orthodokse Koran-interpretatie stelt dat als er tegenspraak is tussen twee Koran-passages, de jongste passage de oudste opheft. Dus, zelfs als we aannemen dat het vers : "Aan u uw religie", tot vreedzaam samenleven oproept, dan wordt dit ongedaan gemaakt door latere openbaringen zoals : "Strijdt tegen hen tot de afgodendienst niet meer bestaat en de religie alleen aan Allah behoort."

2.5. Onverdraagzaamheid in andere religies

Sommige pleitbezorgers van de islam zien na al het bovenstaande nog een laatste verdedigingsmiddel : de verwijzing naar andere religies, die wel beschouwd geen haar beter zouden zijn. Dat is een zwak argument, want wie de mensheid oproept om zich tot zijn religie te bekeren, moet kunnen aantonen dat zijn religie beter is, niet dat alle religies inbegrepen de zijne even slecht zijn. Maar goed, laat ons een voorbeeld uit dit soort polemiek bekijken. De inleiding tot de Ahmadija-vertaling van de Koran bevat een omvangrijke presentatie van de klassieke apologetische argumenten, ondermeer een lijst van welgeteld negen verzen uit de vier (Indische) Veda's, nochtans een aanzienlijk omvangrijker korpus dan de Koran, b.v. : "Verdrijf met tijgeraanblik uw vijanden (...) ver over de bezittingen uws vijands." [Atharva-Veda 4:22:7] "Vergun ons rijkdom en macht en onze vijanden nederlaag en schande." [Sama-Veda 2:1] "Doorkloof, o Darbha, amulet, het hart mijner vijanden, mijner tegenstanders. Sta op en sla hun hoofden te pletter als gewas dat de aarde bedekt." [Atharva-Veda 19:28:4] "Agni, laat hem die ons kwaad wil doen, hem die ons met haat aanschouwt, in de as." [Jadjoer-Veda 11:80] (5)

In geen van deze gevallen wordt van de "vijanden" gevraagd dat zij enig geloof aannemen, noch blijkt dat de vijandschap het gevolg is van doktrinaire verschillen. Er bestaat in de mensen wereld nu eenmaal vijandschap, en in alle kulturen hebben mensen die tot goden baden daarin ook smeekbeden om bescherming tegen of overwinning op de vijanden verwerkt. Mohammed kreëerde vijandschap waar er geen was, hij maakte een halskwestie van een bizar religieus dispuut (over zijn allerindividueelste profetische aanspraken) dat eigenlijk niemand interesseerde. Maar in deze Vedische hymnen gaat het over reeds bestaande vijandschap, en hoe de offeraar zich daarvan kan bevrijden. Het belangrijkste verschil is echter dat in de Veda's mensen aan het woord zijn, mensen die zich tot de goden richten; terwijl het in de Koran God zelf is die tot de mensen spreekt en hen instrukties geeft die tot het einde der tijden geldig zijn. *Je bent vrij om het woord van de Vedische barden te nemen of te laten*; Allahs woord geopenbaard via Zijn laatste profeet kan men daarentegen slechts negeren op straffe van het eeuwig hellevuur. Om te bewijzen dat ook de Veda's niet spotten met geloofsafval, halen de Ahmadija-polemisten er volgend vers bij : "Elke man uit de drie hoogste standen die, na zich aan ketterse boeken te hebben overgegeven, deze drie wortels van de wet met min achting behandelt, moet als godloochenaar en bespotter der openbaring uit het gezelschap der deugdzamen worden verdreven." [*Manoe Smrti* 2:11] Dit vers komt uit de Manoe Smrti, een laat en niet-kanoniek werk dat in India nooit meer dan theoretisch belang had totdat de Britse *East India Company* er de basis voor haar *Code of Gentoo Law* van maakte. De termen "ketters" en "openbaring" zijn een slechte vertaling die begrippen uit het profetisch monotheësme op de Vedische traditie projekteert; maar laat dat passeren. Wat er in deze tekst staat, is dat wie zich niet aan de regels van de Vedische traditie houdt, uit de Vedische gemeenschap gestoten wordt : wie zich inhoudelijk buiten de gemeenschap stelt, wordt ook formeel uit de gemeenschap gestoten. Deze regel geldt ook in allerlei moderne en sekuliere genootschappen, en verschilt radikaal van de islamitische regeling, die voor afvalligheid niet de uitsluiting maar *de doodstraf* oplegt.

Bovendien bevatten de Veda's naast deze strijdbare verzen ook, en dit in tegenstelling met de Koran, verzen die zeer expliciet universalistisch en anti-exklusivistisch zijn, b.v. "De hele wereld is ëën familie"; "Laat goede

gedachten tot ons komen uit alle windstreken"; "De wijzen noemen het Ene Ware met vele na men". In de Bhagavad-Gita zegt de vergoddelijkte held Krisjna dat al wie met devotie tot zijn eigen god bidt, eigenlijk ook tot Hem bidt. De Krisjna-kultus behoort tot het Visjnoeësme, een hindoe-theësme dat men als een "inklusief monotheësme" zou kunnen omschrijven : er is maar ëën God, maar dat is geen jaloerse Jahweh of Allah die andere goden of hun kultussen wil verdelgen, maar ëën die in alle andere goden Zichzelf herkent en Zich door alle kultussen Zelf vereerd voelt. Dit vormt een stevige doktrinale basis voor pluralisme en verdraagzaamheid, zoals we die in de Indiase geschiedenis ook konsekwent verwezenlijkt zien tot aan de komst van de islam.

Westerse auteurs die hun eigen achtergrond op India's reli gieuze geschiedenis projekteren, stellen het graag zo voor dat de Boeddha een "protestfiguur" was, die "in opstand" kwam tegen de Vedische traditie; feit is echter dat de Boeddha door tal van opponenten tot debatten uitgedaagd maar nooit fysiek bedreigd werd (tenzij een keer door een rover), en dat hij op hoge leeftijd in zijn bed aan voedselvergiftiging gestorven is. India is naast China het enige land waar de joden nooit vervolgd zijn (behalve enkele keren door de moslims) en waar zij vrij vijfentwintig eeuwen lang hun tradities konden beleven. Het is ook het land waar Syrisch-christenen en zoroastriërs, op de vlucht voor vervolging in Iran, een onderkomen vonden.

Dat "alle religies nu eenmaal fanatiek zijn", is een smoesje van de fanatieke religies die zich in een mist van veralgemeningen aan kritiek willen onttrekken, en wordt door de geschriften en de geschiedenis van andere religies grondig weerlegd.

2.6. Onverdraagzame Koran, verdraagzame moslims?

Men kan niet ernstig volhouden dat de Koran tot verdraagzaamheid oproept. Ik vind dat een pijnlijke vaststelling, om dat ik me de talrijke moslims voor de geest haal die een geëdealizeerd beeld van Mohammed en de Koran hebben, en die uit hun eigen verdraagzame ingesteldheid afleiden dat de islam "bijgevolg" een verdraagzame doktrine moet zijn. Voor hen is de kennismaking met de werkelijke inhoud van Mohammeds boodschap een pijnlijk ontwaken. Ik wens niemand zulk konflikt toe : tussen de loyauteit tegenover zijn van huis uit meegekregen religie en zijn volwassen opvattingen, die meer door algemeen-menselijke en typisch moderne invloeden en waarden bepaald zijn dan door het godsdienstonderricht. Maar tegelijk is de niet-verbloemende beoordeling van het Koranisch fanatisme bevrijdend, omdat ze een werkelijke verklaring (dus impliciet ook een oplossing) biedt voor de islamitische onderdrukking en vervolging van andersdenkenden.

Het feit dat de basistekst van de islam (daarin nagevolgd door ancillaire teksten, zoals we zullen zien) tot onverdraagzaamheid jegens ongelovigen oproept, kan niet in ernst ontkend worden. Maar het feit dat zovele moslim-auteurs zich tegenwoordig zoveel moeite getroosten om te bewijzen dat de islam wël verdraagzaam is, kan evenmin genegeerd worden. In sommige gevallen gaat het om doelbewuste leugens, vaak ook is het zelfbedrog. Er zijn inderdaad moslim-auteurs van wie ik weet dat ze radikale islamisten zijn, maar die erin geslaagd zijn om zich het imago van gematigde aan te meten. Zo is er b.v. de Indiër Rafiq Zakaria, die een selektie uit de Koran gepubliceerd heeft waaruit alle stuitende passages zijn weggelaten; niet alleen de fanatieke passages, maar ook b.v. die verzen waarin de ongelijkheid van man en vrouw beklemtoond wordt. (6) Het leverde hem in de Westerse pers lovende kommentaren op : "een goede inleiding tot de islam voor de Westerse mens", die "de vooroordelen wegneemt". Zulke figuren teren op het gretige verlangen van Westerlingen naar geruststelling omtrent de dreiging van de islam.

Anderzijds zijn er ook vele moslims die oprecht geloven dat de islam verdraagzaam is, en zij baseren zich daarvoor op het feit dat zij zelf verdraagzame individuen zijn. Zij willen de tegenwoordig normatieve en door henzelf oprecht aanvaarde waarde van de verdraagzaamheid verenigen met de trouw aan de ouderlijke traditie waaraan zij nog steeds gehecht zijn, maar die zij slechts oppervlakkig kennen. In moslim-staten waar vranke kritiek op de Koran levensgevaarlijk is, wordt dit zwaaien met de ingebeelde "ëchte, verdraagzame islam" als repliek op het integrisme bovendien een veilig leugentje om bestwil, een manier om kritiek op de reëel bestaande islam als een trouwbetuiging aan diezelfde islam voor te stellen. Maar wat in Algerije begrijpelijk is, is in het relatief veilige Westen een pure schande. Wij hebben de plicht, *ook tegenover de vrijzinnigen in de moslimwereld* (die zich door Westerse islam-zoollikkers danig in de rug geschoten voelen), om de islam aan de schijnwerpers van de onbevangen kritiek bloot te stellen.

Men kan zich een scenario voorstellen waarin de idee van verdraagzaamheid zich onder alle moslims verspreidt, zodat zij de onverdraagzame elementen uit hun leer totaal gaan negeren en ontkennen, en alleen de enkele als verdraagzaam interpreteerbare Koranverzen ter harte nemen. Zij zouden zich nog moslim noemen, maar de Koranische boodschap in feite radikaal tegenspreken en verwerpen. Zij zouden nog de

schil van de Koran overhouden maar zijn inhoud wegwerpen. In een volgend stadium zouden ze dan ook inzien dat het geen zin meer heeft om die verouderde Koran te blijven citeren, en ze zouden zich dan ook van het etiket "moslim" ontdoen. Men zou dus de geest van de islam radikaal veranderen, terwijl men de uiterlijke vormen ervan nog een tijdlang intakt laat. Eerder dan op te treden tegen de haat-ideologie van de Koran, zou men onder de gelovigen een visie van pluralisme en verdraagzaamheid verspreiden, die de islamitische onverdraagzaamheid zou wegspoelen.

Dit scenario heeft zich al voorgedaan, b.v. de verregaande de-islamizering van de middenklasse in Egypte en Iran eerder deze eeuw. Maar momenteel is de tegengestelde tendens in opkomst. Vele islamitische jongeren laten zich niet vermurwen door de verdraagzame uitleg die sommige goedmenenden aan de Koran willen opleggen, en zien voor zichzelf dat de Koran oproept tot strijd tegen de ongelovigen. Terzelfdertijd zijn er, zoals we zullen zien, ook een aantal auteurs in de moslimwereld die Mohammed en de Koran onverschrokken te lijf gaan, vaak niet zonder gevolgen voor henzelf. In die kontekst komen we niet uit onder de plicht om onze vrijheid eer aan te doen en de islam aan een vranke kritiek te onderwerpen.

3. Politieke doktrine van de islam

De islam is geen religie louter voor de binnenkamer, maar is intrinsiek verbonden met een politiek programma. De islam wil een islamitische staat vestigen, en deze uitbreiden totdat hij de hele wereld omvat. Daartoe zijn twee middelen : het bekeringswerk (da'wa) en de heilige oorlog (*djihaad*).

3.1. Djihaad in de islamwet

De Koran laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Al wie de Koran leest als Allahs openbaring, wordt ertoe aangespoord, de ongelovigen te bestrijden en hen als vijanden te behandelen. De vaste term voor de strijd tegen de ongelovigen is *djihaad*. De djihaad is een religieuze plicht, niet voor elke individuele moslim, maar wel voor de moslim-gemeenschap als geheel. Een representatief voorbeeld van de behandeling van de djihaad door de islamitische rechtsscholen zijn volgende uittreksels uit de *Hidaja*, de kodeks van de Hanafitische rechtsschool, die tegenover de ongelovigen overigens de mildste van de vier soennitische rechtsscholen is :
* "De djihaad is ingesteld als een goddelijke verordening door het woord van Allah, die in de Koran gezegd heeft : 'Dood de ongelovigen', en ook door een uitspraak van de profeet : 'De oorlog is permanent ingesteld tot aan de Dag des Oordeels'."
* "Oorlog is geen positieve plicht, omdat hij van nature moorddadig en destruktief is, en wordt daarom alleen bevolen voor dit doel, het ware geloof te verspreiden en het kwaad af te weren van Allahs dienaren; en wanneer dit doel behartigd wordt door ëën segment van de moslims, die ten strijde trekken, dan is deze plicht niet meer bindend voor de andere moslims."
* "De vernietiging door het zwaard is door de ongelovigen over henzelf gebracht, zelfs als zij niet eerst aangevallen hebben, zoals blijkt uit diverse passages in de overlevering die in deze zin begrepen worden."
* "Wanneer de moslims het vijandig grondgebied betreden en de steden en forten van de ongelovigen belegeren, dan moeten zij hen uitnodigen om zich tot de islam te bekeren, want Ibn Abbas vertelt dat de profeet nooit enige stad vernietigde zonder eerst de inwoners tot bekering op te roepen. Als zij dus de islam aanvaarden, dan is het onnodig die oorlog te voeren, omdat het doel van de oorlog dan bereikt is zelfs zonder oorlog."
* "Als een moslim ongelovigen aanvalt zonder hen eerst tot het geloof op te roepen, dan is hij in overtreding, want dat is verboden. Maar als hij hen toch zonder oproep tot bekering aanvalt, en hen doodt en hun bezit rooft, is hij niet tot enige boete of vergoeding verplicht; want dat wat beschermt (= de islam) is niet in hen aanwezig, noch zijn zij beschermd door het grondgebied (d.w.z. zij zijn geen inwoners van een islamitische staat), en het louter verboden zijn van een daad is geen voldoende grond om er vergoeding of boete voor te eisen." (1)

In de praktijk hadden de door de moslims aangevallen ongelovigen naast de bekering en de dood dikwijls nog een derde optie (althans als ze deze aanvaardden vëër het tot gevechten kwam) : het gezag van de moslim-staat erkennen en er als rechteloze inwoners onder een aantal vernederende bepalingen hun eigen religie blijven belijden. In ieder geval, met of zonder bekering : wie de strijd tegen de islam niet kan winnen, moet de instelling van een islamitisch staatsgezag aanvaarden. Het projekt van de islam bestaat erin, een staat te vestigen waarin de op goddelijke openbaring gebaseerde wetten gelden. Of die staat kan gevestigd worden met of zonder oorlog, en met of zonder onmiddellijke bekering van de inwoners, is van sekundair belang : in ieder geval wil de islam het staatsgezag in handen krijgen.

Maulana Maudoedi, de zeer invloedrijke pionier van het moderne pan-islamisme, schreef in 1932, op onberispelijke doktrinale gronden : "Djihaad is een deel van de algemene verdediging van de islam. Djihaad betekent strijd tot het uiterste van uw mogelijkheden. Een man die zich fysiek en mentaal inspant of zijn rijkdom spendeert op de weg van Allah is inderdaad geëngageerd in djihaad. Maar in de taal van de sjari'a wordt dit woord in het bijzonder gebruikt voor de oorlog die gevoerd wordt in de naam van Allah en tegen degenen die onderdrukking bedrijven als vijanden van de islam. (2) Dit extreme offer van het leven betreft alle moslims. Als echter een deel van de moslims zichzelf aanbieden voor deelname aan de djihaad, dan is de hele gemeenschap ontheven van deze plicht. Maar als niemand zich aanbiedt, dan zijn allen schuldig. Deze koncessie verdwijnt voor de burgers van een islamitische staat wanneer deze aangevallen wordt door een niet-islamitische staat. In dat geval moet iedereen zich aanbieden voor de djihaad. Als het aangevallen land de sterkte niet heeft om zich te verweren, dan is het de plicht van de naburige moslim-landen om het te helpen. Als zelfs zij falen, dan moeten de moslims van de hele wereld de gemeenschappelijke vijand bestrijden. In al deze gevallen is djihaad net zo goed een fundamentele plicht als het dagelijks gebed of de vasten." (3)

Er zijn er die beweren dat de djihaad alleen defensief bedoeld is. Nu, defensieve djihaad komt ook voor, zoals de recente strijd van de Afganen tegen de kommunisten. Maar in de islamwet gelden er voor de

defensieve djihaad speciale regels, afwijkend van het gewone geval, te weten de offensieve djihaad. Zo is de deelname aan de djihaad normaal niet voor elke moslim verplicht, wel echter als het om een defensieve djihaad gaat. Sterker, in het geval van zelfverdediging tegen een aanval van de ongelovigen mag elke vrouw en elke slaaf, zonder de toestemming of het bevel van de heer des huizes af te wachten, onmiddellijk doen wat hem of haar nodig lijkt om de vijand tegen te houden. De defensieve djihaad is dus slechts een speciaal geval, en het normale geval is de offensieve djihaad. Sajjid Qoetb, de leider van de Egyptische Moslim-Broeders, heeft trouwens expliciet gesteld dat "we ons niet door oriëntalisten een defensieve opvatting van de djihaad mogen laten opdringen".

De djihaad is, naast de da'wa (bekeringswerk) het legitieme middel om de hele wereld onder het gezag van de islam te brengen. Zoals Maudoedi schrijft : "*Het doel van de djihaad is, de niet-islamitische wetten te elimineren om hen door de wet van Allah te vervangen. Het doel van de islam is niet, deze revolutie tot ëën of enkele landen te beperken; het doel van de islam is, een wereldwijde revolutie op gang te brengen*." (4) "De islam wil alle ideologieën afschaffen die in strijd zijn met de islamitische beginselen, ongeacht in welk land. De islamitische staat moet de hele aarde omvatten." (5) Of nog : "De islam eist de wereld, en zal geen genoegen nemen met een deel ervan."

De 13de-eeuwse Syrische theoloog Ibn Taimija, inspirator van het moderne "fundamentalisme" (mede omdat hij zich in een gelijkaardige situatie bevond als de hedendaagse moslims, n.l. de zwakheid van de islamwereld tegenover de Mongolen resp. het Westen), stelde dat alle land aan de God van de moslims toebehoort, en dat veroveringen in de *djihaad* alleen een teruggave zijn van dat waarop de moslims recht hebben. Mohammed Iqbaal, geestelijke vader van Pakistan, vatte dit aldus samen : "Alle land behoort toe aan de moslims, want het behoort toe aan hun God." Ajatollah Chomeini was even duidelijk : "Djihaad wil zeggen : de verovering van alle niet-islamitische gebieden." (6)

Wie denkt dat de opvatting van de djihaad als een echte oorlog wat primitief en achterhaald is, moet weten dat invloedrijke hedendaagse leiders en denkers het wel degelijk zo cru bedoelen. De Pakistaanse officier S.K. Malik stelt Mohammeds oorlogen tegen joden en heidenen tot voorbeeld voor de moderne djihaad, en verheerlijkt daarbij het wapen van de terreur : "Terreur zaaien in het hart van de ongelovigen is niet het middel maar het doel zelf." (7) Ajatollah Rafsandjani, die nu voorgesteld wordt als een "gematigde", zei in 1984, in zijn hoedanigheid van parlementsvoorzitter : "Als wij onze zin niet krijgen, zullen wij u (= het Westen) een zee van vuur en bloed intrekken. Wij zullen in oorlog zijn met u en u overal treffen." (8) Men kan zeggen dat het hier maar om een extreme strekking binnen de moslimwereld gaat, maar men moet toegeven dat ze veel invloed heeft, en vooral : dat ze zonder verdraaiingen op de Koran en het voorbeeld van Mohammed gebaseerd is.

3.2. Morele djihaad?

Men zegt vaak dat djihaad niet "heilige oorlog" betekent, maar wel "zich inspannen op de weg van Allah". En inderdaad, djihaad is afgeleid van het werkwoord djahada, wat wil zeggen "zich inspannen". Het is echter onjuist om een woord vast te pinnen op zijn etymologische oorsprong : inkwisitie betekent letterlijk "onderzoek", maar daarom beschouwen we de Spaanse inkwisitie nog niet als heraut van het vrije onderzoek, wel integendeel. Zo heeft ook *djihaad (fi sabiel Allah)*, "inspanning (op de weg van Allah)", een precieze technische betekenis die het grondwoord djahada niet heeft, n.l. "oorlog tegen de ongelovigen".

In ieder geval, de interpretatie van djihaad als iets anders dan "oorlog tegen de ongelovigen" is totaal onhistorisch. Apologeten en multikul-goedpraters zijn buitensporig pretentieus wanneer zij eventjes gaan doen alsof zij het beter weten dan veertien eeuwen praktizerende islamgeleerden. Doorheen de islamitische geschiedenis, van de Profeet tot Saddam Hoessein, heeft men een gewapende strijd tegen de ongelovigen nooit anders dan djihaad genoemd. Het gebruik van djihaad in de zin van "gewapende strijd voor de islam" is geen latere afwijking van de oorspronkelijke leer, maar behoort tot de kern van Mohammeds eigen versie van de islam. Mohammed zelf "spande zich in op de weg van Allah" door geweld aan te wenden tegen de ongelovigen.

Zeggen dat de islam geen vijandschap tegenover andersdenkenden predikt, is het opleggen van een geheel nieuwe pacifis tische theologie aan een tekst van daaraan tegengestelde strekking. Als moslims dat zelf doen, niet in apologetische forums maar voor eigen publiek, dan is dat een welkome theologische revolutie. Als zij dat doen tegenover ons zonder hetzelfde te zeggen tegenover hun islamitische achterban (niet pro forma een klein beetje, maar in tien keer zo sterke termen, langs tien keer zo veel kanalen), is het gemene arglistigheid. En als niet-moslims het doen, is het gevaarlijke onnozelheid.

Sommige mystieke (soefi) auteurs beweren dat de gewapende strijd slechts de "kleine *djihaad*" is, en dat de innerlijke strijd tegen de eigen lagere natuur de "grote djihaad" is. Het staat natuurlijk vrij om woorden

overdrachtelijk te interpreteren, maar dat doet niets af van hun normale betekenis. De metafoor kan maar bestaan omdat eerst de grondbetekenis al gegeven is, n.l. "strijd tegen de ongelovigen". Dat mensen de strijd tegen hun eigen ondeugden vergelijken met de oorlog tegen de ongelovigen, betekent in de eerste plaats dat zij een negatieve opinie over de ongelovigen hebben, en dat zij andere religies met ondeugd vereenzelvigen.

De bron van deze populaire uitleg is een episode in Mohammeds leven, waarin hij zijn mannen na een geslaagde veldtocht tegen een Arabische stam zegt dat ze zich na deze "kleine *djihaad*" nu op de "grote djihaad" moeten voorbereiden. Daarmee bedoelt hij blijkens de teksten en blijkens het feitelijk verloop van de geschiedenis helemaal niet dat ze nu hun zwaarden moeten ruilen voor bidtapijten of meditatiekussens, noch dat ze hun strijdros moeten verkopen en het geld aan de armen geven; wel integendeel. Mohammed bedoelde gewoon : na dit vechtklusje tegen een kleine en slecht getrainde Arabische stam, moeten we ons op een ambitieuzer strijd voorbereiden : tegen de machtige Perzische en Byzantijnse rijken. Een eerste inval in Byzantijns gebied vond nog tijdens Mohammeds leven plaats, maar mislukte; zijn opvolgers zouden er echter mee doorgaan, met spektakulair sukses.

3.3. De dhimmitude

De Koran zegt : "Bestrijdt hen die niet geloven in Allah, noch in de Laatste Dag, en niet verboden stellen wat Allah en Zijn boodschapper verboden hebben (= de heidenen), en die zich niet voegen naar de ware godsdienst onder degenen aan wie de Schrift gegeven is (= joden en christenen), totdat zij uit de hand de schatting opbrengen, in onderdanigheid." [9:29] Op een bepaald ogenblik in Mohammeds loopbaan werden christenen en joden in Arabië geduld, op voorwaarde dat zij het gezag van de islami tische overheid erkenden en een schatting betaalden. Enkele jaren later zouden alle ongelovigen uit Arabië verwijderd worden, maar deze tijdelijke regeling werd wel de basis voor de behandeling van de niet-moslims in alle veroverde gebieden buiten Arabië. Een ander Koranvers luidt : "En indien ëën van de afgodendienaars bij u bescherming zoekt, geeft hem dan die bescherming, zodat hij Allah's woorden kan horen". [9:6] Dit vers zegt dat men de ongelovige die zich onder bescherming van de moslims wil stellen, inderdaad moet beschermen en aan de islamitische invloed blootstellen, opdat hij zich te zijner tijd zal bekeren. Iemand "beschermen" betekent wel dat hij zijn lot aan u toevertrouwt, dat hij uw leiding aanvaardt. Beschermd wordt dus die ongelovige die het gezag van de islam erkent, en wel inzoverre hij zich aan islamizerende invloed blootstelt. En tegen wie zou de ongelovige beschermd moeten worden ? Het is tegen individuele moslims, die immers met een intense haat tegen de ongelovigen geëndoktrineerd zijn, dat de moslim-overheid de ongelovigen beschermt. Het "beschermingscharter van de islam" (*dhimmat al-islaam*) is een politieke regeling, waarbij niet-moslims het staatsgezag van de islam erkennen, hun ondergeschiktheid op velerlei manieren tot uiting brengen, en ook een zware gedoogbelasting (*djizia*) betalen, in ruil voor het recht om hun religie verder te mogen belijden. De voorwaarden die de "door het charter beschermden" (dhimmi's) moeten aanvaarden, zijn de 20 volgende :
* geen nieuwe gebedshuizen bouwen;
* geen oude gebedshuizen heropbouwen die door de moslims vernield zijn (de faciliteiten zijn dus als uitdovend bedoeld);
* moslims toelaten om in de gebedshuizen te overnachten;
* drie dagen gastvrijheid verlenen aan elke moslim-reiziger die erom vraagt, en langer als hij ziek is;
* geen hulp verlenen aan vijanden van de islam;
* bekeringen tot de islam (ook van iemand uit de eigen rangen) niet verhinderen;
* respekt betonen tegenover elke moslim;
* moslims toelaten tot de eigen private bijeenkomsten;
* in kleding duidelijk van de moslims onderscheiden zijn;
* in naamgeving duidelijk van de moslims onderscheiden zijn;
* in taalgebruik duidelijk van de moslims onderscheiden zijn;
* niet rijden op een paard met zadel en teugel;
* geen wapens dragen;
* geen zegelring dragen;
* niet openlijk alkoholische dranken verbruiken of verkopen;
* niet de eigen religie of gewoonten onder moslims propageren;
* geen huizen bouwen in de buurt van de moslims;
* hun doden niet in de buurt van de moslim-begraafplaatsen brengen;
* hun religieuze plechtigheden niet in het openbaar houden;
* geen moslims als slaven bezitten.

Het model van deze regeling is het kontrakt tussen de tot overgave bereide christenen van Damaskus en de moslim-veroveraars. Daarin kwamen nog enkele extra voorwaarden voor, zoals : * de eigen huizen niet hoger maken dan die van de moslims;

* geen christelijke symbolen ronddragen in processie of bovenop de kerken plaatsen;
* de kinderen niet de Koran aanleren (nl. om hem te kunnen bekritizeren). (9)

Een minder uitgewerkte *dhimma* was nog verleend door Mohammed zelf aan de joden van de oase Chaibar : zij mochten blijven en hun land bewerken, maar moesten wel de helft van de opbrengst aan de moslims afstaan. Moslim-propagandisten noemen de *dhimma* "tolerantie", maar in een andere kontekst zou men dit "afpersing" noemen. Mohammed behield zich ook het recht voor, het charter te herroepen en de joden alsnog uit te drijven; wat enkele jaren later ook gebeurde.

Het dhimmi-statuut kan gegeven worden aan joden en christenen, en in de praktijk ook aan heidenen, behalve de Arabische polytheësten. Het kan niet verleend worden aan afvalligen : bekering is een ëënrichtingsverkeer, en ex-moslims (die zich niet her-bekeren tot de islam) moeten in ieder geval gedood worden. Het dhimmi-statuut wordt door de moslim-overheid verleend, het is een eenzijdig charter, geen tweezijdig kontrakt. (10) De "dhimmitude" (term van de in 1982 vermoorde Libanese leider Bëchir Gemayel) geldt als een gunst, niet als een recht.

Bovendien legt de islamwet de doodstraf op voor die dhimmi's die :
* de kerndoktrines van de islam openlijk in vraag stellen;
* terugkeren tot hun eigen religie nadat ze de islam aanvaard hadden;
* met een moslim-vrouw trouwen zonder zich eerst te bekeren. Dit laatste is om dezelfde reden als waarom een ongelovige geen mos
lim-slaaf mag bezitten : het mag niet gebeuren dat een moslim een niet-moslim moet gehoorzamen. De moslim is de absolute heerser, de niet-moslim is de absolute onderworpene. Het is in dit licht dat men islamitische geruststellingen over "verdraagzaamheid" moet begrijpen. Gevraagd naar de positie van de ongelovigen in een islamitische staat, zegt Maulana Aboel Hasnat Sajjed Mohammed Ahmad Qadri, voorzitter van de Djamiat-oel-Oelama-i-Pakistan : "Hun positie zal die zijn van Dhimmi's. Zij zullen geen stem hebben in het maken van de wetten, geen recht om de wet te administreren en geen recht om openbare ambten te bekleden." Op de vraag of het staatshoofd enige politieke macht aan ongelovigen kan delegeren, luidt zijn antwoord : "Neen." Over het laatste punt heeft een andere Pakistaanse autoriteit, Maulana Ahmad Ali, een andere mening, maar over de grond van de zaak denkt hij hetzelfde : "Hun positie zal die zijn van Dhimmi's. Zij zullen geen zeg hebben in het maken van de wetten of in de regering. De regering kan hun echter wel openbare ambten toewijzen." (11)

"Tolerantie" betekent dus in dit geval alleen maar dat de andersdenkenden niet in gaskamers gestopt worden, niet dat zij volwaardige medeburgers zijn.

3.4. Aard van Mohammeds "missie"

Reeds tijdens het leven van de Profeet had de praktijk van de Islam een politieke dimensie. Mohammed was geen kluizenaar of bedelmonnik, maar een zakenman, en later ook een monarch en legeraanvoerder. Dankzij zijn werkgeefster en eerste vrouw Chadiedja was de wees Mohammed een welgesteld man geworden in het bedoeëenenknooppunt Mekka. Hij legde regelmatig het trajekt naar de christelijke metropool Damaskus af, en kwam er onder de indruk van de goed georganizeerde Oost-Romeinse staat. Hij deed ook de joodse centra in Medina en Palestina aan, en kwam in kontakt met mensen uit het zoroastrische Perzische rijk. Het ideaal van het imperium en de fascinatie door het monotheësme (dat de joden, de christenen en min of meer ook de zoroastriërs beleden) staken hem tesamen aan. Toch is het een misvatting, Mohammed een uitgewerkt politiek projekt toe te schrijven. Integendeel, de islamitische staatsorde is aksidenteel ontstaan vanuit de improvizerende strategie van Mohammed om met diverse middelen zijn gemeenschap van aanhangers te konsolideren en uit te breiden. Wat overigens niet wegneemt dat zodra Mohammed "terloops" tot staatvorming was overgegaan, dit wel een normatief precedent voor zijn volgelingen werd. De "revelaties" die Mohammed via de aartsengel Gabriël tijdens de Mekkaanse periode (612-622) "kreeg", bevatten hoofdzakelijk (onsystematisch) theologische elementen, niet zozeer instrukties voor de konkrete maatschappelijke organizatie. Mohammed was in Mekka niet meer dan een sekteleider, zonder politieke macht. Een uitnodiging om te bemiddelen in een konflikt in Medina werd zijn grote kans op een politieke doorbraak. Na de migratie (*hidjra*) naar Medina werd de organizatie van een islamitische staat ëën van de prioriteiten van Mohammed en van zijn bron Gabriël. In Medina greep Mohammed in enkele jaren stapsgewijze de macht. De eerste stap was een betrekkelijk billijk verdrag met de andere bevolkingsgroepen van Medina. De bevolking van Medina bestond hoofdzakelijk uit : * de mede-migranten (*moehadjiroen*) uit Mekka;
* de Medinensische bondgenoten of "helpers" (*ansaar*);
* de halfslachtige bondgenoten of, in Koran-terminologie, de "huichelaars" (*moenafiqoen*);
* de snel verdwijnende heidenen (*kaafiroen/koeffaar*, "ondankbaren", d.w.z. weigeraars van Mohammeds boodschap);

* de drie joodse clans.
De groep van de "huichelaars" bestond uit mensen die Mohammed eerst, uit geloof of gewoon uit naëeve generositeit, in Medina verwelkomd hadden, maar twijfels kregen over zijn reli gieuze pretenties en over de wenselijkheid van de veranderingen die hij in Medina teweegbracht (in de eerste plaats zijn eigen greep naar de macht). Deze groep was politiek geneutralizeerd zodra de machtige joodse clans fysiek uitgeschakeld waren en Mohammed het terrein praktisch voor zich alleen had. Maar na Mohammeds dood keerden velen zich openlijk af van de islam, tot zij met het zwaard weer in het gareel gedwongen werden. Deze "hypokrieten" hadden, bij al hun twijfels over Mohammeds aanspraken op het profeetschap, de opkomende islamitische macht te vriend willen houden. Het was om puur levensbeschouwelijke redenen dat zij geen volle moslims konden zijn : ze geloofden er gewoon niet in, en zodra ze de kans kregen, "hervielen" ze tot het heidendom. Maar waar hun stille trouw aan de oude religie strikt religieus was, was hun openlijke steun aan Mohammed door politiek opportunisme en winstbejag gemotiveerd.

De joodse clans waren Mohammed een doorn in het oog. Hoewel hij zich in hun traditie geplaatst had, en als eerste gebedsrichting (*qibla*) Jeruzalem gekozen had, zagen zij in hem niet meer dan de zoveelste valse profeet. Zij werden ëën voor ëën aangepakt, telkens na de drie veldslagen tussen Mohammed en de Mekkanen. Na de overwinning bij Badr was Mohammeds ster genoeg gestegen om de eerste joodse clan aan te pakken, tegen de tweede trad hij op uit wrok voor de nederlaag bij Oehoed, en de derde liet hij, na de slag van de Gracht, tot de laatste man uitmoorden. (12) Aan de vijandschap met de joden lag eens te meer geen sociaal-ekonomische tegenstelling met de "rijke joden" ten grondslag, maar de puur religieuze reden dat de joden Mohammed niet als profeet wilden erkennen.

Hoe men het ook draait of keert, men kan de tegenstelling tussen enerzijds Mohammed en anderzijds de heidenen, de joden en de "huichelaars", niët tot politieke of sociaal-ekonomische kwesties herleiden. Mohammed was niet de zegsman van een nieuwe politieke ideologie noch van een bepaalde maatschappelijke klasse (al oefende hij aanvankelijk grote aantrekkingskracht uit op ontevredenen en uitschot in de Mekkaanse samenleving), hij was alleen de zegsman van zijn eigen aanspraak op het profeetschap. Mohammed vereenzelvigen met een nieuwe maatschappelijke orde is zuiver projektie, zoalniet vanuit de moderne tijd, dan minstens vanuit de politieke konfiguratie tijdens het vroege kalifaat.

Wij kiezen in deze bespreking voor een demarxizerende benadering na de marxizerende spoeling die doorheen veel recent geschrijf over de islam gegaan is, en waarin met alle geweld een sociaal-politieke motivering aan Mohammed toegeschreven wordt. De religie is een autonome sfeer, niet herleidbaar tot klassentegenstellingen en produktiewijzen, en dit blijkt juist zeer goed uit Mohammeds levensverhaal. Mohammed was een handelaar zoals zovele anderen in Mekka. Hij was lid van een clan zoals iedereen. Hij verschilde slechts van zijn omgeving doordat hij twee ideeën had : het monotheësme, dat hij aan joden en christenen ontleend had, en het geloof dat die ene God tot hem persoonlijk sprak, exklusief en voor de laatste maal.

Weliswaar was voor Mohammed de fascinatie voor het monotheësme verbonden met een bewondering voor de Byzantijnse en Perzische wereldrijken. En bovendien zou de verspreiding van de islam inderdaad aanleiding geven tot de vorming van een gelijkaardig rijk (in feite werd de administratie van deze rijken na de verovering grotendeels overgenomen). Maar deze politieke dimensie was niet wat Mohammed voor ogen stond toen hij de konfrontatie met de heidense kultuur in Mekka aanging. Nergens in de Koran zien we Mohammed met de Mekkanen in diskussie treden over de politieke organizatie van de samenleving. De diskussie gaat steeds weer over de strikt religieuze stellingname van Mohammed.

De politieke invulling van de eerste islamitische staat in Medina, onder de leiding van Mohammed zelf, zal veeleer aksidenteel geschieden dan vanuit een vooropgestelde ideologie. Konkrete problemen en disputen werden geregeld door de profeet, hetzij vanuit zijn natuurlijk oordeelsvermogen, hetzij met behulp van "openbaringen". Maar zoals de latere islamitische politieke denkers zouden vaststellen, is er geen volledige politieke blauwdruk te vinden in het geheel van de revelaties (Koran) noch in de overgeleverde woorden van de profeet (Hadieth). Er komt bij staatkunde nog wat meer kijken dan de regeling van de betrekkingen tussen islamitische en ongelovige burgers of staten. Hedendaagse beloften van het type : "Islam is het antwoord" (of poëtischer : "Noch oosten noch westen, islam is het beste") zijn gedoemd om teleur te stellen, want de islam heeft zelfs voor een middeleeuwse staat niet meer dan een rudimentair recept, laat staan voor het bestuur van een moderne samenleving.

3.5. Van clan tot gemeenschap

De verdienste die steevast aan Mohammed toegeschreven wordt, is dat hij bij de Arabieren de "enge clan-loyauteit" verving door de loyauteit tegenover de religieuze gemeenschap. Dat deed hij zeer zeker : in de slag bij Badr kreeg hij zijn mannen over de grote drempel, het zwaard te verheffen tegen hun eigen broers

en vader, die aan hun tradities trouw gebleven waren. Hij vroeg zijn mannen eerst nog om zijn eigen stam, de Banoe Hasjiem met ondermeer zijn oom Abbas, te sparen. Dit werd echter op algemeen protest onthaald : "Moeten wij onze vaders en zonen en broeders en familieleden doden, en Abbas met rust laten ?!" Deze konfrontatie met zijn eigen natuurlijke affektie voor zijn eigen familie had Mohammed tot bezinning kunnen brengen. In de plaats daarvan verhardde hij zijn hart, en stelde hij definitief de loyauteit tegenover de islamitische gemeenschap (oemma) boven de natuurlijke loyauteiten.

Gezien de konkrete kontekst is het volkomen onjuist, deze breuk met de stamtrouw voor te stellen als een internationalistisch universeel eenheidsbesef, een stap naar wereldwijde integratie. Integendeel, de loyauteit aan de oemma impliceerde meteen de onverzoenlijke vijandschap tegen alle ongelovigen. De oemma was een militaire gemeenschap, permanent in oorlog met de andersdenkenden. Het is ook zuiver marxistische projektie, te stellen dat deze breuk met de stamtrouw door Mohammed alleen geëxpliciteerd werd, en in feite al lang onderweg was ten gevolge van ekono mische verschuivingen in het leven van de bedoeënen. De hedendaagse exegeet Hasan Askari vraagt zich bv. af : "Was het niet zo dat zelfs lang vëër Mohammeds oproep tot de nieuwe religie, de Mekkanen omwille van hun kommerciële en ekonomische ontwikkeling weggegroeid waren van de bedoeënen-levenswijze, en al op weg waren om hun goden, familiebanden enz. opzij te zetten, evenals de dichtkunst, in ruil voor zakelijke winst en toename in welstand ?" (13) Het antwoord is heel eenvoudig : de bedoeënen waren al vele eeuwen handelaars, en de Mekkanen bewoonden al vele eeuwen een handelsknooppunt-bedevaartplaats. Geleidelijke veranderingen zijn er altijd en overal, en in het toenmalige Mekka waarschijnlijk minder dan op vele andere plaatsen. De maatschappijstruktuur was er niet merkbaar aan enige revolutie onderhevig. De aanval van Mohammed op de clan-loyauteit had dan ook niets met enige sociaal-ekonomische "historische noodzaak" te maken, en alles met de strategische krachtsverhoudingen tussen zijn sekte en de bestaande samenleving.

Binnen de oemma moest broederschap heersen : "Weet dat elke moslim de broer van een moslim is, en dat de moslims broeders zijn." Het is evident dat een krijgersgemeenschap zich geen innerlijke konflikten kan veroorloven, en eensgezind moet zijn. Toch is dat heel wat anders dan universele broederschap. Ook in het leger en in het rijk van Djengis Khan heerste de grootste "broederschap", tucht en onderling respekt (de *Pax Mongolica*), en toch wordt Djengis niet als de brenger van een sociaal-morele revolutie verheerlijkt. (14) Want hoe hechter de band tussen de moslims, des te harder de slagen die zij de omliggende heidense gemeenschappen toebrachten, en dezen werden niet met broederlijkheid bedacht, maar met moord, slavernij en gedwongen bekering.

Islam-apologeet Hasan Askari verantwoordt (en erkent dus) de bloedige wijze waarop de overgang van clan naar oemma geschiedde, aldus : "De Arabische samenleving ging, via haar traditionele medium van het geweld, doorheen haar fundamenteelste transformatie - van stam tot gemeenschap." (15) Deze vaak voorkomende voorstelling van zaken neemt aan dat de pre-islamitische samenleving bij uitstek gewelddadig was, en dat geweld de onvermijdelijke weg was om vervolgens tot een veel vreedzamer situatie van clanloze islamitische eenheid te komen. Deze opvatting is een belangrijke komponent in de mythe van Mohammed als sociaal hervormer : beschaver van de woeste heidenen. In werkelijkheid was de heidense krijgslust ingeperkt door temperende krijgskonventies : zo mocht men tijdens de drie heilige maanden (de bedevaartmaand en de maanden ervoor en erna, waarin pelgrims nog onderweg konden zijn) niet vechten, en mocht men geen nuttige bomen omhakken ook als dit taktisch voordelig zou zijn (dus geen schade aanrichten die tot lang na de strijd zou nawerken). Mohammed schond deze konventies, telkens met de geopenbaarde goedkeuring van Allah. De heidenen waren ook niet vertrouwd met de hoog-intensieve oorlogvoering die Mohammed nieuw introduceerde. De stammenoorlogen waren een soort ritueel waarin het aantal slachtoffers laag gehouden werd. (16) Juist omdat de Mekkanen aan dit soort *gentlemen's war* gewoon waren, verloren ze de slag bij Badr, waar ze drie tegen één in de meerderheid waren : zij wilden Mohammed "een lesje geven", en werden tot hun verrassing in een strijd op leven en dood betrokken. Het is beslist onjuist dat de heidenen woeste vechtjassen waren : zij hielden zich aan een erekode, en waren juist daardoor niet opgewassen tegen Mohammeds nieuwe koncept van *de totale oorlog*.

Zo min als de heidenen barbaren waren, net zo min was Mohammed een brenger van beschaafdere militaire en sociale zeden. Als hij een ideaal van universele broederschap gehad had, moest hij dan bevel geven tot het doden van vaders en broers (bij wijze van "bloeddoop") ? Zou "hou van de mensheid, begin bij je familie" niet mëër tot de wereldvrede bijgedragen hebben ? Mohammed eiste van de mensen, in plaats van loyauteit tegenover elkaar, de totale loyauteit tegenover hemzelf. Men herinnere zich hoe volgens Hegel de afwezigheid van sociale tussenlagen tussen het individu en de staat de oorzaak was van het spoedig verval van de Franse Revolutie tot een terreurbewind en een tirannie, en hoe ook George Orwell (*1984*) de natuurlijke kleinschaliger intermenselijke verbanden voorgesteld heeft als een weldoende buffer tussen het naakte individu en de almachtige staat, en dus als mikpunt van totalitaire regimes. Dat Mohammed de tussenliggende niveau's van saamhorigheid meende te moeten vernietigen, wijst op een doortastend machtsprojekt, niet op een "universele broederschap". De erkenning (b.v. door Konfucius) van de natuurlijke

gegradeerdheid van 's mensen aanhankelijkheid en loyauteit aan de diverse niveau's van integratie, van individu en gezin tot natie en mensheid, biedt een veel realistischer, doeltreffender en oprechter formule voor integratie van de mensheid en universele harmonie.

Wat meer is : eens grote delen van de Arabische bevolking zich aan Mohammed overgaven, had Mohammed geen bezwaren tegen een zekere clanverbondenheid ook binnen de oemma. Zolang de Arabieren zijn profeetschap maar erkenden en aan zijn zijde vochten, kon het hem niet meer schelen of ze het clanbesef opgaven of behielden. Toen het maar individuen waren die hem vervoegden, moest hij hen wel met hun clan doen breken, maar zodra clans in hun geheel naar Mohammeds kant overliepen, bleek de onverenigbaarheid tussen clantrouw en aktieve (vnl. militaire) inschakeling in de oemma niet meer zo absoluut. Mohammeds doel was niet de hervorming van de clansamenleving, wel de uitbouw van een Mohammed-getrouwe gemeenschap : met de clanstrukturen als het kon, ertegen als het moest. De aanvankelijke eis dat zijn volgelingen met het bloed van hun familieleden hun breuk met hun clan zouden hard maken, had niets met een maatschappelijk ideaal te maken, en alles met de bekende taktiek van totalitaire heersers om hun onderdanen uit andere banden dan het staatsverband (hier oemma-verband) los te maken, zodat zij naakt en kwetsbaar tegenover het oppergezag komen te staan.

Het beeld van Mohammed die steeds grotere delen van de mensheid inlijft in een Mohammed-getrouwe brigade, wordt vervolledigd door de uniformiteit die hij zijn volgelingen oplegt. Reeds aan hun uiterlijk kan je fervente moslims erkennen : de vrouwen gesluierd, de mannen met de "baard van de profeet". De betrachting om de profeet te imiteren gaat inderdaad zo ver, dat men zijn kleding en lichaamsverzorging nabootst. Van Marokko tot Mindanao en van Nigeria tot Ningxia vind je talloze moslims die de zorgvuldig bijgeknipte baard dragen, op wangen en bovenlip geschoren, zoals van de profeet beschreven. Zoals islamitische theologen zeggen : de moslim behoeft geen *aql* (rede), alleen naql (imitatie).

Ook op gebied van geloof, ritueel en moraliteit legt de islam een eenvoudige uniformiteit op. In zijn *Reisdagboek van een Filosoof* observeert graaf Keyserling : "De islam is een religie van totale overgave en onderwerping aan God, maar wel een God van een bepaalde soort, een oorlogsheer die het recht heeft om met ons te doen wat hij wil en ons opdraagt om altijd in slagorde klaar te staan om te strijden tegen een vijand (...) Het ritueel van deze religie belichaamt dit idee van discipline. Wanneer de ware gelovigen elke dag op vastgestelde uren hun gebeden zeggen in gesloten rangen in de moskeeën, en allemaal dezelfde bewegingen maken op hetzelfde tijdstip, wordt dit niet, zoals in het hindoeësme, gedaan als een metode van zelfrealizatie, maar in de geest waarin de Pruisische soldaat defileert voor de Kaiser. Deze militaire basis van de islam verklaart al de essentiële kwaliteiten van de moslim. Ze verklaart ook zijn gebreken : zijn onprogressiviteit, zijn onvermogen om zich aan te passen, zijn gebrek aan vindingrijkheid. De soldaat moet alleen orders gehoorzamen. Al de rest is de zaak van Allah." (17)

3.6. Een nieuwe ethiek ?

Al Mohammeds beslissingen kunnen vanuit zijn hoogstpersoonlijke theologie of vanuit zijn strategische situatie verklaard worden, zonder een groots socio-politiek projekt te impliceren. Om een voorbeeld uit een heel andere sfeer dan de politiek te nemen : de mohammedaanse kalender met zijn jaren van twaalf maanmaanden betekende in de kalenderkunde een dramatische stap achteruit, en is volledig te verklaren vanuit Moham meds verkrampte afkeer voor de hele heidense kultuur. De traditionele kalender was soli-lunair, net zoals de Babylonische (nog bewaard als de joodse), de hindoe en de Chinese kalender. Dit betekent dat men maanmaanden gebruikt, maar dat men zeven keer per negentien jaar een schrikkelmaand invoegt om gelijke tred te houden met het zonnejaar.

Mohammed die altijd beklemtoonde dat hij gëën zonnekultus leerde (ondermeer door ëën van de vijf gebedstonden 's nachts te houden en door de op de zon gerichte draaizin van de ommegang rond de Kaëba om te keren), moest in deze schrikkelmaand per se een heidens komplot zien : "Uitstel van de heilige maand (n.l. door ervëër een schrikkelmaand in te lassen) is een exces van het heidendom waardoor de ongelovigen misleid worden. Zij laten dit het ene jaar toe en een ander jaar verbieden zij het..." Mohammed schafte deze toegeving aan het zonnejaar af, zodat het islamitisch jaar (twaalf maanmaanden of 354 dagen) elk jaar elf dagen verder achterop geraakt tegenover het zonnejaar. Deze hervorming kan niet als een verbetering uitgelegd worden : zij maakt b.v. dat de vastenmaand in de hongerige winter of in de dorstige zomer kan vallen, in plaats van in de vroege lente waar zij volgens kuurdokters thuishoort, en waar ook de christelijke en de heidens-Arabische kalender de vasten of de maand Ramadan situeerden. Deze hervorming is niet het gevolg van een koherente visie op het onderwerp in kwestie, (de tijdsindeling), maar is volledig te wijten aan Moham meds fixatie op de totale breuk met het heidendom.

Ook op gebied van de ethiek heeft Mohammed geen nieuwe horizonten geopend. Nochtans zegt de islam-apologetiek het tegendeel, en ze verwijst daarbij naar Koran-passages waarin bekering tot de islam in ëën

adem genoemd wordt met bepaalde deugden, b.v. : "Zij die zich overgeven aan Allah, en het ware geloof aanvaarden, die vroom oprecht zijn, en geduldig, nederig, vrijgevig en zedig, die vasten, en Allah in gedachten houden... aan hen, mannen en vrouwen, zal Allah genade schenken en rijke beloning." (18) Men neemt hierbij gemakkelijk aan dat de deugden die hier samen met de bekering genoemd worden, de heidense samenleving logischerwijze vreemd moeten geweest zijn. "Elke islamitische deugd moest veroverd worden tegen de heidense kulturele achtergrond", zo zegt b.v. Hasan Askari. (19)

In werkelijkheid waren deze deugden bij de heidenen net zo normatief als in de meeste kulturen. Een aantal deugden die in de Koran vermeld worden, zijn weliswaar wenselijk, maar ook buitengewoon banaal. De zedenmeesters, volkswijsheden en spreek woorden van alle volken hadden de vroomheid, zedigheid, matigheid, rechtvaardigheid, vrijgevigheid enz. al zo dikwijls verheerlijkt, dat men zich afvraagt waarom de eeuwige Allah via Zijn openbaringen deze open deuren nog eens moest intrappen.

Bijvoorbeeld : "De ware dienaars van de Barmhartige (...) houden vast aan de gulden middenweg en aanroepen naast God geen andere god." [Q.25:63-67] Dit vers koppelt het nieuwe monotheëstische dogma aan de aloude deugd der gematigdheid, om het door associatie respektabeler te maken. Duizend jaar eerder hadden Konfucius en Aristoteles de leer van de gulden middenweg al uiteengezet, veel gedetailleerder en doordachter, en zonder er een goddelijke openbaring voor nodig te hebben. Nog eerder hadden Krisjna en Boeddha al iets gelijkaardigs gezegd, net als vele mindere goden trouwens. Als Mohammed (alias Allah) deze deugden hier vermeld heeft, dan is het dus zeker niet omdat hij ze zo dringend aan de onwetende heidenen moest bekendmaken.

Een sluitender verklaring voor het inroepen van dit aloude ethi sche kultuurgoed is dat Mohammed respektabiliteit en overtuigingskracht dacht te winnen door datgene wat hij van de mensen eiste (geloof in zijn profeetschap en vernietiging van de "afgoden") te koppelen aan waarden waaraan gewoon niemand zou willen twijfelen. Het was hem al door Mozes voorgedaan, die in zijn Tien Geboden het monotheësme, de anikonische kultus en het taboe op de godsnaam aan aloude deugden als ouderliefde en kuisheid koppelde.

3.7. Gelijkheid Sedert de opkomst van het socialisme verklaren islam-apologeten dat de islam de proto-socialistische religie van de gelijkheid is. Allama Mohammed Iqbaal zei het zo : "*Islam is kommunisme plus Allah*." De talrijke aanhang van de islam wordt verklaard als de reaktie van de verdrukten der aarde tegen de heidense ongelijkheid : zij verwelkomden de islamitische boodschap van gelijkheid. In werkelijkheid is sociale gelijkheid maar een zeer zeldzame verschijning in de islamitische geschiedenis geweest. En waar ze er was, kan ze nauwelijks aan de invloed van de islam toegeschreven worden. Zo wijst prof. J.M.M. van Amersfoort erop dat de egalitaire tendens, waar zij bestaat, juist van vëër-islamitische oorsprong is : "Zo wordt bijvoorbeeld vaak gezegd dat de Moslimse wereld egalitair is. Maar in Noord-Afrika is dat eigenlijk niet het geval, de egalitaire impuls komt daar juist vanuit de oude 'hei dense' stamtraditie." (20) Drie vormen van ongelijkheid worden door de islam goedgekeurd en aangemoedigd : de onderschikking van de vrouw aan de man, de slavernij, en de diskriminatie van andersdenkenden. Op het eerste punt zijn de islamitische opvattingen niet wezenlijk verschillend van de normen betreffende de man-vrouw-relatie (althans voor de hogere klassen) in de christelijke, konfuciaanse of brahmaanse kulturen in hun laat-klassieke, reeds geskleroseerde periode; alleszins is het uitgangspunt, n.l. de ongelijkheid en de vaste rolverdeling tussen man en vrouw, niets exklusief islamitisch. Alleen de totale rechteloosheid van de vrouw tegenover het recht van de man om haar zuiver willekeurig en zonder enige verdere ver plichting te verstoten onderscheidt de islam van andere patriarchale kulturen. Wel blijkt de islam door zijn fixatie op het "zoomloos kleed" der openbaring veel resistenter tegen modernizering en emancipatie, zodat hij barbaarse verhoudingen in stand houdt die voor een middeleeuwse kultuur nog begrijpelijk waren maar vandaag onduldbaar zijn.

Op de twee laatste punten, slavernij en onverdraagzeaamheid tegen andersdenkenden, is de islam echter met lengtes voorsprong de kampioen in de wereldgeschiedenis (zie hoofdtuk 4). Daarnaast is er ook tussen moslims onderling een vanzelfsprekende ongelijkheid, waar de schijnbare gelijkheid tijdens het kollektief vrijdaggebed niets van afdoet. Het is juist dat in de primitieve moslim-gemeenschap in Medina weinig maatschappelijke hiërarchie was : de roofbuit werd in het algemeen gelijk verdeeld onder de moslims. Toch was er verschil in aanzien tussen de Profeet zelf, degenen die met hem uit Mekka gemigreerd waren, de eerste generatie helpers uit Medina, en de later bekeerden. Er was geen feodaal stelsel noch een sterk centraal staatsgezag, maar dit was geen bijdrage van de islam, wel een natuurlijk kenmerk van een tribale samenleving. Naarmate het islamitisch rijk uitdijt van stadsstaat tot wereldrijk, zien we dezelfde feodale verhoudingen ontstaan als in andere wereldrijken van die periode. Mohammed heeft ook nooit gewild dat er gelijkheid zou heersen, zelfs niet tussen moslims onderling. Als drie moslims op reis zijn, moeten ze een *amier* (emir) kiezen, dus een militaire bevelsstruktuur kreëren om op alles voorbereid te zijn. Maar er is meer. Zoals de linkse Palestijnenvoorvechter Lucas Catherine opmerkt : "De koran staat niet alleen ekonomische ongelijkheid voor in de maatschappij. Ongelijkheid op alle niveaus is de wil van God... Wie deze ongelijkheid wil te niet doen is een blasfemist, vooral als hij tot de bevoorrechten behoort." (21) En hij verwijst hiervoor

naar de Koran zelf : "Wij verheffen sommige mensen enkele stappen hoger dan de anderen, zodat zij de anderen als hun minderen kunnen beschouwen" [43:32]; "Uw Heer geeft in overvloed aan wie Hij wil, en spaarzaam aan wie Hij verkiest" [17:70 en 42:12]; en : "Aan sommigen heeft God meer gegeven dan aan anderen. Degenen die Hij aldus bevoordeeld heeft zullen hun slaven geen gelijk deel gunnen van wat zijzelf hebben. Zouden zij soms (n.l. door Gods verdeling van rijkdom en armoede te wijzigen) Gods goedheid miskennen ?" [16:71] (22)

In India bestaat een vorm van maatschappelijke hiërarchie onder endogame groepen, bekend als het kastenstelsel. Aangezien dit bij uitstek een vorm van ongelijkheid lijkt te zijn, ligt het voor de hand, aan te nemen dat een boodschap van gelijkheid daar erg veel belangstelling zou krijgen. Eën derde van de moslims woont in het Indisch subkontinent, en dat zouden hoofdzakelijk (afstammelingen van) bekeerde hindoes van lage kaste zijn, ondermeer van de zgn. onaanraakbaren, die de islamitische boodschap van gelijkheid verwelkomden; aldus tenminste de moderne apologetiek, die op grote schaal nagepraat wordt. De hedendaagse situatie levert alvast weinig steun aan die theorie. Indiase moslims beoefenen evenzeer de onaanraakbaarheid als hindoes doen : dat onaanraakbaren (volgens de wet : ex-onaanraakbaren) drinken van een bron die ook door moslims gebruikt wordt, is een frekwente oorzaak van rellen. Zeer vele hindoe-moslim-rellen beginnen met aanvallen van moslims op wijken van hindoe onaanraakbaren. Na de splitsing van India verhinderden de Pakistani's de onaanraakbaren naar India te vertrekken (waartoe de onaanraakbaren-leider dr. Bhimrao Ambedkar hen opriep); zich tot de islam bekeren was hun eveneens verboden, want als moslim-bekeerling zouden ze het vuile werk niet meer willen doen (wel werden zij tot open jachtterrein voor de christelijke missionarissen verklaard). Ook in de middeleeuwen, onder moslim-heerschappij, zijn uit de laagste kasten praktisch geen bekeringen tot de islam voorgekomen.

De fabel dat de islam als een bevrijding door de lage kasten verwelkomd werd, is rond 1920 gelanceerd door prof. Mohammed Habieb. Intussen behoort deze fabel tot de politiek korrekte denkkader van de Indiase marxisten en moslim-integristen. Maar hij wordt nu zelfs tegengesproken door Habiebs zoon, prof. Irfaan Habieb, doktrinair marxist en net als zijn vader geschiedenisprof aan Aligarh Muslim University. Deze stelt vast dat de werken van moslim-auteurs uit de middeleeuwen "geen engagement voor enige dergelijke sociale gelijkheid" vertonen. Zij bevatten volop kritiek op "afgoderij" en veelgodendom, maar geen spoor van kritiek op het kastestelsel, de leer van bezoedeling en de onderdrukking van onaanraakbaren, aldus Habieb in een recente paper. Integendeel, de moslims beoefenden zelf een etnisch kaste-onder scheid : Minhaadj-oes-Siraadj, een 13de-eeuws rechtsgeleerde, had gesteld dat de moslim-heersersklasse tot Turken en Tadjieken van zuivere afstamming beperkt moest blijven. Bovendien was de islam toen overtuigd van de juistheid van een hiërarchische maatschappij-ordening, zoals uitdrukkelijk bepleit door de 14de-eeuwse orthodokse theoloog Zia-oed-dien Baraani. (23)

In werkelijkheid is er geen enkele bron van vëër deze eeuw die onvrede met het kastestelsel als reden voor bekering tot de islam noemt. Een 14de-eeuws moslim-auteur aan het sultanale hof te Delhi, Sajjed Mohammed bin Nasiroeddin Djafar Makki al-Hoesaini, schrijft dat er vijf redenen waren die mensen tot bekering tot de islam dreven :
1) vrees voor hun leven;
2) vrees dat hun familie tot slaaf gemaakt zou worden;
3) islamitische propaganda;
4) verlangen naar beloningen en buit;
5) bijgeloof (dit betreft wellicht de mirakels waar soefi-asceten aanspraak op maakten). (24)

Ter bevestiging van punten 1 en 2 verwijzen we ook naar de bekende Marokkaanse wereldreiziger Ibn Battoeta, die in zijn geschriften de hoofdrol van gedwongen bekering erkend en de massa-slaafnemingen van ongelovigen beschreven heeft. Hij meldt ondermeer : "Andere naties aanvaardden de islam slechts wanneer de Arabieren het zwaard tegen hen gebruikten." (25)

Prof. K.S. Lal merkt op : "Toenmalige geschriften van Per zische kroniekschrijvers vermelden kaste nergens als een faktor van bekering. Moslim-historici uit middeleeuws India waren zich goed bewust van het bestaan van het kastestelsel in de hindoe samenleving : Albiroeni, Aboel Fazl, keizer Djahaangier, om er slechts enkelen te noemen. En toch noemt niemand zelfs maar ëën enkele keer verdrukking van de mensen van lage kaste als oorzaak voor bekering." (26) Ik zou daar nog aan toevoegen dat vele lage kasten er blijkens inskripties prat op gingen dat ze na de nederlaag van de middenkaste tegen de moslim-invallers de fakkel van het verzet tegen de islam overgenomen hadden.

De islam kiest noch voor het socialisme, noch voor de gelijkheid, zelfs niet tussen moslims onderling. Zoals Maulana Maudoedi schreef : "Het beginsel dat de mens vrij moet zijn om zijn levensonderhoud te verdienen, dat hij het eigendomsrecht over al wat hij door zijn arbeid moet behouden, en dat ongelijkheid tussen de mensen ten gevolge van hun verschillende bekwaamheden en omstandigheden moet bestaan, wordt door

de islam erkend in de mate waarin het in overeenstemming is met de natuur." (27) Dit is niet onredelijk, en nog heel wat anders dan een pleidooi voor de slavernij, maar toch al in tegenspraak met de propaganda die van de islam "kommunisme plus Allah" of alleszins een egalitair aktivisme wil maken.

3.8. Demokratie

"We moeten allianties sluiten om de gemeenste aanvallen (tegen het Algerijns islamisme) af te slaan. Zo moeten we, tegenover het geschrijf over een dreigend totalitarisme, uitleggen dat de islamisten in het volk geworteld zijn, dat ze sociaal werk doen. Anderzijds moeten we (ook de FIS-leiders) erop wijzen dat, als men 'uitdrukking van de volkswil' in de Europese talen 'demokratie' noemt, de islamisten er verkeerd aan doen, te verklaren dat 'demokratie on-islamitisch is'. In Algerije steunt 70% het islamitisch projekt, 30% niet, en met hen moeten we diskussie voeren." Aldus de Franse bekeerling prof. Abdullah (Jean) Herbert tijdens de Europese Moslimkonferentie van april 1992 te Genk.

Hij bepleitte er de verenigbaarheid van de islam met de beste elementen in de moderne kultuur : "Men voert aan dat de religie obskurantisch is, middeleeuws, anti-wetenschap. Maar vele islamitische bewegingen worden geleid door wetenschappers, inge nieurs, artsen. De beste universiteiten zijn die waar de islam het ferventst is." In die optiek moet ook de vereenzelviging van de islam met middeleeuwse gezagsopvattingen opnieuw bekeken worden.

De tegenstelling tussen islam en demokratie, die het FIS ondubbelzinnig geponeerd heeft, en die prof. Herbert hier ontkent, is echter meer dan een kwestie van terminologie. Prof. Herbert heeft natuurlijk gelijk : een beraadslagende vergadering (*madjlies-i-sjoera*), of noem het een parlement, is geheel overeenkomstig de richtlijnen van Koran en Soenna. Maar is dat voldoende om van demokratie te spreken ? De besluiten van de wetgevende vergadering zijn onderworpen aan basisbeginselen, vervat in een grondwet. In een echte demokratie wordt deze grondwet op zijn beurt opgesteld (en eventueel gewijzigd) door een grondwetgevende vergadering, die representatief samengesteld is door het soevereine volk. In een islamitische staat echter is dit raamwerk van grondbeginselen waaraan alle wetsbesluiten moeten voldoen, niet door een representatieve vergadering opgesteld, maar door God. Het volk is niet soeverein, want God is soeverein, en het volk kan alleen eigen besluiten nemen binnen het kader van de door God Zelf in de Koran geopenbaarde grondbeginselen. De islamitische staat definieert zichzelf als een theokratie, en kan slechts in ondergeschikte orde ruimte laten voor wat demokratische besluitvorming.

En in de praktijk is zelfs van die beperkte beraadslaging nooit veel in huis gekomen : de militarizering van de islamitische staten leidde vanzelf tot autoritaire staatsstrukturen. Het is geen toeval dat de meeste moslimlanden geen demokratie kennen, en dat de weinige pogingen in die richting maar beperkt sukses hebben : ze hebben er veertien eeuwen lang geen enkele ervaring mee gehad, en ook nu krijgen ze geen aanmoediging vanwege hun religieuze leiders om zich in de demokratie te bekwamen.

4. Lotgevallen der niet-moslims

4.1. Joden en christenen in heidens Arabië

In het overwegend heidense Arabië woonden minderheden van christenen (vooral in Jemen) en joden (vooral in Medina). Zij werden net als vele andere sekten door de Arabische heidenen getolereerd en in zekere mate geassimileerd, b.v. de joden hadden Arabische namen.

De eerste konfrontatie tussen het heidense centrum Mekka en de christenen vond plaats tijdens het "jaar van de olifant", 570 n.Chr., volgens de traditie het geboortejaar van de profeet Mohammed. In dat jaar marsjeerde een met olifanten uitgerust leger geleid door Abraha, de goeverneur van Jemen voor het christelijke Ethiopische rijk, op naar Mekka, met de bedoeling het heiligdom van de heidense Arabieren te vernielen : de Kaëba ("kubus"). Dit vierkante gebouw herbergde de vereerde Zwarte Steen en 360 godenbeelden, en was in de eerste plaats toegewijd aan de maangod Hoebal, zowat de Arabische tegenhanger van de hindoe-god Sjiva (merk op dat de maansymboliek nadien op de islam overgegaan is, zodat tal van moslimlanden nu de maansikkel in hun vlag voeren). (1) Toen het Ethiopische leger door een epidemie getroffen werd en onverrichterzake moest terugkeren, beschouwden de Arabieren dit als een tussenkomst van Hoebal.

Eigenlijk was Mekka voor dat Ethiopische leger maar een extraatje bovenop zijn eigenlijke, suksesvol uitgevoerde opdracht : een einde maken aan het bewind van de joodse prins Dhoe Noewaas in Jemen. Die had gewapenderhand de macht gegrepen in Zuid-Arabië en vervolgde er behalve de heidenen ook de kleine christelijke gemeenschap, zodat deze de hulp van Ethiopië inriep. Daar deed zich dus een omkering van de gebruikelijke rolverdeling voor : een joods machthebber die christenen (en heidenen) vervolgde en zelfs tot bekering dwong. (2) Het waren de eerste moeilijkheden geweest voor de christenen in het Arabisch schiereiland, omdat de polytheëstische heidenen nooit bezwaar hadden gemaakt tegen een kultus meer of minder. Islamitische bronnen beweren zelfs dat de Kaëba ook afbeeldingen van Jezus en Maria bevatte.

Na het schrikbewind van Dhoe Noewaas en de aanval van de Ethiopische generaals Arjaat (die ëën derde van de Jemenitische vrouwen en kinderen als slaaf naar Ethiopië stuurde) (3) en Abraha dachten de Arabische heidenen zo het hunne van de joodse en christelijke monotheësten. Hun beleid van verdraagzaamheid en pluralisme bleef echter ongewijzigd.

Het christelijke Ethiopië komt opnieuw in beeld enkele jaren nadat Mohammed zichzelf als sekteleider gelanceerd heeft. Toen de Mekkanen sommige volgelingen van Mohammed onder druk gingen zetten om op te houden met deze anti-sociale nieuwlichterij, besloot Mohammed om hen naar een gastvrijer oord te sturen. Zij kregen asiel in het christelijke Ethiopië. Dit werd door de Mekkanen als een bijzonder vijandelijke daad beschouwd. Ethiopië was immers de laatste buitenlandse vijand van de Arabieren geweest, en wie daar steun ging zoeken, was dus een verrader.

Volgens de islamitische versie moesten de moslims wel vluchten omdat zij in Mekka vervolgd werden; het is echter zeer goed mogelijk dat zij net als alle andere minderheden in Arabië door de heidenen getolereerd werden, en dat hun trip naar Ethiopië gewoon als doel had, met een verhaal over vervolgingen (geënspireerd op het bericht over de vervolging door Dhoe Noewaas dat de Ethiopiërs destijds tot een interventie in Jemen bewogen had) een Ethiopische invasie uit te lokken. De Mekkanen hadden het alleszins zo begrepen, en uit het feit dat zij uiteindelijk voor Mohammeds harde hand het hoofd moesten buigen, volgt geenszins dat zij ongelijk hadden. Alleszins, ook de dreiging van een nieuwe Ethiopische invasie leidde niet tot enige represailles tegen de Arabische christenen.

4.2. Joden en christenen onder de islam

Het is pas onder Mohammed dat de joden en christenen in Arabië in de problemen kwamen. Mohammed kon het de joden niet vergeven, dat ze ondanks zijn overname van joodse gebruiken (besnijdenis, verbod op varkensvlees, gebedsrichting Jeruzalem) zijn zogenaamd profeetschap maar doorgestoken kaart vonden. De eerste twee joodse clans werden verbannen, met achterlating van hun rijkdommen. Van de derde clan werden alle mannen gedood, een zevenhonderd, en de vrouwen en kinderen werden als slaaf verkocht. Daarmee was de eerste islamitische staat *judenfrei.* Ook joodse stammen in de naburige oases werden aangevallen en gedeporteerd.

Tijdens de afrekening met de joden liet Mohammed zich soms positiever uit over de christenen, en die enkele verzen (b.v. 5:82, waarin joden en heidenen als "hevigste vijanden der gelovigen" kontrasteren met de christenen, de "naasten hunner in genegenheid voor de gelovigen") grijpt men vandaag aan om er een grondslag voor christelijk-islamitische verstandhouding van te maken. Men moet echter beseffen dat

Mohammed hen alleen prefereerde omdat hij van hen meer geestdrift over zijn profetische aanspraken verwachtte, dus grotere bereidheid *om moslim te worden*. Hij maakte trouwens plannen om het christelijke Byzantijnse rijk aan te vallen. Nog tijdens zijn leven vond de eerste invasie plaats, maar het Byzantijnse leger had weinig moeite om het bedoeëenenlegertje op de vlucht te jagen; des te groter was de verrassing toen Mohammeds opvolgers enkele jaren later de Byzantijnse militaire macht wegvaagden.

De behandeling van de joden van de oase Chaibar zou een belangrijk precedent vormen voor de wetgeving aangaande joden en christenen in de latere islamitische rijken. De joden mochten daar blijven wonen, maar ze moesten de helft van hun inkomen afstaan. Men haalt dat tegenwoordig aan als een bewijs van Mohammeds tolerantie, maar er is een andere interpretatie mogelijk : in plaats van de rooftocht kwam hier de systematische afpersing als bron van inkomsten voor de islamitische schatkist. Bovendien was deze overeenkomst eenzijdig : de joden konden geen rechten doen gelden, want de moslims behielden zich het recht voor, haar op te zeggen. Enkele jaren later deden ze dat ook, en moesten de joden van Chaibar Arabië verlaten. Samen met alle andere joden en christenen trouwens.

De verbanning van joden en christenen was dan nog een voorkeurbehandeling, want de heidenen kregen deze optie niet : zij hadden slechts de keuze tussen de bekering en de dood. Men spreekt soms klaaglijk (en vele christenen ook met enig schuldgevoel) over de slechte behandeling van de joden in christelijk Europa zowel als in de moslimwereld. Inderdaad, de behandeling van de joden blijft een schoolvoorbeeld van onverdraagzaamheid, vaak ook van de heilloze kracht van stompzinnige vijandbeelden (de verhalen over rituele kindermoord in synagogen e.d.). Men moet er echter bij zeggen dat de joden altijd nog veel beter af waren dan de heidenen, een religieuze kategorie waarvan in de meeste christelijke en islamitische landen de laatste resten sinds lang uitgeroeid zijn.

Met de verovering van wat men vandaag het Midden-Oosten noemt, kregen de kaliefen de macht in handen over omvangrijke niet-islamitische bevolkingen. In de regel werd daarbij volgend onderscheid gemaakt : joden en christenen ("volkeren van het Boek") mochten op een aantal voorwaarden hun religie behouden, echte heidenen moesten kiezen tussen de islam of de dood. Op deze regel bestonden in beide richtingen uitzonderingen : in steden die hardnekkig weerstand geboden hadden, kreeg vaak iedereen de keuze tussen de dood of de bekering, ook joden en christenen; omgekeerd kregen met name de zoroastriërs in Iran vaak dezelfde behandeling als de "volkeren van het Boek". Op lange termijn was het effekt van dit onderscheid nochtans onmiskenbaar : binnen enkele eeuwen waren het boeddhisme in Centraal-Azië, het hindoeësme in Afganistan en het zoroastrisme in Iran praktisch volledig verdwenen; daarentegen bleven de christenen in Egypte en Syrië de meerderheidsreligie tot aan de Mongoolse invallen (13de eeuw), in Libanon zelfs tot halfweg de 20ste eeuw.

De onderworpen niet-moslims in de islamwereld moesten een statuut van rechteloze niet-burgers aanvaarden : de dhimma, het charter van bescherming. De belangrijkste regel van het dhimmi-statuut was de hoge "gedoogbelasting" of *djizia*. Deze kwam doorgaans nog bovenop de landbelasting, want de landbouw bleef eeuwenlang het werk van christenen (en in Zuid-Azië van hindoes), voorzover er geen zwarte slaven voor ingezet werden. De djizia was eeuwenlang de voornaamste bron van inkomsten voor het kalifaat. Dit temperde natuurlijk de wil van de kaliefen om de ongelovigen tot de islam te bekeren. Enkele ijveraars stelden de religie voorop, en zeiden dat "Mohammed geen belastingontvanger was". Maar vele islamitische heersers waren eerst heerser en dan pas islamiet, en lieten de dhimmi's rustig betalen voor het recht om in hun eigen, door de islam bezet land te overleven. De djizia is dë reden waarom er tot in de twintigste eeuw christelijke en joodse gemeenschappen zijn blijven bestaan in de moslim-wereld. Deze belasting oefende zelf wel een konstante druk uit op de dhimmi's om zich tot de islam te bekeren, waarbij de overblijvende gemeenschappen zelfs bij verminderend ledental vaak de tevoren vastgestelde djizia-bedragen moesten blijven betalen. Maar zij weerhield vele moslim-heersers ervan om aktief verdere maatregelen te nemen om de bekering van de dhimmi's te bespoedigen.

Het aantal niet-moslims is wel konstant verminderd. De steile ongelijkheid tussen moslims en niet-moslims is dë reden waarom mensen zich tot de islam bekeerd hebben. Zo oefende de rechtspraak een belangrijke bekeringsdruk uit : een niet-moslim mocht geen getuigenis afleggen tegen een moslim, en was in een geding met een moslim gedoemd om zijn proces te verliezen tenzij hij zich bekeerde. Allerlei ambten waren niet toegankelijk voor niet-moslims, dus vele ambitieuze mannen bekeerden zich om hogerop te geraken. Gemengde huwelijken betekenden systematisch de bekering van de niet-islamitische partner (ook vandaag nog, ook in België en Nederland). Ook de frekwente pogroms, onteigeningen, uitdrijvingen en allerhande vernederingen maakten het lastig om het meegekregen geloof trouw te blijven, en oefenden een voortdurende bekeringsdruk uit.

In het Ottomaanse rijk, volgens Mon Detrez "het beste dat de Balkan ooit is overkomen", werden de niet-moslims niet alleen financieel belast, maar moesten zij, van de veertiende tot de zeventiende eeuw, ook één

vijfde van hun kinderen afstaan (de *devsjirme* of "bloedbelasting"). Die werden dan onder dwang bekeerd, en afgevoerd om te dienen in speciale legereenheden, de Janitsaren-regimenten. Dezen hadden vaak als taak, de opstanden van hun eigen verwanten neer te slaan. De haat van de Bulgaren en de Serviërs tegen de Turken en de Slavische moslim-kollaborateurs (die zich door bekering aan de last van onteigeningen, *djizia* en *devsjirme* onttrokken om er juist mee van te profiteren) is heus niet uit de lucht komen vallen.

De neergang van de christenen in de moslimwereld is echter zelden zo dramatisch geweest als in de 20ste eeuw. Bevolkingsstatistieken voor Libanon, Egypte en de Palestijnse gemeenschap geven een konstante daling te zien, deels door een progressievere houding tegenover geboortenbeperking, deels echter door emigratie naar veiliger en toleranter oorden. In Turkije, de bakermat van de Kerk, is nu minder dan ëën procent van de bevolking christen; een eeuw geleden was dit nog ruim 30%. Behalve om Armeniërs uitgemoord in de genocide van 1915-17, Grieken uitgemoord of verdreven na de mislukte poging van het Griekse leger om de Ionische kust te bevrijden in 1922, en Bulgaren en Grieken die tegen Balkan-Turken uitgewisseld werden, gaat het vooral om Assyriërs en Chaldeeërs uit Zuidoost-Turkije. Het isolement dat hen eeuwenlang enigermate beschermde, is door toenemende bevolkingsdruk en beter transport verdwenen, en de laatste decennia zijn zij vrij systematisch geterrorizeerd en weggejaagd.

Ook in België leven duizenden vluchtelingen uit het Turkse zuidoosten, en dat zijn dan degenen die het er levend van af gebracht hebben. De BRTN-Panoramaploeg had onlangs nog de slechte smaak om een vluchtelingengemeenschap van Chaldeeuwse christenen in Brussel op te voeren als een bewijs dat niet alle immigranten uit Turkije moslim-fundamentalisten zijn. Zij werden uiteraard niet voor de mikrofoon gehaald om ter attentie van de Belgische kijkers eens hun mening over de islam te geven. Moslims merken terecht op dat het sekuliere Turkije de christenen eigenlijk slechter behandelt dan het Ottomaanse rijk gedaan heeft. Let wel, de Turkse overheid onder Atatërk heeft enkele gestes gedaan naar de christenen toe, zoals de teruggave van tot moskee omgevormde kerken en de sekularizering van de Aja Sofia (die als sekulier gebouw opnieuw toegankelijk werd voor de christenen, aan wie het gebouw eigenlijk toebehoort), en had zeker de bedoeling om de christenen in het zuidoosten tegen het moslimgeweld te beschermen. Feit is echter dat het leger, de politie en het gerecht nooit werk gemaakt hebben van de bestraffing van de voortdurende moslim-terreur tegen de christenen. Wellicht vonden zij dat christenen in een sekuliere staat niet langer de "bescherming" van het dhimmi-statuut genieten en dus ten volle blootgesteld mogen worden aan de haat jegens de ongelovigen die het Koran-onderricht er bij de ontvankelijke moslim inpepert.

4.3. Al-Andaloes

De veelgeroemde "islamitische tolerantie" was een relatie van steile ongelijkheid en geënstitutionalizeerde afpersing. Bovendien heeft zelfs deze zeer voorwaardelijke tolerantie niet altijd gegolden. Men verwijst graag naar het emiraat, later kalifaat, van Cordova (756-1031), dat een grote bloei van de joodse kultuur toeliet, en men kontrasteert deze situatie met die van na 1492, toen de joden moesten vluchten en ondermeer in het Ottomaanse rijk een onderkomen vonden. Welnu, onder de Berberse Almohaden-dynastie (1147-1269) is juist het omgekeerde gebeurd : de joden werden gedwongen zich tot de islam te bekeren, en velen vluchtten naar het christelijke Noord-Spanje. Als men het statuut van joden en christenen onder moslim-bestuur als "tole rantie" bestempelt, dan moet men minstens hetzelfde kompliment geven aan de christelijke staten van Noord-Spanje, die ruwweg van 1085 tot 1370 de islamitische regeling t.a.v. de ongelovigen nabootsten. De vorsten van Castilië en Leën noemden zich zelfs "heer der drie godsdiensten"; zij werden in ca. 1200 door paus Innocentius III berispt omdat ze de joden te goed behandelden. De grote verdiensten van de Moren voor de klassieke kultuur moeten ook tot hun juiste proporties teruggebracht worden. De terecht beroemde vertaalschool van Toledo, die vele werken uit de klassieke oudheid ter beschikking van de middeleeuwse christenheid gesteld heeft, werd vooral door christenen bemand, want zij moesten toch het Arabisch van de heersers leren, terwijl deze laatsten zich zelden in Spaans en Latijn verdiepten. Bovendien wordt tot meerder glorie van de islam altijd een ander en belangrijker doorgeefluik van het klassieke erfgoed miskend : Byzantium, dat ondermeer ook aan de moslims de kennis gegeven had die zij via Spanje aan onze voorouders zouden doorgegeven hebben.

De beroemde wijsgeer Ibn Rosjd (Averroës), die nu als een pluim op de hoed van de islam gestoken wordt, was van belang juist door zijn bewerking van de heidense filosofie van Aristoteles, die door de islam krachtig verworpen werd. Ibn Rosjd moest vervolging en ballingschap verduren om zijn heidense twijfel aan de geschapenheid van het heelal, om zijn pleidooi voor de rechten van de vrouw, en om zijn geloof in de autonomie van de rede. Zijn werk heeft op het islamitisch denken veel minder invloed gehad dan op de christelijke scholastiek. Het doorgeven en ontwikkelen van het antieke ideeëngoed gebeurde niet dankzij maar ondanks de islam.

We zien ook dat de christenen zelden aarzelden om van een verzwakking van de islamitische macht, b.v. door de rivaliteit tussen Berbers en Arabieren, gebruik te maken om in opstand te komen. Het was slechts

met een drakonische aanpak dat emier al-Hakam (796-822) de opstanden in ondermeer Toledo en de voorsteden van Cordoba kon onderdrukken en de vrede afdwingen. Zijn opvolger Abd-al-Rahman II kreeg te maken met een merkwaardige vorm van individuele godsdienstige rebellie : christenen die het martelaarschap zochten door in het openbaar de profeet Mohammed te beledigen, een vergrijp waarop de doodstraf staat. De wijze emier loste dit op door overleg met de bisschoppen, die dit martelaarschap in 851 verboden. De opstand van de islam-afvallige Ibn Hafsoen in 880 vond opnieuw veel steun bij de christelijke volksmassa en doofde pas uit na vijftig jaar. Blijkbaar waren de christenen toch niet zo tevreden met hun statuut in de islamitische samenleving, en dat in een tijd waarin hardvochtige heersers doorgaans als een onvermijdelijk feit des levens aanvaard werden.

Een neveneffekt van de politiek-religieuze verhoudingen in Al-Andaloes was de versterking van de anti-joodse gevoelens bij de christenen. Zonder af te dingen op het verhaal van de joodse "moord op Jezus" als grondslag voor het christelijk anti-semitisme, kunnen we toch stellen dat de "joodse kollaboratie met de moslims" een bijkomende faktor van anti-semitisme vormde. Voor de joodse minderheid was er geen perspektief om door opstand de macht te grijpen, zoals voor de christenen, noch om paleisrevoluties te beramen, zoals ambitieuze moslims wel eens deden. De islamitische overheid vond in de joden dan ook betrouwbare medewerkers : zij kregen soms politionele en zelfs ministeriële funkties. De christenen associeerden de joden met het gehate moslim-bewind, en het is mede daarom dat de kruistochten elders in Europa ingeleid werden door anti-joodse pogroms.

De mythe van het tolerante Al-Andaloes is niet zonder konkreet politiek belang. Zij is niet alleen het glijmiddel om de islam in het algemeen aanvaardbaar te maken, maar ook het koninginnestuk van de propaganda voor de wederoprichting van een islamitische staat in Andaloesië. Inderdaad, er bestaat een Andaloesisch Bevrijdingsfront, dat naar eigen zeggen vooral Morisco's groepeert, moslims die vijfhonderd jaar lang in het geheim hun religie bewaard hebben, en pas weer met de islamwereld kontakt kregen toen generaal Franco met zijn Marokkaanse troepen het land veroverde. Met 1631 stemmen bij de jongste verkiezingen staat het Front nog wat zwak om zijn eisen hard te maken, maar het zoekt nu aansluiting met de naar eigen schatting bijna een miljoen Noordafrikanen die illegaal in Andaloesië verblijven.

Een van de ideologen is Rasjied Djibali, een Marokkaans historicus wiens voorouders na 1492 Spanje ontvlucht zijn maar de Andaloesische erfenis levend gehouden hebben. Aan het woord gelaten in een sympathizerend artikel, spreekt hij konsekwent over "de Spaanse bezetter" en "het christelijk kolonialisme", en beschouwt hij de herstichting van een onafhankelijk Al-Andaloes als rechtsherstel. (4) Hij vergeet daarbij terloops eventjes dat het christendom al vëër de islam in Spanje leefde, dat juist de moslim-heerschappij een met geweld opgelegde bezetting was, en dat op basis van dit soort historische gebiedsaanspraken de meeste islamitische gebieden zouden moeten teruggegeven worden (b.v. het Armeense noordoosten en de Griekse westkust van Turkije, die pas in 1915-24 op uiterst bloedige wijze verturkst zijn).

Partijleider Abdoelrahman Medina zegt dan weer dat de Morisco's eigenlijk alleen maar willen dat Spanje de belofte zou nakomen die koning Ferdinand in 1492 gedaan had : de joodse en islamitische religie en wetgeving te respekteren. In dat geval hebben ze weinig te klagen : reeds in 1940-45 mochten joden van Spaanse afkomst naar Spanje terugkeren, en de moslims hebben zopas in Madrid de grootste moskee van Europa voltooid. Blijkbaar is dat niet voldoende, want Medina hees op 2 januari 1992 de vlag van Al-Andaloes op het Alhambra in Granada, om alvast symbolisch de onafhankelijkheid uit te roepen.

4.4. Slavernij

De erfenis van Al-Andaloes die het meeste mensenlevens beënvloed (en verwoest) heeft, is wel de koloniale slavernij. Talloze christelijke bewoners van en reizigers in het Middellandse Zeegebied zijn in de loop der eeuwen door moslims ontvoerd en tot slaaf gemaakt; er was in Europa dan ook een hele industrie van opsporing en vrijkoping van slaven in "Barbarije".

Iedereen weet dat de Spanjaarden kort na de verovering van Amerika miljoenen Indianen als slaven tewerkstelden in mijnen en op plantages. Minder bekend is dat de slavernij tegen 1492 in de christelijke wereld eigenlijk een marginaal verschijnsel geworden was. Italiaanse kooplieden verhandelden nog wel eens Slavische en Kaukasische slaven, aangekocht op de Zwarte-Zee-slavenkust van de islamitische Tataren (die de slavenjacht nog zouden voortzetten tot aan de Russische verovering van de Krim). Sedert de val van Byzantium in 1453 echter kwamen deze blanke slaven nog bijna uitsluitend op de islamitische markt terecht. In de meeste christelijke landen was de slavernij tijdens de late middeleeuwen afgeschaft, en als de Spanjaarden en Portugezen ze wederinvoerden, dan was dit in navolging van een model dat ze in Al-Andaloes hadden leren kennen.

Nu de islam naarstig missioneert onder Afrikaanse en Amerikaanse zwarten, is de islamitische slavernij een

taboe-onderwerp. Recente publikaties van Bernard Lewis en van David Brion Davis zijn dan ook een revelatie voor al wie geen vrede neemt met het mistgordijn dat rond de minder fraaie aspekten van de islam opgetrokken is. Davis schrijft : "In de vijftiende eeuw, toen Europa klaar was voor een spektakulaire expansie en kolonizatie, funktioneerde in de moslim-wereld al een slavensysteem gebaseerd op Afrikaanse werkkracht, kompleet met suikerplantages en een volledig uitgebouwde slavenhandel uit Oost-, Centraal- en West-Afrika." (5) Over de omvang van deze islamitische slavernij schrijft Davis : "De invoer van zwarte slaven in moslim-staten van Spanje tot India vormde een kontinuë, grootschalige migratie die in aantallen, over een periode van twaalf eeuwen, de Afrikaanse diaspora naar de Nieuwe Wereld zeer wel kan overtreffen." (6) Tel daarbij dat ook de meeste naar Amerika gevoerde slaven van moslim-slavenhalers gekocht werden, en je weet dat zeker 80% van de uit Zwart Afrika weggevoerde slaven door moslims gehaald zijn.

De slavernij wordt door de islam volledig aanvaard. Mohammed eiste een goede behandeling voor de slaven en beschouwde het als verdienstelijk, een slaaf vrij te laten; maar hij heeft nooit de slavernij zelf in vraag gesteld. Integendeel, hijzelf nam op grote schaal slaven onder de verslagen heidense stammen, en ook de Koran aanvaardt en rechtvaardigt de slavernij. Sommige slaven liet hij wel terugkopen door hun familie : het kanoniek precedent voor de hedendaagse gijzelnemers van de Hezbollah, die hun gijzelaars ook laten terugkopen tegen een flinke financiële of politieke prijs.

Op gezag van het voorbeeld van de profeet geldt in de islamwetgeving nog steeds dat een ongelovige die tijdens de djihaad gevangen wordt, als slaaf mag gehouden of verkocht worden. Een anti-slavernij-beweging zoals die van de Quakers in de VS, is in de islamwereld dan ook nooit voorgekomen. Het was slechts onder Westerse druk dat het Ottomaanse rijk in 1856 de slavenhandel verbood, met uitzondering dan nog van het belangrijkste knooppunt, de regio van Mekka. Dat belet moslim-apologeten natuurlijk niet om er prat op te gaan dat "de slavernij in het Ottomaanse rijk eerder afgeschaft is dan in de VS", net alsof de moslims daar ook maar ëën gram verdienste aan hadden. Toen Mauretanië in 1982 (!) de slavernij officieel (maar daarom nog niet in de praktijk) afschafte, oordeelden de geraadpleegde schriftgeleerden dat "een regering de bevoegdheid heeft om de slavernij af te schaffen", maar dat "hiertoe geen religieuze verplichting bestaat". Met zulk animo is het niet verwonderlijk dat de slavernij er nog steeds bestaat, net als in Soedan, en ook in de paleizen van onze bondgenoot Saoedi-Arabië wachten ongetwijfeld nog duizenden Zuid-Soedanese slaven op bevrijding.

De negationist Lucas Catherine beweert echter dat de islamitische slavernij "een koloniaal stereotiep" is, en dat "Zanzibar het enige sultanaat (was) waar de slavernij enige ekonomische betekenis had". (7) Dit is van dezelfde orde als de stelling dat de Holokaust "een zionistisch verzinsel" is. (8) In werkelijkheid was de hele islamitische ekonomie van Mauretanië tot Bengalen gebouwd op enerzijds de slavernij en anderzijds de uitbuiting van niet-moslims via de gedoogtaks. De toevloed van zwarte slaven naar Noord-Afrika en West-Azië vormde volgens D.B. Davis, zoals aangehaald, "een kontinuë grootschalige migratie die in aantal de Afrikaanse diaspora naar Amerika zeer goed kan overtreffen". Dat is de klassieke schatting, waarbij men moet beseffen dat ook deze diaspora naar Amerika voor een groot deel bestond uit slaven die door Europeanen van moslim-slavenhalers gekocht waren.

Uit het nieuwste onderzoek blijkt dat de genoemde schatting over de moslim-slavernij wellicht te laag was : zelfs op het hoogtepunt van de Atlantische slavenhandel werden er mëër slaven naar de moslimwereld dan naar Amerika gebracht (terwijl het omgekeerde had moeten waar zijn om de Europeanen in drie eeuwen evenveel slaven te laten halen als de moslims in dertien). Bewijsmateriaal over de slavenhandel in West-Afrika in de koloniale tijd "doet betwijfelen dat de Atlantisch handel de grootste van de twee was" en "suggereert dat het volume slaven dat in de late 17de eeuw uit (Senegambia) via de woestijn noordwaarts geëxporteerd werd, waarschijnlijk tenminste tienmaal zo groot was als het volume slaven dat voor de Atlantische slavenhandel uitgevoerd werd. In de eerste helft van de 18de eeuw daalde deze verhouding door de toename van de Atlantische handel. De tweede helft kende een toename in slavenrooftochten vanuit de woestijn met een bijkomende stroom noordwaarts slaventransport... Deze noordwaartse stroom ging krachtig verder na de afschaffing van de Atlantische slavenhandel en eindigde pas met het opleggen van het Frans koloniaal gezag." (9)

Van de slaven weggehaald uit zwart Afrika is zeker 80% door moslim-handen gegaan. Tel daarbij dan nog de miljoenen blanke en de miljoenen Indiase slaven, en het staat vast dat *de islam in de wereldgeschiedenis de absolute kampioen van de slavernij is*. Catherine's betoog wordt echt grotesk waar hij ons voorhoudt dat de slaven in de moslimwereld het eigenlijk goed hadden. Als bewijs geldt de Batetela-opstand (1897), die na de verdrijving van de Zanzibari slavenhalers door de Belgen poogden om de Zanzibari heersers terug binnen te halen : "Blijkbaar verkozen ze een 'Arabische tiran' boven Leopold II". (10) Wat hij er niet bij zegt : de Batetela waren een bevoorrechte enklave in de inlandse bevolking geweest, en wel door met de Zanzibari's in de slavenjacht te kollaboreren.De Baluba en andere geviseerde stammen hadden minder heimwee naar

de Arabieren.

Er is een zeer doeltreffend kriterium om te verifiëren of de slaven het bij de moslims inderdaad beter hadden : hun overlevingsgraad. Ooit bestond de helft van de bevolking van zuidelijk Irak uit zwarte slaven. Dat zij in de 9de eeuw de grootste slavenopstand uit de geschiedenis pleegden, is al een duidelijke indikatie van hun graad van "tevredenheid". Maar doorslaggevend is het simpele feit dat van deze miljoenen zwarten in de huidige Iraakse bevolking genetisch praktisch niets overblijft. Zodra de toevoer ophield, stierf dit bevolkingsdeel snel uit. Volgens D.B. Davis komt dit door "de hoge sterftegraad, assimilatie, en het feit dat vele slaven gekastreerd werden". (11) Inderdaad, voordat de Britten in 1877 ingrepen, werden in Soedanese steden op industriële schaal negerjongens gekastreerd, een operatie die driekwart niet overleefde. Ik vermoed dat ze toch liever met vrouw en kind katoen geplukt hadden in Alabama, waar de zwarten het demografisch niet slecht gedaan hebben.

Lucas Catherine beweert dat slaven het tot sultan konden brengen, maar noemt als bewijs twee groepen die gëën slaaf waren : de zonen van haremslavinnen van de Zanzibari sultan, volgens moslimrecht vrije mannen; en de Mameloeken-sultans, die pas sultan werden nadat zij hun slavenstatuut effektief afgeworpen hadden door manu militari de macht te grijpen. Overigens waren de blanke slaven-soldaten ("mamloek") een elite onder de slaven, en hadden de zwarte slaven ("abd") het veel slechter. Studies van B. Lewis, D.B. Davis en C. Messailloux presenteren "overweldigend bewijsmateriaal dat raciale slavernij ontstaan is in de middeleeuwse islamitische samenleving" (Lewis), en dat de Europese negerslavernij slechts een marktexpansie was van de moslim-slavenhandel. De negerslavernij begon bij het eerste kontakt tussen moslims en Bantoes, met de wapenstilstand tijdens de verovering van Nubië (652), dat bij wijze van pril begin een jaarlijkse schatting van 360 slaven moest betalen.

De slavernij vindt haar rechtsgeldig precedent in Mohammeds eigen gedrag en behoort dus tot het wezen van de islam (wat verklaart waarom juist het religieus personeel de felste tegenstander van de afschaffing van de slavernij geweest is). Ibn Chaldoen (14de eeuw) expliciteerde slechts de orthodoxe leer toen hij de slavernij als "een vermomde zegen voor de ongelovigen" omschreef. Een racist was Mohammed niet, en de gelijkstelling van neger met slaaf ontstond precies via de tussenterm "ongelovige" (Arabisch kaafir, waarvan Afrikaans *kaffer*). Maar toen zwarten zich bekeerden om aan de slavernij te ontsnappen, ondervonden zij dat de vereenzelviging van zwart met slaaf reeds diep ingeworteld was. Bekeerlingen die op bedevaart naar Mekka gingen, werden er als slaaf verkocht, en nog in 1960 meldde een Brits parlementslid dat zwarten naar Mekka meegebracht werden "als levende traveller's cheques". Geen wonder dat zelfs Lucas Catherine's lijfblad bevestigt dat er in Mauretanië ook nu nog zwarte slaven zijn. (12)

4.5. Islam en racisme

Dat de islam zonder skrupules de slavernij op ongeziene schaal beoefend heeft, was eigenlijk wel bekend aan wie zich niet heeft laten inpakken door de moderne propaganda voor de "egalitaire islam". Minder bekend is dat de moslim-wereld hiermee ook de raciale slavernij en het anti-zwarte racisme heeft voortgebracht. Bernard Lewis wijst in zijn boek *Race and Slavery in the Middle East* op "het overweldigend bewijsmateriaal dat de raciale slavernij zoals de moderne wereld die gekend heeft, haar oorsprong vindt in de middeleeuwse islamitische samenlevingen. Bleekhuidige Arabieren, Berbers en Perzen vonden de lange-afstands-slavenhandel uit, die miljoenen sub-Saharaanse gevangenen met kameelkaravanen door de woestijn bracht, of met slavenschepen van Oost-Afrika naar de Perzische Golf." (13)

Vanwaar de voorkeur voor *zwarten* als slaven ? Het geloof dat zwarten minderwaardig zijn, is geenszins universeel of van alle tijden. Sommige antieke volkeren in het grensgebied van blank en zwart vonden de donkere huidskleur juist mooi. In het Indiase Mahaabhaarata-epos wordt Draupadi als een parel van donkerhuidige schoonheid geprezen, en heet de sleutelfiguur Krisjna, wat wil zeggen "de zwarte". Daar zijn het pas de Turkse veroveraars en hun hofdichters, zoals Amier Chosrau, die hun kleurbewuste verachting zullen uitspuwen over de hindoe "raafkoppen", d.w.z. zwarten (in middeleeuwse Perzische teksten wordt het woord "hindoe" zelfs synoniem met "zwart", ook in andere verbanden dan de menselijke huidskleur). Ook in de Grieks-Romeinse oudheid is er geen spoor van racisme en van een raciale basis voor de slavernij. De beweringen dat het Indiase kastestelsel een vorm van raciale apartheid is, dat het Griekse begrip "barbaar" een raciaal begrip was, of dat Aristoteles de mensen volgens ras als geschikt of ongeschikt voor de slavernij bestempelde, zijn terdege weerlegde projekties van de 19de-eeuwse Europese rassen-obsessie. (14)

Er zijn nochtans reeds enkele voorbeelden van geringschatting van de zwarte huidskleur in de oudheid, te beginnen met de verontschuldiging van de bruid in het Bijbelse Hooglied : "Ik ben donker, maar ik ben mooi... Zie niet neer op mij omdat ik donker ben." Het invloedrijkste voorbeeld is de Bijbellezing van de Syrische Kerkvader Efrem van Nisibis, die het verhaal van de vervloeking van Noachs zoon Ham en diens zoon Kanaën op de zwarten betrok : dezen zouden de afstammelingen van Ham zijn. Eigenlijk was de

Bijbelse vervloeking van Ham en Kanaën bedoeld als rechtvaardiging voor de onderwerping en uitmoording van de Kanaënieten (de inwoners van het Beloofde Land) door de Israëlieten, en hadden de zwarten er niets mee te maken. Alleszins, deze lezing van een Bijbelse vervloeking van het zwarte ras bleef eeuwenlang zonder gevolg, totdat islamitische en later christelijke slavenhalers haar gingen gebruiken om de intussen gegroeide praktijk van zwarte-slavenhandel te verantwoorden. Globaal kunnen we zeggen : hoewel de geschiedenis vol is met etnisch geweld en kultuurvooroordelen van beschaafde volkeren (Grieken, Chinezen) jegens hun "barbaarse" buren, is het rassenvooroordeel pas laat op de voorgrond getreden.

De opkomst van de islam valt samen met deze veranderde waardering : "Als ik een bleke huid had, zouden de vrouwen mij beminnen, maar de Heer heeft mij met zwartheid mismaakt", zo dicht een Ethiopiër reeds in de eerste islamitische eeuw. Een zwarte muzikant die het blanke Damaskus bezocht, schreef : "Ik ben een zwarte. Sommigen onder u zullen mij afstotelijk vinden. Ik zal daarom apart gaan zitten om te eten." Zelfs verzen die het belang van huidskleur ontkennen, getuigen onrechtstreeks van het bestaande vooroordeel, b.v. : "*Ook al* is mijn haar kroezig en mijn huid koolzwart, mijn hand is open en mijn eer schitterend". (15)

Dit racisme verrast, omdat Mohammed (570-632) zelf alle diskriminatie "tussen Arabier en niet-Arabier, tussen blank en zwart" verboden had. Dat was nog in voortzetting van de voor-islamitische toestand, toen de blanke Arabieren respekt hadden voor hun zwarte Ethiopische en Zuid-Indische buren, die immers een geavanceerdere materiële kultuur en politieke organizatie hadden dan zijzelf. De islamitische praktijk ging echter al snel verschillen van Mohammeds richtlijnen. In de veroverde gebieden, van Spanje tot Tadjikistan, diskrimineerden de Arabische veroveraars niet alleen de ongelovigen maar ook de inlandse bekeerlingen. De ongelijkheid tussen blank en zwart was reeds vanaf de zevende eeuw een algemene praktijk, die ook theoretisch onderbouwd werd. Maqdisi beschreef de Bantoe-slaven als "mensen met zwarte huidskleur, platte neus, kroeshaar en weinig verstand". (16) Ibn Chaldoen schreef dat negers "weinig menselijks hebben en gelijkaardige eigenschappen hebben als domme beesten". Negers waren volgens vele moslims van nature geschikt voor de slavernij. Weliswaar werden nog steeds vele blanke "christenhonden" als slaaf verhandeld, maar het zwaarste en vuilste werk was doorgaans voor de negerslaven.

Nu moet het gezegd dat een aantal schriftgeleerden hiertegen reageerden. Zij stelden dat het belangrijkste onderscheid niet dat tussen blank en zwart is, maar dat tussen gelovig en ongelovig, en dat alle ongelovigen ongeacht hun huidskleur even legitieme prooien voor slavenhalers zijn. Het is dus niet de orthodokse islam die tot het racisme geleid heeft. Toch kan de islam in deze niet vrijuit gaan. Door de slaafneming van ongelovigen goed te keuren, en in het bijzonder van heidenen (i.t.m. de relatief bevoorrechte joden en christenen), heeft de islam de facto vooral de zwarten vogelvrij verklaard.

Dit leidde ertoe dat men in de moslimwereld negers bijna alleen in de rol van slaaf te zien kreeg. "De neger is dom en stinkt", zo besloot de gewone man in Cordova of Bagdad, want inderdaad werkte de slaaf zich als ongeschoolde dommekracht in het zweet. Het is dus niet het rassenvooroordeel dat tot de slaafneming van zwarten geleid heeft, maar omgekeerd de feitelijke slavernij van de zwarte heidenen die het rassenvooroordeel in de hand gewerkt heeft. Ook de Spanjaarden onthielden uit hun ervaring met het moslim-bewind dat "negers bij uitstek geschikt zijn voor de slavernij", zodat de eerwaarde Bartolomë de las Casas in Amerika de invoer van Afrikanen zou bepleiten om de Indianen te sparen.

In 1441 had de Portugese prins Hendrik de Zeevaarder in Mauretanië een slavenkonvooi onderschept, en toen de gevangenen voor hem paradeerden, mijmerde hij "met voldoening over de verlossing van deze zielen die tevoren verdoemd waren". Duizenden islamitische slavenhalers hadden eerder al hetzelfde bedacht : voor de heidense neger was het eigenlijk een goede zaak, om door de gelovigen als slaaf gebruikt te worden. Nog in 1887 schreef de Nederlandse islamoloog C. Snouck Hurgronje over de Arabische slavenhandel : "Voor de meeste slaven was hun ontvoering een zegen (...) Zij zelf zijn ervan overtuigd dat het de slavernij was die hen voor het eerst tot mensen gemaakt heeft." (17)

In 1444 ging Hendrik de Zeevaarder over tot regelmatige handel, en kocht hij voor het eerst Bantoe-slaven van Moorse slavenhalers : een deal die tot in de 19de eeuw talloze keren herhaald zou worden. De Europeanen werden partners in het bestaande systeem van slavenhandel. Zo kochten de Hollandse kolonisten aan de Oost-Afrikaanse kust zwarte slaven van Arabische slavendrijvers, die hun koopwaar kaafir noemden, "heiden", vanwaar dus het Afrikaanse woord kaffer. De racistische eigengerechtigheid van de Europeanen tegenover de heidense zwarten en roodhuiden was geen uitvinding van 1492, maar een toen reeds achthonderd jaar oude traditie die de Spanjaarden en Portugezen van hun islamitische meesters en buren overnamen.

De islam is schuldig. De islamwereld heeft miljoenen Europeanen en nog meer Afrikanen tot slaaf gemaakt, op basis van een doktrine die nooit herroepen is. Ik geloof niet in kollektieve schuld en dus ook niet in de ingeboren schuldigheid van de hedendaagse afstammelingen van de Arabische slavendrijvers (anders zou ik

van hen een historische *Wiedergutmachung* eisen); maar diegenen die, of ze nu afstammeling of bekeerling zijn, bewust voor de islam kiezen, laden wel degelijk een stuk morele schuld op zich voor deze zeer omvangrijke misdaad tegen de mensheid, die immers niet alleen het werk was van lang begraven generaties mensen, maar voor een beslissend deel ook van de islam-doktrine die tot vandaag onveranderd gebleven is.

4.6. Djihaad tegen de heidenen in India

Ondanks hun achterstelling en okkasionele vervolging zijn joden en christenen onder de islam nog bevoorrecht in vergelijking met de eigenlijke heidenen, want die moeten in principe de keuze krijgen tussen bekering of de dood. Van de vier rechtsscholen is er slechts ëën (de Hanafitische) die aan islamitische heersers toestaat, de heidenen ook als dhimmi's te behandelen (terwijl een andere, de Hanbalitische, zelfs de bescherming van joden en christenen in vraag stelt). Met name tijdens de verovering van India was er veel diskussie onder theologen of men de afgodendienaars mocht laten leven of niet. Uiteindelijk heeft de "gematigde" strekking het gewonnen, maar toen waren er reeds enorme bloedbaden aangericht, en ook nadien voorkwam het dhimmi-statuut het geweld niet.

Zo maakte de dynastie van de Bahmani-sultans er een regel van, *elk jaar* honderdduizend hindoes te doden. De zeer bloedige verovering van het Indiase noordwesten en de moordende slavenhandel van India naar de islamwereld waren aanleiding om de Hindoe Koh ("Indisch gebergte", in Afganistan) om te dopen tot Hindoe Koesj, d.w.z. "hindoe-slachting". Het detail dat onder het bewind van Timoer *in ëën nacht* honderdduizend hindoe slaven op transport naar Centraal-Azië op de Hindoe Koesj van de kou omkwamen, geeft een idee van wat het islamitisch schrikbewind voor India betekend heeft. Volgens schattingen van de Indiase historicus K.S. Lal daalde de Indiase bevolking tussen 1000 en 1525 met 80 miljoen eenheden, tengevolge van de vervolgingen, de export van slaven naar de moslim-landen, de voortdurende djihaad en de daardoor veroorzaakte ontwrichting van de landbouw. (18) Laat deze schatting nog onnauwkeurig zijn, het is duidelijk dat de islam er ruim wat meer dan zes miljoen slachtoffers gemaakt heeft.

De honderden moslim-auteurs die ons gedetailleerde beschrijvingen van de moordpartijen en verwoestingen hebben nagelaten, stellen zeer ondubbelzinnig en met grote tevredenheid dat al deze wreedheden gebeurden in uitvoering van de geboden van de islam.. Bijvoorbeeld Oetbi, de kroniekschrijver van Mahmoed Ghaznavi (rond 1000), beschrijft de opmars van de islam in Noord-India : "Het leger van de sultan trok verder, bedreef slachting en roof, en haalde de gebruikelijke hoeveelheid buit binnen. Hij bleef in de stad Bhatia tot hij ze van bezoedeling (= ongelovigen) gezuiverd had..." (19) In de stad Moeltaan doodde hij 200.000 mensen en marsjeerde dan verder, zich uitlevend in "slachtingen, slaafnemingen, roof, ontvolking en brandstichting". Zijn overwinningen waren "getuige van zijn hoge staat van geloofsijver". "De vrienden van God pleegden slachtingen in elke heuvel en vallei... Mahmoed won een grote buit en vele slaven. De slaven waren zo talrijk dat ze zeer goedkoop werden, en mensen van aanzien in India werden aldus slaven van ordinaire winkeliers in Centraal-Azië."

Bij de inname van de stad Thanesar "vloeide het bloed van de ongelovigen zo overvloedig dat de rivier verkleurde en ondrinkbaar werd", aldus Oetbi. Een andere moslim-auteur, Ferisjta, schreef over deze verovering : "Bij deze gelegenheid bracht het moslim-leger 200.000 gevangenen naar de hoofdstad, zodat deze eruit zag als een Indische stad, want elke soldaat had verschillende Indische slaven en slavinnen." Oetbi beschrijft dat in de stad Kanaudj "talloze ongelovigen gedood of gevangen werden, en de moslims keken niet om naar de buit totdat ze zich tegoed gedaan hadden aan het afslachten van de ongelovigen".

De hier vermelde sultan Mahmoed Ghaznavi was een fijnbesnaard man, zelf kalligraaf, en patroon van bekende geleerden als Firdausi en Albiroeni (Firdausi moest wel onderduiken, want zijn Sjah-Nameh hemelde al te zeer de vëër-islamitische Perzische beschaving op). De miljoenen slachtoffers die hij maakte, vielen niet door zijn barbaarse persoonlijkheid, maar enkel en alleen door de haat van de islam tegen andersdenkenden. De weledelzeergeleerde Albiroeni gaf volgend oordeel over Ghaznavi's verdiensten : "Mahmoed heeft de welvaart van dit land volledig verwoest, en er prachtige dingen verwezenlijkt, waardoor de hindoes werden als stofdeeltjes weggewaaid in alle richtingen."

De geleerde Zia-oed-dien Barani stelt in zijn *Fatawa-i-Dja haandari* : "Als Mahmoed ëën keer meer naar India gekomen was, dan zou hij alle brahmanen van India onder zijn zwaard gebracht hebben, die in dat grote land de oorzaak zijn van het voortduren van de wetten van het ongeloof en van de kracht van de afgodendienaars, hij zou het hoofd van 2 of 300.000 hindoe-chefs afgehouwd hebben. Hij zou zijn hindoe-afslachtend zwaard niet terug in de schede gestoken hebben vooraleer heel India de islam aanvaardde. Want Mahmoed was een sjafi'iet (dus geen ha nafiet - KE), en volgens imaam Sjafi'i is het voorschrift voor hindoes 'of de dood of de islam', d.w.z. ze moeten ofwel gedood worden ofwel de islam aanvaarden. Het is niet wettig, van de hindoes de *djizia* te innen, aangezien zij geen profeet noch geopenbaard boek hebben."

De Indiase middeleeuwse kroniek *Tariech-i-Wassaaf* beschrijft de veldtocht van Alla-oed-dien Childji naar Goedjaraat aldus : "De slagader van de geloofsijver klopte hevig voor de onderwerping van het ongeloof en de vernietiging van afgodsbeelden... Met het oog op djihaad, en niet uit lust naar verovering, mobilizeerde hij 14.000 ruiters en 20.000 infanteristen... De mohammedaanse troepen begonnen te doden en af te slachten, links en rechts zonder genade, overal in het onreine land, omwille van de islam, en het bloed vloeide in stromen. Zij namen een groot aantal knappe en elegante meisjes gevangen, samen 20.000, en kinderen van beider kunne, meer dan de pen kan opsommen... Kortom, het mohammedaanse leger maakte het land tot een komplete ruëne, en vernietigde het leven van de bewoners, en plunderde de steden, en voerde hun kinderen weg..."

Qazi Moeghies-oed-dien vond desondanks dat sultan Alla-oed-dien Childji zich nog teveel inhield, en wees hem erop, dat "alleen Hanifa het opleggen van de djizia aan de hindoes goedkeurde. Juristen van de andere rechtsscholen staan geen andere keuze toe dan 'de islam of de dood'." Deze rechtlijnige politiek was nog gevolgd door Mahmoed Ghaznavi, die door islamitische juristen dan ook als voorbeeld voorgehouden werd aan heersers met minder radikale geloofsijver.

Een andere veroveraar, Timoer (= Tamerlan, ook vermaard als de vernietiger van de Nestoriaanse christenen in Koerdistan), hield een dagboek bij. Daarin citeert hij b.v. het Koran-vers : "O profeet, voer oorlog tegen de ongelovigen en treed hard tegen hen op", waarna zijn eigen verhaal volgt : "Mijn grote doel in de invasie van India was een djihaad te voeren tegen de ongelovige hindoes." Hij begon met de bestorming van de stad Katoor, en beval zijn soldaten "alle mannen te doden en de vrouwen en kinderen gevangen te nemen, en al hun eigendom te roven of te verwoesten". Vervolgens, schrijft hij, "*beval ik hen, heuvels te maken met de schedels van deze onwillige ongelovigen*". Kort nadien belegerde hij de stad Bhatnir, waar de bewoners zich overgaven op voorwaarde dat hij hun leven zou sparen. Maar hij voelde zich niet gebonden door een belofte aan ongelovigen, en hij rapporteert : "Op korte tijd werden alle mensen van het fort gedood, en op ëën uur tijd werden 10.000 ongelovigen onthoofd. Het zwaard van de islam werd gewassen in het bloed van de ongelovigen." Enzovoort, enzovoort.

Afief, een 14de-eeuws historicus, laat de grootvizier van sultan Firooz Toeghlaq een rede uitspreken, waarin deze stelt dat de staat twee doelen moet nastreven :
1) welvaart en bescherming van het volk,
2) vernietiging van de ongelovigen en uitbreiding van het grondgebied. De grootvizier beoordeelde met tevredenheid de situatie : "Door Gods genade zijn in de vernietiging van de ongelovigen grote suksessen geboekt."

De als wereldreiziger bekend geworden rechtsgeleerde Ibn Battoeta verhaalt hoe hijzelf bij een feest tien vers gevangen heidense slavinnen kado krijgt, waarvan hij er enkele aan zijn gezellen uitdeelt, en hoe Mohammed bin Toeghlaq, sultan van Delhi, honderd mannelijke en honderd vrouwelijke heidense slaven als geschenk naar de keizer van China stuurt. Ibn Battoeta was gewoon aan taferelen waarin heidenen door de islam vernederd, mishandeld en gedood werden. Het is evenwel vermeldenswaard dat zelfs hij soms weerzin voelde tegen deze praktijken.

Hij wendde de ogen af toen de sultan van Ma'bar (zijn familielid, met wie hij juist zat te dineren), een binnengebrachte ongelovige en diens vrouw en zoontje ter plekke liet onthoofden. Een andere keer liet de sultan de handen en voeten van een hindoe afhakken; Ibn Battoeta verwijderde zich met een voorwendsel. Toen hij te gast was bij de goeverneur van Gwalior, kon hij bedingen dat deze het leven zou sparen van een ongelovige die juist in twee zou gesneden worden. Deze persoonlijke reakties van Ibn Battoeta tonen ten overvloede aan dat het islamitisch fanatisme niët "nu eenmaal konform de ruwere middeleeuwse zeden was", zoals sommige islam-apologeten wel eens beweren.

De hedendaagse historicus R.C. Majumdar schrijft : "Een studie van de moslim-kronieken laat er geen twijfel over bestaan dat dergelijke scënes niet alleen vastgesteld zijn tijdens deze periode, maar dat zij door de islamitische klerici en geleerden als rechtvaardig en natuurlijk beschouwd werden. De alleen al in ëën enkele kroniek, b.v. die van Ferisjta, opgesomde bloedstollende verhalen van totale plundering en afslachting van hindoes door moslims, doen de lezer gruwen." (20)

Toen ik kennis nam van de geschiedenis van de islam in India, voelde ik me zoals de Amerikaanse soldaten die Dachau bevrijdden, en daar beseften dat hun vijand erger geweest was dan zelfs de oorlogspropaganda beweerd had. De Amerikaanse historicus Will Durant schrijft : "De islamitische verovering van India is waarschijnlijk de bloedigste episode in de geschiedenis. Het is een ontmoedigend verhaal, want het toont dat beschaving een kwetsbaar goed is dat altijd vernield kan worden door barbaren die van buitenaf binnenvallen of zich binnen het land vermenigvuldigen." (21) Ik voeg daaraan toe : al wie beweert dat de islam een tolerante religie is, maakt zich schuldig aan een negationisme dat even verwerpelijk is als de

ontkenning van de holokaust.

Honderden moslim-auteurs hebben deze bloedige vervolgingen met veel verve beschreven en als glorierijke uitvoering van Koranische geboden geprezen. Daar waar de meedogenloze christelijke verovering van Amerika ingetoomd werd door de kritiek van missionarissen als De las Casas en De Sahagën, is er geen moslim-geschrift bekend dat blijk geeft van wroeging over dit duizendjarig fanatisme.

Als er al eens een heerser tolerant was tegenover de ongelovigen, werd hij steevast door de mollahs berispt wegens zijn nalatigheid. De enige premoderne heerser in de islamwereld die zonder druk van buitenaf de emancipatie van de ongelovigen afkondigde, was de Indische Mogol-keizer Akbar. Maar hij was dan ook een afvallige : hij nodigde zegslieden van allerhande religies (ook jezuëeten) uit naar zijn hof, en stichtte een nieuwe religie, de *dien-i-Illahi* (religie van God), gebaseerd op de insanijat (humanisme) en met respekt voor alle religies. De orthodokse geestelijken onder leiding van Ahmad Sirhindi waren furieus, maar Akbar had nu eenmaal de macht (de zogenaamd gematigde Indiase moslim-leider Maulana Azaad, vriend van en minister onder de eerste premier Nehroe, was een groot bewonderaar van Sirhindi, die "de islam in India voor de ondergang behoed had"). Na zijn dood bewerkten ze, onder de minder lakse keizers Djahaangier en Sjahdjahaan (bouwer, middels tienduizenden hindoe slaven, van de Taadj Mahal), echter de re-islamizering, en onder keizer Aurangzeb werd dit een grootse revanche, een laatste orgie van vervolgingen vëër de instorting van de islamitische macht.

Hoeveel goeds men intussen ook over Akbar kan vertellen : ook onder zijn bestuur was de wettelijke gelijkheid geen feitelijke gelijkheid, want zelfs de keizer kon er de adel en de ambtenarij niet toe dwingen, hindoes te benoemen waar moslims aan een monopolie gewoon waren. Bovendien moet men zijn "tolerantie" begrijpen als een taktiek om de steun van hindoes te krijgen bij zijn machtsstrijd met de moslim-adel en geestelijkheid. Alleszins, tolerantie was er slechts ondanks de islam, intolerantie was er in uitvoering van de geboden van de islam. Zolang de islam aan de macht was en zijn zin kon doen, heeft hij altijd een steile ongelijkheid tussen het moslim-Herrenvolk en de verdoemde niet-moslims beleden en toegepast. Minstens resulteerde dit in een soort apartheidsbewind, en dikwijls ook in grootschalige slachtingen. En dit alles met een nooit in vraag gestelde zekerheid dat Allah dit beleid voorgeschreven had, dat dit Allahs heilsplan was.

Het moslim-bewind in India werd in de 18de eeuw gebroken, en waar het nog standhield tot tolerantie gedwongen, door suksesvolle hindoe opstanden, op gang gebracht in de late 17de eeuw door Sjivadji; en vervolgens door de Britse invasie. De geest van de islam was echter nog niet gebroken, en de herovering van de verloren posities werd het projekt dat de Zuid-Aziatische moslims tot vandaag bezighoudt. Hoogte punten in deze herovering zijn tot nu toe de stichting van Pakistan in 1947, die gepaard ging met massale pogroms tegen hindoes en sikhs, van wie er in het Pakistaanse deel van Pandjaab en Kasjmir geen enkele overbleef; en de genocide in Oost-Bengalen (nu Bangladesj) in 1971, waarbij het Pakistaanse leger en zijn handlangers wellicht drie miljoen mensen ombrachten, van wie minstens 80% hindoes. Kleinere "wapenfeiten" zijn de stille, geleidelijke uitdrijving van de hindoes uit Bangla desj, de uitdrijving van een kwart miljoen Kasjmiri hindoes uit Indiaas Kasjmir in 1990, en de uitdrijving van een 50.000 hindoes uit Afghani stan na de islamitische machtsovername in 1992.

Bij mijn weten is de Bengaalse genocide van 1971 de grootste genocide na 1945, en toch weet praktisch niemand daarover het meest elementaire gegeven, n.l. dat het een islamitische moordpartij was tegen Mohammeds aloude vijanden, ten eerste de "heidenen" en ten tweede de "huichelaars". Deze "huichelaars" of onbetrouwbare moslims, dat waren in dit geval de Bengaalse moslims, die volgens de Pakistani's nog half hindoe waren (hun taal en geschrift, kleding, eetkultuur, muziek enz. zijn immers niet gearabizeerd) en zich onvoldoende met hun West-Pakistaanse geloofsbroeders verbonden voelden. Zelfs de moslimdoden in Bengalen zijn gevallen door het anti-hindoe ëlan in het leger van Pakistan, het "land van de zuiveren", dat behalve de heidenen ook de onzuivere Bengaalse moslims even wou wegzuiveren.

Wanneer in India moslim-relschoppers (die in alle belangrijke godsdienstrellen van de laatste decennia de aanstokers waren) door de politie of door hindoes worden teruggeslagen, en er vallen doden, dan schreeuwt de pers moord en brand over "hindoe-fanatisme"; feit is echter dat hindoes 99% uitmaken van alle doden gevallen bij hindoe-moslim-geweld in het Subkontinent na 1947. Ondanks dit alles blijven de hindoes tolerant tegenover de moslims, zoals onweerlegbaar blijkt uit de migratiecijfers : tegenover de geleidelijke uitwijking van de hindoes uit Pakistan en Bangladesj staat geen gelijkaardige uitwijking van moslims uit India, integendeel. Het aantal illegale moslim-immigranten uit Bangladesj wordt in politierapporten op 20 miljoen geschat. Behalve de beste weerlegging van de media-leugens over een "onderdrukking" of "achterstelling" van de moslims in India, vormt deze illegale migratie ook een krachtig wapen in de strategie van demografische agressie die de islam nu tegen India ontplooit. We gaan er nog van horen.

4.7. Verwoesting van tempels

In de loop van de geschiedenis zijn duizenden kerken en synagogen onteigend of vernield door de moslims, nog afgezien van de gebedshuizen die in onbruik raakten omdat gemeenschappen verjaagd, uitgemoord of bekeerd werden. Maar we moeten niet vergeten dat joden en christenen nog relatief bevoorrecht waren. In Iran zijn er praktisch geen vuurtempels van de (enkele tienduizenden overlevende) zoroastriërs overgebleven. De geschiedenis van de stelselmatige verwoesting van tienduizenden hindoe en boeddhistische tempels, die in het Subkon tinent de officiële politiek was van de meeste moslim-heersers tussen 712 en 1707 (en die okkasioneel hervat werd tot in de koloniale periode, en na 1947 in Pakistan, Bangladesj en Kasjmir), is ten gronde beschreven en geanalyzeerd in het boek Hindu Temples, *What Happened to Them* (2 delen, Voice of India, Delhi 1990-91) van Sita Ram Goël.

De verwoesting van gebedshuizen was ruwweg proportioneel met de sociale, demografische en ekonomische verwoesting. De joden en christenen in het Middellandse-Zeegebied werden zwaar getroffen, maar waren nog goed af in vergelijking met de boeddhisten (die in heel Centraal-Azië en India hun religie verloren na de uitmoording van hun monniken) en de hindoes (die door hun gedecentralizeerde maatschappijstruktuur, hun demografische overmacht en het voor guerrilla erg gunstig terrein wel standhielden, maar een zeer hoge prijs betaalden). De Tariech-i-Wassaaf vermeldt over Alla-oed-dien Childji's verovering van Goedjaraat : "Vele tempels lagen er troosteloos bij, de afgodsbeelden werden gebroken en met de voeten vertrappeld, waaronder de grootste tempel de Soomnaath-tempel was... De brokstukken werden naar Delhi gebracht en de toegang tot de hoofdmoskee werd ermee geplaveid, zodat de mensen deze zege zouden gedenken en erover spreken... 'Geprezen zij God, de Heer van de werelden'."

Mohammed bin Toeghlaq, die als een van de meer breeddenkende moslim-heersers beschouwd wordt, was geen uitzondering. Toen de keizer van China hem verzocht om in Samhal (Himaalaja), dat door boeddhistische pelgrims aangedaan werd, een tempel te mogen heropbouwen die de moslims verwoest hadden, schreef hij terug : "De islam laat het bevorderen van zulke doelstelling niet toe, en de toelating om een tempel te bouwen in een moslim-land kan alleen gegeven worden aan wie de djizia betaalt." Overigens is het strikte islamstandpunt dat ook degenen die djizia betalen geen nieuwe tempels mogen bouwen noch vernielde of vervallen tempels herstellen, zoals gold onder de andere sultan van deze dynastie, Firooz Sjah Toeghlaq.

Nadat Akbar de teugels gevierd had, waren de hindoes opnieuw volop tempels gaan bouwen; wel niet meer zo'n grote als vroeger, maar toch een doorn in het oog van ondermeer Akbars achterkleinzoon Aurangzeb. Deze gaf dus bevel om alle hindoe-tempels te verwoesten, en blijkens rapporten van zijn generaals en provinciegoeverneurs, aangehaald in zijn hofkronieken, zijn toen in ëën kampanje letterlijk duizenden tempels verwoest. De verwoesting van gebouwen is natuurlijk alleen het meest tastbare aspekt van een bredere politiek van kultuurverwoesting, die vandaag b.v. inhoudt dat het uitzenden van hindoe-muziek op de Pakistaanse radio verboden is.

De kommotie rond de Baabar-"moskee" (die reeds sedert 1949 als hindoe-tempel in gebruik was) in Ajoodhja moet tegen deze achtergrond begrepen worden. Op een hindoe heilige plaats werd een moskee neergezet door een laat-middeleeuwse sultan (niet noodzakelijk de eerste Mogol-keizer Baabar, naar wie het ding genoemd is), na de verwoesting van een tempel ter ere van de vergoddelijkte held Rama, als teken van de zege van de islam op het heidendom. Dat hindoes op 6 december 1992 dit monument van haat en onverdraagzaamheid met de grond gelijk gemaakt hebben, is een zeer goede zaak die elke pluralist en multikulturalist zal toejuichen.

Overigens hebben bij die gelegenheid heel wat archeologische overblijselen van de destijds verwoeste Rama-tempel na eeuwen verwerking in de moskeemuren opnieuw het daglicht gezien, werkelijk een grote aanwinst voor de wetenschap, en een finale weerlegging van het gelegenheidsfabeltje als zou er daar nooit een tempel gestaan hebben. Het doet er niet toe wat wij hier ervan denken, het is tenslotte een hindoe heilige plaats, en dus moeten de hindoes er zelf maar over beslissen welke architektuur ze er willen laten staan danwel nieuw bouwen.

Dat hindoes op een hindoe heilige plaats religieuze bouwwerken verrichten (inbegrepen het opruimen van misplaatste muren achtergelaten door mensen die op een hindoe heilige plaats niets te zoeken hadden) is welbeschouwd de gewoonste zaak ter wereld. Merkwaardig is alleen de draai die de media aan de hele zaak gegeven hebben. Het is volstrekt evident dat de heilige plaats van een bepaalde religie aan de beoefenaars van die religie toekomt, en het is volstrekt schandalig als beoefenaars van een andere religie hen het rustig genot van hun heilige plaats willen beletten; en toch stond de wereldpers als ëën man aan de kant van de moslims die andermans heilige plaats trachtten in te palmen. Moord en brand werd er geschreeuwd omdat die lelijke hindoes die brave moslims dreigden te dwarsbomen in hun aloude recht om andermans

kultusplaatsen te bezetten en met moskeeën te beladen.

Gelukkig is er nog rechtvaardigheid in deze wereld, en konden de hindoes en de Britse politie niet verhinderen dat 22 hindoe-tempels in Groot-Brittannië in december 1992 door Britse moslims zwaar beschadigd of volledig vernield werden. Door de Britse moslims voor te liegen dat de hindoes in Ajoodhja de moslims onrecht aangedaan hadden, heeft de pers in beslissende mate tot deze "vereffening" bijgedragen.

4.8. Dhimmitude en dekolonizering

Het dhimmi-statuut is konsekwent opgelegd aan de niet-moslims doorheen de islam-geschiedenis, en pas afgeschaft zodra de islam de kracht verloor om dit vol te houden. In India werd althans de fiskale ongelijkheid (de djizia) reeds in 1717 afgeschaft, ten gevolge van militaire nederlagen van het Mogol-rijk tegen hindoe-opstanden. In het Ottomaanse rijk, dat behalve Turkije en de Balkan ook een groot deel van de Arabische wereld omvatte, was dit in 1856, onder druk van de Westerse mogendheden die de kalief aan een overwinning in de Krim-oorlog tegen christelijk Rusland geholpen hadden. Het grootste deel van de islamwereld werd door kolonizatie of als Volkenbond-mandaatgebied onder Europees bestuur geplaatst en bij die gelegenheid werd dan formeel de gelijkheid tussen de religies ingevoerd. Het is niet dankzij maar zeer duidelijk ondanks de islam dat de gelijkheid van moslims en niet-moslims althans in principe erkend werd (zoals ook de slavernij in de islamwereld slechts afgeschaft is geworden door Westerse invloed, en tegen de islam in).

De emancipatie van joden en christenen in het Ottomaanse rijk, in 1856 afgekondigd onder Westerse druk, werd door de lagere besturen en de moslim-bevolking helemaal niet aanvaard. De gewelddadige uitbarstingen tegen de niet-moslims namen toe in frekwentie en hevigheid. Opgehitst door klerici "bestraften" zij joden en christenen voor hun "arrogantie". Na de wettelijke onderdrukking kwam er nu een verheviging van de feitelijke vervolging door de moslim-bevolking. De wet was wel veranderd, maar de islamitische kijk op de ongelovigen was dezelfde gebleven. De Armeense genocide in 1915-17 was het hoogtepunt van deze wijdverspreide volks-islamitische wraakoefening (dus slechts gedeeltelijk een effekt van oorlogsomstandigheden). Deze genocide, die men graag op rekening van het "nationalisme" der Jong-Turken schrijft, was juridisch een autentieke djihaad, uitgeroepen door de Ottomaanse kalief, die daartoe bij uitstek de bevoegdheid had; de deelname van de plaatselijke bevolking, die wel warm liep voor de islam maar van het sekulier-nationalisme der Jong-Turken nooit gehoord had, is mede het gevolg van dit kalifale engagement.

Deze vergiftigde situatie is blijven voortduren tot vandaag, zowel vanwege de moslim-bevolking als vanwege de nominaal sekuliere regeringen van Turkije, Syrië en Irak. (22) In een aantal islamitische staten (Iran, Pakistan, Saoedi-Arabië, Mauretanië, Soedan) is vandaag de achterstelling van de niet-moslims weer volop van kracht, niet alleen feitelijk (zoals in Irak en Turkije), maar ook wettelijk. In de landen die zichzelf officieel als islamitische staat definiëren, wordt bekering tot een andere religie opnieuw met de dood bestraft. Niet-moslims zijn er van een aantal funkties uitgesloten. Huwelijken tussen een moslim-vrouw en een ongelovige man zijn er wettelijk verboden, enz. Men herinnert zich ook hoe tijdens de Golfoorlog de door Saoedi-Arabië ingehuurde Anglo-Amerikaanse troepen geen christelijke viering mochten houden op plaatsen waar moslims ervan getuige zouden kunnen zijn, en geen religieuze emblemen mochten dragen. Toch genoten deze huurtroepen nog een gunstregime, in vergelijking met de talloze Filippijnse, Thaise en andere niet-islamitische gastarbeiders. De dhimmitude, als politiek statuut opgelegd aan de niet-moslims, is aan een tweede leven begonnen.

Over landen als Saoedi-Arabië, Pakistan, Iran en Soedan vallen genoeg dergelijke sterke verhalen te vertellen. Maar nog leerrijker is de situatie in die moslim-landen die in die mate gesekularizeerd zijn, dat de integristen hen en hun regimes vaak als mikpunt van hun tirades en aanslagen nemen. In Egypte, ëën van de verdraagzaamste islamitische landen, krijgen de koptische christenen het hard te verduren. Een proces inspannen tegen een moslim is zinloos, want een christen kan niet eens geldig getuigen tegen een moslim. Er is een lijst met honderdvijftig beroepen die niet door kopten uitgeoefend mogen worden. (23) Krachtens de nieuwe grondwet kan, net als in de echt islamitische staten, de bekering van een moslim in Egypte met de dood bestraft wordt. Vaak zijn de kopten het slachtoffer van geweld : in mei 1992 haalde een incident de kranten, waarin dertien kopten doodgeschoten werden terwijl zij op het veld stonden te werken. Dat is natuurlijk maar het topje van de ijsberg. Er is dan ook een langzame maar gestadige exodus van de kopten bezig (zij het minder dan hun aangroei door geboorte, zodat hun gemeenschappen redelijk op peil blijven).

In Turkije, waar Atatërk destijds nog enkele geëslamizeerde kerkgebouwen aan de christenen had teruggegeven als wedergoedmakingsgebaar, is het verboden, kerkgebouwen te herstellen of nieuw te bouwen. De enkele overgebleven christelijke scholen worden fel tegengewerkt, en moeten de bemoeienis van een islamitisch supervisor dulden. Op de "sekuliere" staatsscholen moeten alle leerlingen islam-

onderricht volgen.

Een voorbeeld om vooral niet uit het oog te verliezen is Maleisië, dat meteen na de onafhankelijkheid onder druk van de moslims, toen net 50% van de bij de politiek betrokken bevolking (rekent men de oerstammen mee, dan zelfs minder dan 50%), de islamitische staat uitriep. Destijds zeiden Westerse waarnemers dat dit maar een formaliteit zonder gevolgen zou blijken, maar inmiddels zijn er allerlei diskriminaties ingesteld : be

5. De straf voor het beledigen van de profeet

5.1. "Dood aan Satan Rushdie"

Toen in 1988 een uitgever te Delhi een Indiase uitgave voorbereidde van het in Engeland pas verschenen boek *The Satanic Verses* van de Brits-Indiase schrijver Salman Rushdie, ried zijn literaire adviseur Choesjwant Singh hem deze uitgave met aandrang af. Deze bejaarde schrijver was net zo'n verwesterste vrijzinnige als Rushdie zelf, maar hij vond de uitgave onverantwoord, omdat de inhoud van het boek tot rellen zou leiden. Er zijn vrijzinnigen die zo'n boek dan juist tegen alle pogingen tot censuur en zelfcensuur zouden verdedigen, maar er zijn er ook andere. Singh kreeg in ieder geval gelijk.

De moslimwereld reageerde zeer heftig toen meer bekend raakte over de inhoud van Rushdies boek. India verbood als eerste land het boek op aandringen van Sajjed Sjahaboeddien, ex-diplomaat en politicus van de centrum-linkse *Djanata Dal* (Volkspartij), in september 1988. Merkwaardig genoeg zit de genoemde Choesjwant Singh ook in de adviesraad van Sjahaboeddiens maandblad Muslim India, en vond hij het niet nodig om b.v. uit die funktie ontslag te nemen; in India gaan vrijzinnig progressisme en islam-zoollikkerij vaak hand in hand, en het verdere verloop van deze affaire toonde aan dat het bij ons niet beter is.

Na India volgden praktisch alle islamitische staten met een gelijkaardig verbod. In Groot-Brittannië zetten moslims akties op het getouw om het boek ook daar te doen verbieden, en in Bradford werd het boek openbaar verbrand. (Laat de klagers over de negatieve beeldvorming betreffende de islam tenminste toegeven dat als dit soort beelden van boekverbrandingen bij het publiek een indruk van fanatisme geeft, dat dan heus niet aan de media ligt.) Dit was reeds een krachtige reaktie die slechts weinige boeken te beurt valt, maar voor ajatollah Chomeini nog niet krachtig genoeg. Hij veroordeelde Rushdie op 14 februari 1989 ter dood, en zijn vonnis werd prompt geestdriftig onthaald en bijgetreden door Moslim-betogers in vele steden, met slogans als : "We will kill Satan Rushdie".

Wie tegenwoordig de woorden "vrijdenker" en "islam" naast elkaar zet, denkt meteen aan Salman Rushdie, die door de ajatollahs naar de hel verwenst is. Als linkse rakker wordt hij echter ook door niet-moslim konservatieven uitgespuwd, b.v. door Mervyn Hiskett : "*De Duivelsverzen* spot niet alleen met Mohammed, maar ook met hindoes en sikhs, fatsoensbewuste ouders, Britse beambten en het Britse landleven. Het is ëën aanklacht tegen elke kultuur en elke maatschappelijke instelling waarmee hij ooit in aanraking geweest is." (1) Hiskett ontwaart doorheen dit boek vooral "het hele destruktieve progressieve milieutje dat Rushdies attitudes gevormd heeft". Mede daarom steunden ook kollega-auteurs als John LeCarrë en vooral belijdende christenen de eis om het boek te verbieden. Aldus b.v. oud-president Jimmy Carter, de *soft-brain* die door zijn verraad aan de sjah en diens wanhopige demokratizeringspoging onder premier Sjapoer Bachtiar de ajatollahs aan de macht bracht. (2)

Terwijl de buitenwereld gaandeweg de belangstelling verloor, waren moslims zich bewust van het diepgaande en duurzame belang van de affaire. Zo wijdde het pas opgerichte Britse moslim-parlement in 1992 een bespreking aan Rushdie. Het noemde hem "een egoëstisch, verwaand, arrogant en verachtelijk personage, dat geen recht heeft op de vrije meningsuiting die hij zegt te respekteren". (3)

Kalim Siddiqui, stichter van dat parlement, bevestigde tijdens zijn toespraak op de Europese Moslim-Konferentie te Genk (april 1992) dat dit moslim-parlement zelf in zekere zin zijn bestaan aan de Rushdie-zaak dankt : "Het is geen toeval dat het moslim-parlement dit jaar opgericht is. Wij hadden een grote gebeurtenis nodig. De laatste 500 jaar moslimgeschiedenis waren zonder revolutie, en daarom ook een periode van neergang. De grote gebeurtenis die wij nodig hadden, is gekreëerd door het boek *De Duivelsverzen*. Dat was niet het werk van ëën auteur. Dat boek was het resultaat van een samenzwering. (4) En dit is het motief : het Westen wilde Mohammed reduceren tot het niveau van andere mensen, het wilde zeggen dat 'Mohammed maar een gewoon man was, onderhevig aan vleselijke lusten enz.' Het Westen heeft altijd getracht de islam te verdraaien (via de oriëntalisten), maar ëën barrière heeft het altijd op zijn weg gevonden : de liefde van de moslims voor Mohammed. De Duivelsverzen is een poging om deze barrière te breken."

Siddiqui herbevestigde tijdens deze toespraak zijn welbekende banvloek tegen Rushdie, en plaatste de affaire in een breder strategisch perspektief : "Wat wij tegen *De Duivelsverzen* gedaan hebben, is een revolutie. We hebben duidelijk gemaakt dat we noch het boek noch zijn auteur zullen dulden." (massaal applaus)

Siddiqui had voor de BBC-kamera de moslims ertoe opgeroepen, Rushdie te vermoorden. Ook ander Britse moslim-leiders hebben deze moordoproep op openbare bijeenkomsten uitgesproken - onmiskenbaar een strafbaar feit. Maar toen het Hogerhuis moest beslissen over een eventuele gerechtelijke vervolging,

oordeelde het dat er daarvoor geen grond was, dit tot verontwaardiging van Rushdie. Kalim Siddiqui is niet weinig fier op dit sukses : "Wij zijn ervan beschuldigd, de wet te overtreden. Wij zeiden : okee, kom ons maar arresteren. De Britse regering heeft de moed niet om ons te arresteren en te berechten. (massaal applaus) Wij zijn de enigen die pal gestaan hebben. Rushdie, de regering, de media, ze hebben allemaal hun positie gewijzigd. De recente publikatie van de paperback-uitgave door een konsortium toont hoe moedig ze wel zijn : ze verbergen hun identiteit."

De slapte van de Britse overheid tegen de tot moord oproepende moslimleiders illustreert hoe de terreur tegen kritici van Mohammed en de islam mede wordt mogelijk gemaakt door *de medeplichtigheid van het Westen*. Er is natuurlijk de medeplichtigheid van de regeringen, die als verontschuldiging kunnen aanvoeren dat zij hun zorg om de vrije meningsuiting met andere bekommernissen moeten verzoenen. Maar veel ernstiger lijkt mij de medeplichtigheid van de Westerse intellektuelen, wier dooddoeners tegen islamkritiek een zeer reële aanmoediging vormen voor de moedjahedien. Degenen die de terreur tegen vrijdenkers willen verantwoorden, hoeven immers maar te verwijzen naar de talloze Westerse publikaties waarin alle kritiek op de islam als "vooroordeel" van de hand gewezen wordt. Het is mede dankzij de pro- islamitische stroming in het Westen, dat deze vrijzinnigen "lasteraars" genoemd worden, - mensen die "het zelf gezocht hebben" als zij een schietschijf voor moordkommando's worden.

5.2. Wat scheelt er met *De Duivelsverzen* ?

Westerse kommentatoren trachtten de oorzaak van de kommotie rond *De Duivelsverzen* elders te zoeken dan waar de betrokkenen ze zelf legden. Het heette dat Rushdie het slachtoffer was van de machtsstrijd tussen Iran en Saoedi-Arabië, of dat de ajatollahs hem gekozen hadden als nieuw objekt van georkestreerde volkswoede ter vervanging van Saddam Hoessein na het einde van de Golfoorlog. Tja, deze kommentatoren zijn wat men noemt "diepe denkers", mensen die altijd iets anders zien dan wat er te zien is. Voor hen is het nooit wat het is, er zit altijd iets anders achter. In ieder geval doen hun maneuvers niet meer dan de vraag een beetje opschuiven, zodat wie doordenkt uiteindelijk toch bij hetzelfde antwoord uitkomt. Want stel nu dat Rushdie niet het slachtoffer is van oprecht islamitische verontwaardiging annex straf, maar van de genoemde politieke machtsspelletjes : hoe komt het dan dat juist hij en juist zijn boek zich hiertoe lenen ? Juist omdat zijn boek inderdaad als een frontale aanval op de Profeet kan beschouwd worden en dan ook de heftigste islamitische verontwaardiging oproept.

Wat was er dan zo erg aan Rushdies boek *De Duivelsverzen* ? Het bevat fiction die slechts onrechtstreeks doch onmiskenbaar naar de islamgeschiedenis verwijst, via de namen van enkele karakters, zoals *Mahound*, Mohammeds scheldnaam in middeleeuwse pamfletten. Rushdie kan moeilijk ontkennen dat hij hiermee naar de *non-fiction* wereld knipoogt, net als met de bordeelscëne waarin de hoeren naar Mohammeds vrouwen genoemd zijn. Hij spot met Mohammed, terwijl toch een Perzisch spreekwoord zegt : "Je mag grappen maken over God, maar wees voorzichtig met Mohammed."

Zelfs wie, zoals de meeste betogende en banvloekende moslims, het boek niet gelezen heeft, en alleen gehoord heeft dat er een bordeelscëne in voorkomt waarin de hoeren de naam van de vrouwen van de Profeet aannemen, heeft eigenlijk voldoende informatie om te begrijpen wat er nu zo schokkend is aan *De Duivelsverzen*. "Men hoeft niet in de mesthoop te springen om te weten dat hij stinkt", aldus Chomeini. Dat gegeven van de arties tennamen van de hoeren, daar zit het eigenlijk allemaal in. Er zijn namelijk twee dingen aan die niet door de beugel kunnen, ëën voor de hand liggend, en ëën meer gesofistikeerd.

De simpele reden om tegen de bordeelscëne te protesteren, is dat Mohammed via de naam van zijn vrouwen in onzedelijkheid betrokken wordt. Er wordt wel niets gezegd over Mohammed, zelfs niet over zijn vrouwen, en niemand draagt blaam of schuld wanneer een derde zijn naam gebruikt. Maar gewoon de verbale konnektie is al blasfemisch genoeg.

De meer inside reden voor een oppassend moslim om aanstoot te nemen aan de bordeelpassus van *De Duivelsverzen*, zit besloten in het antwoord op de vraag : maar waarëm dragen de hoeren de naam van de vrouwen van de Profeet ? De echte reden voor deze parodie op Mohammeds vrouwen binnen Rushdies verhaal is dat de verslagen heidenen geen andere reaktie tegen de zegevierende Mahound overblijft, dan de spot met hem te drijven. Daarom bedingen ze bij hem, hun bordeel nog ëën jaar te mogen openhouden, een toespeling op Mohammeds belofte dat de Mekkanen na hun overgave nog ëën jaar binnenshuis hun heidense goden mochten aanbidden. En vervolgens drijven ze in de ruimte die hen rest de spot met hem. Wat Salman Rushdie's verhaal hier verbeeldt, is de reaktie van de overwonnenen van Mohammed, van de slachtoffers van de islam. *Dat is een kategorie die verder buiten alle Vergelijkende Godsdienstwetenschap en alle inter-religieuze dialoog gehouden wordt : de voor-islamitische heidenen van Arabië, de eerste doch geenszins de laatste slachtoffers van de islam*. Hier krijgen zij heel eventjes een stem.

Minder opgemerkt dan deze oneerbiedigheden, maar van dezelfde strekking, zijn Rushdies toespelingen op Aboe Sofjaan, de leider van de Mekkaanse heidenen, en diens vrouw Hind, de pasionaria van het verzet tegen Mohammeds subversie van hun pluralistische samenleving. Hiermee heeft Rushdie heel terloops de aandacht getrokken op een nooit gehoorde en veel belasterde betrokkene : de oorspronkelijke Arabische kul tuur die er niet meer is om zich te verdedigen, en die door de islam als djahilija, "dwaling", wordt afgedaan, in Rushdies verhaal meteen de naam van de stad waarin men Mekka herkent. In heel de geschiedschrijving van de islam, ook door Westerse islamologen, bekijkt men de zaak praktisch uitsluitend door de ogen van de moslims, en nu we Columbus door de ogen van de Indianen leren zien, is het inderdaad tijd om ons ook eens het standpunt van de slachtoffers van de islam eigen te maken. (5)

Het is merkwaardig dat christenen en vrijzinnigen vandaag de laster tegen de door Mohammed vermoorde Arabische kultuur klakkeloos overnemen om de islam in een beter daglicht te stellen, b.v. met de onjuiste maar veelgehoorde bewering : "De positie van de vrouw in de islam is niet ideaal, maar toch een grote vooruitgang tegenover de vëër-islamitische tijd." Nu men de islam tot begunstigde van de multikulturele samenleving wil maken, moet men een draai geven aan het historisch feit dat de islam in Arabië en ondermeer ook in Centraal-Azië de bestaande pluralistische beschavingen vernietigd heeft. Het enige dat men de Arabische heidenen kwalijk kan nemen, is dat ze de strijd tegen Mohammed verloren hebben; maar we hebben in de twintigste eeuw toch zelf gezien hoe moeilijk het was om het vastberaden gangsterisme van Lenin, Hitler en Mao te stuiten.

Toen de Mekkanen tegen Mohammeds overmacht niet meer opkonden, kozen zij de overgave ("*islaam*") als minste kwaad, want zij waren pragmatici en wensten geen martelaarschap. Aboe Sofjaan werd het prototype van de mensen die zich onder druk tot de islam lieten bekeren, zoals op zeker ogenblik ook (en tevergeefs) Rushdie zelf, en zoals de meeste islam-bekeerlingen in de geschiedenis. Hij deed er een goede zaak aan, want zijn zoon Moe'awija won het van Mohammeds neef Ali en diens zoon Hoessein in de strijd om het erfelijk wordend kalifaat.

De titel *De Duivelsverzen* verwijst naar de "geopenbaarde" verzen die Mohammed achteraf aan de duivel toeschreef, wat het onbetrouwbare karakter van de hele Koran-openbaring illustreerde. Op Koranvers 53:19-20, "Hebt gij dan gezien al-Laat en al-Oezza en Manaat, de derde, de andere ?" volgde oorspronkelijk : "Dit zijn de hoogverheven zwanen, en op hun voorspraak wordt voorzeker gehoopt." Mohammed probeerde wanhopig om de Mekkaanse elite voor zijn boodschap te winnen (waarin, en deze episode bewijst het, minder het monotheësme danwel zijn eigen profeetschap centraal stond), en door die "openbaring" maakte hij een kompromis met de polytheësten, n.l. door de godinnen in zijn theologie te koëpteren als middelaressen van Allah. Toen hij hiervoor bekritizeerd werd door zijn eigen volgelingen, en hij het onhoudbare van dit kompromis inzag, kwam er prompt een nieuwe openbaring van Gabriël, met de uitleg dat dat vers eigenlijk door de duivel ingegeven geweest was.

De Mekkanen vonden zijn "openbaringen" toch al doorgestoken kaart, en deze episode maakte het er niet beter op. Als hij nu zelf al beweerde dat hij zich soms door de duivel liet beetnemen, waarom zouden al die andere openbaringen dan wël als authentiek moeten beschouwd worden ? Voor islam-theologen was dit in vraag stellen van de Koran-openbaring het meest aanstootgevende in Rushdies boek. *De Duivels verzen* ondermijnen de kern van de islam : het geloof dat Mohammed Gods zegsman was. Zij zijn dan ook erg hinderlijk voor degenen die een sussende oppervlakkigheid jegens de islam propageren, en met dooddoeners de fundamentele kritiek willen smoren waar de Rushdie-zaak ons toe verplicht.

5.3. Is Rushdie doden islamitisch ?

Bij elke verjaardag van Ajatollah Chomeini's doodvonnis tegen Salman Rushdie (14 februari 1989) houden spraakmakers ons met hernieuwde ijver voor dat Rushdie vermoorden "on-islamitisch" zou zijn. Zij verwijzen naar een steunbetuiging vanwege ruim honderd moslim-intellektuelen (b.v. Tahar Ben Jelloun, Amin Maalouf), die met ditzelfde argument het doodvonnis veroordelen. Dezen blijken echter tot het verwesterste circuit te behoren en absoluut niet representatief of gezaghebbend te zijn voor de islam-doktrine. Sommigen van hen zijn zelf door de integristen met de dood bedreigd, b.v. Nagieb Mahfoez, die in 1994 bij een aanslag zwaar gewond werd. Uit orthodokse kring is wat louter formalistische kritiek gekomen op Chomeini's vermeende procedurefouten (m.n. van twee van zijn kollega's ajatollah, beiden overigens buiten Iran woonachtig), maar is inmiddels voldoende bevestigd dat de islam-wet wel degelijk de dood eist tegen alwie de islam en de profeet beledigt.

Het Centrum voor Vredestheologie van de KUL organizeerde op 1 maart 1989 een kollokwium over "Strijden op de weg van Jahweh, God, Allah !? De 'heilige oorlog' in jodendom, christendom en islam". In Akademische Tijdingen deed prof. Johan De Tavernier verslag : "Fatima Goudman wees erop dat volgens de islamitische wetgeving ('sjaria') het niet kan dat Rushdie zomaar ter dood veroordeeld wordt, zonder eerst te

zijn gehoord en zich te hebben kunnen verantwoorden voor een rechtbank. En toen hierop vanuit het publiek de vraag gesteld werd of hij het recht heeft vrij zijn mening te verkondigen zonder daarvoor vervolgd te worden, antwoordde zij - met instemming van de andere aanwezige moslims - dat volgens de islam de vrije meningsuiting nooit absoluut kan zijn, omdat deze gebonden is aan wat de Koran zegt..." Om deze diplomatieke weergave in meer feitelijke termen te vertalen : op mijn vraag of Rushdie, als hij ook voor die rechtbank bij zijn boek zou blijven, gedood moet worden, antwoordde Fatima Goudman eerst en vooral : "Ja, dan moet hij gedood worden."

Ook bekeerling Youssouf Islam (Cat Stevens) had het al duidelijk gemaakt. Ooit zei hij aan interviewers : "*Islam is the religion of peace and brotherhood*." De Rushdie-zaak gaf hem de gelegenheid om deze boodschap wat nader te precizeren : "*If I see Rushdie, I'll kill him*."

Er is in het islamitisch recht geen enkele twijfel in deze kwestie. De belangrijkste pijler van de sjari'a is n.l. het voorbeeld van de profeet Mohammed, en dat laat aan duidelijkheid niets te wensen over. De profeet beloonde die dichters die zich bekeerden en hem begonnen te prijzen. Maar zij die volhardden in de "boosheid", werden of door een sluipmoordenaar afgemaakt of op meer formele wijze terechtgesteld. De keuze van de procedure was voor Mohammed geen princiepskwestie : als ze maar dood geraakten.

Na de eerste overwinning van Mohammed (slag bij Badr) werd een zekere Oetba gevangen en ter dood veroordeeld omdat hij ooit twee koepletten tegen Mohammed geschreven had. Oetba pleitte : "O Mohammed, als gij mij doodt, wie zal dan voor mijn kinderen zorgen ?" Mohammed antwoordde : "Het vuur van de hel." Oetba werd onthoofd, en de profeet riep uit : "Ik dank Allah dat Hij u heeft doen terechtstellen, en mij daarmee verblijd heeft." (6)

Toen bekend raakte welke edelen allemaal bij Badr gedood waren, uitte de joodse dichter Ka'b b. al-Asjraf zijn verontwaardiging in een treurlied voor de gesneuvelden. Een moslim-vrouw bespotte de gesneuvelden, en Ka'b ibn al-Asjraf diende haar in een nieuw gedicht van antwoord, waarbij hij ook een schuine opmerking over haar maakte. "De profeet zei : 'Wie bevrijdt me van Ibn-al-Asjraf ?' Mohammed b. Malama zei : 'Ik zal met hem afrekenen voor u, o profeet, ik zal hem doden.' Hij zei : 'Doet dat als ge kunt.'" Het was echter een moeilijke onderneming, er werden handlangers bijgehaald, en Mohammed gaf uitdrukkelijk toestemming om list en leugen te gebruiken. De moordenaars wonnen het vertrouwen van Ka'b, nodigden hem uit voor een wandeling, en doodden hem, waarbij ëën van de moslims zelf gewond raakte. "We droegen hem en brachten hem op het einde van de nacht bij de profeet. We groetten hem toen hij stond te bidden, en hij kwam buiten, en wij vertelden hem dat wij Gods vijand gedood hadden. Hij spuwde op de wonden van onze kameraad, en daarna gingen we naar huis terug. Onze aanslag op Gods vijand had terreur gezaaid onder de joden, en er was geen jood in Medina die niet voor zijn leven vreesde." (7)

Sallaam ibn Aboe'l Hoeqaiq, ook bekend als Aboe Rafi, was een joods leider in de oase Chaibar, die als een Demosthenes de joodse en Arabische stammen opriep tot verweer tegen Mohammed. Zoals Sjapoer Bachtiar in 1979 trachtte hij de islamitische opmars in extremis te stoppen; en net zoals Bachtiar in 1991 werd hij door de moslims vermoord. Een groep van vijf, onder wie Mohammed een leider had aangeduid, ging naar zijn huis, verschafte zich met een voorwendsel toegang, en doodde hem. Terug bij Mohammed twistten ze over wie van hen de dodelijke zwaardstoot had toegebracht. De profeet bekeek hun zwaarden, vond voedselresten op het zwaard van Abdoellah ibn Onais, en besloot (met de anatomische inzichten van toen) dat deze de eer had. (8)

Bij de inname van Mekka, dat zich had overgegeven, had Moham med zijn kommandanten bevolen, alleen gewapende weerstanders te doden, plus een aantal bekende islam-kritici. Bij schermutselingen met een groep die de overgave niet aanvaard had, werden twaalf of dertien heidenen gedood, evenals ëën moslim. De afspraak was dat alwie geen weerstand bood, gespaard zou worden, maar zoals Jasser Arafat pas nog verklaard heeft om het vredesakkoord van Oslo tegenover zijn eigen supporters te rechtvaardigen : uit Mohammeds voorbeeld blijkt dat men een verdrag met de ongelovigen niet hoeft na te komen. Mohammed werkte dus toch maar zijn agenda van wraaknemingen op kritici af. (9)

Zo gaf hij opdracht, Abdoellah ibn Sa'd te doden : deze was Moham meds sekretaris geweest, en was als bevoorrecht getuige tot het besluit gekomen dat Mohammeds "openbaringen" doorgestoken kaart waren. Abdoellah was echter een familielid van Mohammeds luitenant Othman, en deze vroeg aan Mohammed genade voor de afvallige sekretaris. "Men zegt dat de profeet lang zweeg en uiteindelijk ja zei. Wanneer Othman buitengegaan was, zei hij tot zijn gezellen : 'Ik zweeg zodat iemand van u zou opstaan en zijn hoofd afhakken!'" (10) De profeet betreurde de genadeverlening aan Abdoellah, en deze beijverde zich des te meer om Mohammed en diens opvolgers te behagen. Zo maakte hij nog behoorlijk karrière, en hij werd een schoolvoorbeeld voor de talloze opportunisten die zich uit eigenbelang tot de islam bekeerd hebben. Een andere afvallige, Abdoellah ibn Chatal, had de profeet bekritizeerd. Hij had ook twee zangeressen in dienst

die spotliederen over Mohammed gezongen hadden. Zij werden alle drie ter dood veroordeeld (ëën van de meisjes wist tijdig te ontkomen). Ook een zekere al-Hoewairith ibn Noeqaidh, "die hem in Mekka placht te beledigen", werd ter dood gebracht, en wel door Mohammeds schoonzoon Ali. Nog een ter dood veroordeelde afvallige was Miqjas ibn Hoebaba, wiens broer in Medina door een "helper" (Medinese moslim) gedood was ("per ongeluk", zegt de islamitische traditie), waarop hij deze "helper" gedood en de islam verzaakt had, en naar Mekka teruggekeerd was. Ook Sara, een bevrijde slavin "die hem in Mekka beledigd had", werd ter dood veroordeeld, maar pas later gedood. Een zekere Ikrama werd ook veroordeeld, maar hij was naar Jemen gevlucht; zijn vrouw, die moslim geworden was, vroeg gratie voor hem, en hij bekeerde zich en kwam terug naar Mekka. (11)

Aboe Afak, een stokoude dichter behorend tot de Banoe Oebaida-clan, schreef een protestlied naar aanleiding van de moord op al-Harith ibn Sowaid ibn Samit door Mohammed. Het bezong de kwaliteiten van de "zonen van Qaila", de stammoeder van de Aus- en de Chazradj-clans, die een welvarende stam waren totdat Mohammed tweedracht kwam zaaien (n.l. tussen bekeerlingen en anderen) met zijn geboden en verboden. De orthodokse biografie van Ibn Ishaaq vertelt : "De profeet zei : 'Wie gaat voor mij met deze schurk afrekenen ?' Daarop ging Salim ibn Omair... erop af en hij doodde hem." (12)

De dichteres Asmaa bint (= "dochter van") Marwaan, van de Banoe Chatma-clan, hekelde de moord op Aboe Afak en de lafheid van de Medinese stammen die met Mohammed kollaboreerden. "Wanneer de profeet hoorde wat zij gezegd had, zei hij : 'Wie bevrijdt me van Marwaans dochter ?' Omair ibn Adiej al-Chatmi (een stamgenoot van Asmaa), die bij hem zat en hem gehoord had, ging diezelfde nacht naar haar huis en doodde haar. 's Morgens kwam hij bij de profeet en bracht verslag uit. De profeet zei : 'Gij hebt God en Zijn gezondene geholpen, o Omair.'" (13) Ibn Ishaaq vermeldt erbij dat "de dag nadien alle mannen van de Banoe Chatma moslims werden omdat zij de macht van de islam gezien hadden", een typisch staaltje van bekering tot de islam door angst.

Bovenstaande feiten zijn beschreven in de Arabische biografieën van Mohammed, waarvan de oudste, *Sirat Rasoel Allah* van Ibn Ishaaq en Ibn Hisjaam, vlot in Engelse vertaling verkrijgbaar is [Guillaume, The Life of Mohammed, Oxford University Press]. Zij worden ook besproken in goede moderne Mohammed-biografieën (Margoliouth, Muir, Konzelman), en zijn nog het onderwerp van twee anti-Rushdie pamfletten in het Oerdoe (in het Engels samengevat door Ram Swarup in het Calcuttese dagblad The Telegraph, 16.6.1992) : *Moeqaddas-i Aajat* ("De heilige verzen") van Wadjid Ali Khan, professor aan de Djamia Millia in Delhi en in de pers steevast als "gematigd" omschreven; en Ahaanat-i Rasoel ki Sazaa ("De straf voor het beledigen van de profeet") van Maulana Moehassan Oesmani Nadwi, professor aan de militant sekularistische Djawaaharlaal Nehroe-universiteit in Delhi (beide bij Islamic Research Centre, Delhi 1989). Dit laatste somt ook gelijkaardige strafmaatregelen van Mohammeds onmiddellijke opvolgers op.

De eerste kalief, Aboe Bakr, liet een vrouw, Oemm Qoerfah, ter dood brengen : zij had de islam verzaakt, en gaf geen gehoor aan de oproep om zich opnieuw te bekeren. Zij was daarmee in hetzelfde geval als dat wat ik aan Fatima Goudman voorlegde : Rushdie die voor een rechtbank weigert om op zijn van afvalligheid getuigend boek terug te komen. De islamitische straf is in dit geval wel degelijk de dood.

Een zangeres uit Jemen werd ervan beschuldigd, een satire op de profeet ten gehore gebracht te hebben. De goeverneur liet haar tanden en handen amputeren zodat ze niet meer kon zingen en musiceren. Toen Aboe Bakr hiervan hoorde, schreef hij terug dat hij ze gewoon zou hebben laten terechtstellen.

De tweede kalief, Omar, werd door zijn goeverneur in Egypte geraadpleegd over een man die al enkele keren de islam aangenomen en weer afgezworen had. Hij gaf opdracht om hem voor de laatste keer de islam te laten aannemen, en hem bij weigering ter dood te brengen. De derde kalief, Othman, hoorde van enkele volgelingen van Maslamah, iemand die zich naar Mohammeds voorbeeld zelf tot profeet had uitgeroepen. Hij gaf opdracht hen te vragen moslim te worden, en hen bij weigering te doden. De vierde kalief, Ali, kreeg te maken met bekeerlingen uit het christendom die tot hun vroegere geloof teruggekeerd waren. Overeenkomstig zijn bevel werden zij gedood en hun kinderen als slaaf verkocht.

In een andere episode uit de tijd van de rechtgeleide kaliefen vroeg de dochter van ëën van Mohammeds gezellen aan een dhimmi (christen of jood die mits gedoogbelasting en vernederend statuut in een islamitische staat geduld werd) in Egypte om zich te bekeren. Toen deze weigerde en zich negatief over de profeet uitliet, doodde zij hem. De goeverneur oordeelde dat "een dhimmi het recht niet had om een moslim te kwetsen aangaande de profeet", en keurde de moord goed.

Maulana Nadwi's boekje is geschreven als repliek op een pleidooi voor "mildheid" jegens Rushdie van Maulana Wahiedoeddien Khan, die in zijn blad *Al-Risaala* geschreven had dat het doodvonnis strijdig is met de barmhartige "geest" van de islam. Wahiedoeddien is een notoir leider van de fundamentalistische

tabliegh-beweging ("propaganda" tegen on-islamitische kultuurelementen), maar hij denkt meer strategisch dan principieel : daarom wil hij het nadelige publiciteitseffekt van het doodvonnis met wat leugentjes om bestwil ongedaan maken, goed wetend dat hij met dit bedrog beantwoordt aan een gretig verlangen van allerlei progressieven naar een "gematigde islam".

Wahiedoeddien had in zijn pleidooi enkele gevallen aangehaald van lankmoedigheid van de profeet tegenover kritici. Nadwi toont aan dat deze dateren uit Mohammeds beginperiode, toen de "voorschriften van de Soenna (traditie) nog niet neergedaald waren", en toen Mohammed hoe dan ook te zwak stond om zijn wil op te leggen. Hij betoogt, volkomen terecht, dat zodra Mohammed zich in een sterke positie bevond en "Gods wil" kon doen naleven, al wie hem beledigde passend gestraft werd. Zeggen dat Rushdie vermoorden on-islamitisch is, komt neer op het absurde standpunt dat Mohammed zelf een slecht moslim zou geweest zijn. Behalve Mohammed en de eerste kaliefen voert Nadwi nog een hele reeks theologen en heersers uit veertien eeuwen islamgeschiedenis op als getuigen. Hij besluit dat het pleidooi van Wahieddoeddien Khan voor mildheid jegens Rushdie "van een onbekendheid met de geest en de geschiedenis van de islam getuigt". Of van een arglistige taktiek om goedgelovige buitenstaanders te bedriegen, natuurlijk.

Intussen hebben sjari'a-deskundigen in Pakistan nog eens nauwkeurig bekeken wat juist de islamitische straf is voor "belediging van de Profeet". Op 31 oktober 1991 besloten de vijf rechters van het Opperste Islamitische Hof er dat deze straf niet levenslang moet zijn (zoals kort tevoren nog uitgesproken), maar de doodstraf. Deze gezaghebbende uitspraak mag definitief een einde maken aan het bonte gekakel van mensen die de vrije meningsuiting met het bewieroken van de islam trachten te kombineren. Wat zij ook allemaal mogen bedenken en beweren, het islamitisch recht stelt, konform het voorbeeld van de profeet zelf, dat mensen als Salman Rushdie de dood verdienen.

5.4. Een overzichtje

In de gloriedagen van de islam waren terechtstellingen van andersdenkenden schering en inslag, b.v. van de vrijdenker Ibn al-Moeqaffa (Bag dad 756) of de mysticus Mansoer al-Hallaadj (Bagdad 922). Beroem de geleerden die nu als pluim op de hoed van de islam geparadeerd worden, moesten zich uit vervolging wegens geflirt met on-islamitische ideeën redden door onder te duiken, b.v. de dichter Fir dausi (auteur van de *Sjah-Nameh*, dat de vëër-islamitische geschiedenis van Iran verheerlijkt), de natuurwetenschapper Ibn Sina (Avicenna) en de aristotelische wijsgeer Ibn Rosjd (Averroës). (14) Van de Mogol-prins Dara Sjikoh vermeldt men graag zijn belangstelling voor de Vedische wijsbegeerte (hij vertaalde de Oepanisjaden in het Perzisch), als bewijs van de islamitische openheid van geest; men vergeet daarbij vaak dat hij wegens godslastering en afvalligheid terechtgesteld werd.

Zelfs toen de koloniale mogendheden de islam van de macht verdreven hadden, handhaafde men het verbod op belediging van de profeet door direkte aktie. Enkele voorbeelden uit Brits-Indië. Pandit Leekh Raam publiceerde in 1892 in Lahor een boek Risaala-i-djihaad ja'ni dien-i-Mohammedi ki boenjaad (Oerdoe : "Verhandeling over de Heilige Oorlog, of de grondslag van de mohammedaanse religie"). De moslims spanden een proces aan om het boek te laten verbieden, maar ze verloren de zaak definitief in 1896. Op 6 maart 1897 werd Leekh Raam vermoord. De prominente islam-kriticus Swami Sjraddhaananda werd doodgeschoten door Abdoel Rasjied op 23 december 1926 toen hij ziek te bed lag. Vervolgens werd ook zijn medestander Lala Nanak tjand vermoord. Raadjpaal, de vermeende auteur van *Rangila Rasoel* ("de playboy-profeet", over Mohammeds seksueel leven), werd in zijn winkel doodgestoken door Ilaamdien op 6 april 1929. Nathoeramaal Sjarma werd vermoord door Abdoel Qajoem in september 1934 wegens de publikatie van een pamflet over de geschiedenis van de islam.

Deze opsomming is ontleend aan een boek van de latere Indiase minister van Justitie, dr. Bhimrao Ambedkar, die eraan toevoegt : "Dit zijn slechts voorbeelden, de lijst kan gemakkelijk langer gemaakt worden." (15) Hij wijst erop dat de moordenaars, die door Britse rechters veroordeeld werden, de volledige morele steun kregen van de moslim-leiders : "De leidende moslims veroordeelden deze misdadigers echter nooit. Integendeel, dezen werden toegejuicht als martelaars voor de religie (...) Mr. Barkat Alli, een advokaat in Lahor, die het beroep van Abdoel Qajoem pleitte (...) ging zo ver, te beweren dat Qajoem niet schuldig was aan de moord op Nathoeramaal omdat deze daad gerechtvaardigd werd door de wet van de Koran."

In dezelfde periode werden in het emiraat Afganistan nog steeds mensen publiek onthoofd wegens "afvalligheid". (16) In het verwestersende Iran van de nationalistische Pahlevi-dynastie werden de vëër-islamitische zoroastriërs (de enkele tienduizenden die nog overbleven) in hun rechten hersteld, maar leden van de van de islam afgescheurde bahai-sekte, die Mohammeds aanspraak op het statuut van laatste en definitieve profeet verwerpen, werden nog steeds bloedig vervolgd. Bovendien werd in 1945 de sekularistische historicus Kasravi door de *fedajan-e-islam* vermoord, een jaar na Ajatollah Chomeini's polemiek tegen hem in zijn boek *Kasj-al-asrar* ("De ontsluiting der geheimen"). Dit was slechts een

voorsmaakje van de terreur die de integristen in voor hen betere tijden tegen de vijanden van de islam zouden ontketenen. Het doodvonnis tegen Rushdie is inderdaad slechts het bekendste voorbeeld van een ware epidemie van aanslagen tegen vrijdenkers die de laatste jaren ettelijke tientallen slachtoffers gemaakt heeft. Rushdies Italiaanse en Noorse vertalers werden zwaar gewond bij aanslagen, zijn Japanse vertaler werd effektief gedood. Dat de Japanse moslims de moord op de Japanse Rushdie-vertaler hebben toegejuicht, is in Vlaanderen alleen gemeld in het radioprogramma *Radio Trottoir* van 3.8.1991, overigens een onverdacht anti-racistische bron. Uiteraard heeft het Japanse publiek verbolgen op deze stellingname gereageerd.

In Turkije werden in 1993, enkele maanden na de moord op de journalist Ugur Mumëu, in ëën klap 37 mensen levend verbrand die deelnamen aan een sekularistisch kongres bijeengeroepen door Aziz Nesin, die met de publikatie in afleveringen van een Turkse vertaling van *De Duivelsverzen* begonnen was, en die gesteld had dat "er een einde moet komen aan de duizendjarige tirannie van de Koran". Begin 1992 werd Moestafa Djeha, een modernistisch sjiëet woonachtig in de christelijke sektor van Beiroet, neergeschoten wegens kritiek op de Chomeinisten. (17) In Egypte is Farag Foda maar de bekendste van een aantal vermoorde vrijdenkers. In Algerije zijn we de tel kwijtgeraakt van de vermoorde intellektuelen en zangers : 1360 jaar na de dood van de Profeet is de wrekende hand van zijn volgelingen fataal geworden voor Tahar Djaout en tientallen anderen.

Behalve het aantal effektieve moorden, zijn er de bedreigingen en de angst waaronder zovele geviseerden moeten leven. B.v., in het voorjaar van 1992 verklaarde prof. Moesjier-oel-Hasan van de ("gematigde") moslim-universiteit Djamia Millia in Delhi dat het verbod op het Rushdie-boek moest opgeheven worden, aangezien "iedereen het recht heeft om gehoord en gelezen te worden". Hij haastte zich, erbij te zeggen dat hij de inhoud van het boek natuurlijk wel verfoeide, maar dat hielp niet : studenten eisten meteen zijn ontslag, staken lokalen in brand, vielen andere professoren aan die met Hasan sympatizeerden, en dwongen rektor Basjieroeddien Ahmad de universiteit tijdelijk te sluiten. Op 22 mei 1992 verklaarde de imaam van de Djama Masdjid (hoofdmoskee), Delhi : "Ieder die Salman Rushdie verdedigt, beledigt de islam". De studenten antwoordden skanderend : "*Qaum ka gaddar, maut ka haqdaar*" ("verrader van de moslimgemeenschap, verdiener van de dood"). Moesjier-oel-Hasan haastte zich, zijn verontschuldigingen aan te bieden en zijn woorden als een strikt persoonlijke opinie te bestempelen, maar dat kon hen niet vermurwen. (18) Toen de prof terug op de universiteit verscheen, werd hij prompt het ziekenhuis ingeslagen.

Het effekt van deze terreur werd verwoord door Abdel-Kader Jassin, Palestijns schrijver in Zweden, die moest onderduiken na doodsbedreigingen. In een artikel in de Zweedse krant Gëteborgs-Posten had hij de moslim-intellektuelen aangeklaagd die de vervolging van vermeende ketters te onverschillig aanvaarden. Hij schreef ondermeer : "Het zou te eenvoudig zijn, te zeggen dat Chomeini de islam niet was; hij was een deel van de islam. Het ware evenzo onjuist, het christendom met de inkwisitie gelijk te stellen; en toch is de inkwisitie een belangrijk bestanddeel van de christelijke erfenis." Hij beschreef ook hoe, voor westerlingen nog nauwelijks voorstelbaar, het in moslim-landen praktisch onmogelijk is om zelfs aan vrienden je twijfels aan de religie te laten merken. Hij stelde het gebrek aan vrije meninguiting verantwoordelijk voor de neergang die de islamwereld de laatste duizend jaar gekend heeft. Hij apprecieerde ook Rushdies kontroversiële boek : "Hij heeft dat geschreven wat wij wilden zeggen. Hij heeft de hele wereld verteld dat wij bestaan. Hij heeft een einde gemaakt aan onze afzondering. Maar tegelijk heeft hij ons opnieuw geësoleerd. Hij heeft ons bevrijd, om ons meteen weer te boeien : nu is het helemaal onmogelijk geworden om in de islam nog wat anders te zien dan een heilig en onaantastbaar boek Gods." (19)

Deze vervolging gaat niet alleen van terreurgroepen uit, maar ook van overheden. Kort na de Rushdie-zaak haalden ondermeer de volgende gevallen de pers. Een jonge man, Sadek abdel-Kerim Malallah, werd in Saoedi-Arabië wegens "belediging van de islam" onthoofd. In de Verenigde Arabische Emiraten kregen amateur-toneelspelers op dezelfde grond een gevangenisstraf. In het "gematigde" Egypte kregen auteur Alaa Hamid, zijn uitgever en zijn drukker elk acht jaar cel. Recent nog werd een als "afvallig" gebrandmerkt auteur, Nasr Hamid Aboe Zaid, door een rechtbank verplicht om van zijn vrouw te scheiden, want een niet-moslim mag geen moslim-vrouw bezitten. Aan dit vonnis zie je dat Egypte echt wel aan zijn imago van gematigdheid werkt, want de rechter had hem ook ter dood kunnen veroordelen...

In Pakistan werden enkele mensen wegens "belediging van de islam" tot levenslang veroordeeld, ondermeer de tot het christendom bekeerde gehandikapte Tahier Iqbaal die in de gevangenis op niet opgehelderde wijze gestorven is. Begin 1995 werd zelfs, samen met de Pakistaanse christenen Rehmat Masih en John Joseph, de twaalfjarige Salamaat Masieh ter dood veroordeeld; onder druk van de regering, die negatieve publiciteit wou vermijden om Amerikaanse wapens te kunnen kopen, werd het proces overgedaan, waarbij de belangrijkste getuigen opeens onvindbaar bleken en de jongen en zijn vader bij gebrek aan bewijs vrijgesproken werden. Ze hebben wel in Duitsland asiel gezocht, want iedereen weet dat ze in Pakistan geen dag in leven zouden blijven. Dezelfde aanklacht wordt roetinematig tegen de ahmadija-minderheid gebruikt;

zelfs al komt het niet tot een proces, een tijdje voorarrest in een Pakistaanse gevangenis volstaat doorgaans wel om de niet-moslims hun plaats te tonen.

In Australië werd dr. Makin Morcos vermoord, een koptisch immigrant die de vervolging van de kopten in Egypte dokumenteerde. Maar ook dichterbij zijn er Westerse demokratieën waar islamitische inkwisiteurs zich ingenesteld hebben. In april 1994 veroordeelde een Britse moefti de in Cardiff wonende Pakistaans-Britse auteur Anwar Shaykh ter dood wegens zijn openlijke afvalligheid en zijn kritiek op de profeet; weliswaar met de beperking dat het vonnis alleen in een islamitisch land en door een wettig ingestelde overheid uitgevoerd mag worden. (20) De schrijver moet zich nu toch maar aan een hoop hinderlijke veiligheidsmaatregelen houden, terwijl de moefti door de overheid van dit bij uitstek vrijheidslievende buurland niet verontrust wordt. *C'est arrivë prës de chez vous*, maar heeft uw krant het u verteld ?

Sajjed Sjahaboeddien, de man die de hele Rushdie-wagen aan het rollen bracht, was eind '93 weer in het nieuws, dit keer met een poging om het boek *Hindu View of Christianity and Islam* van de bejaarde filosoof Ram Swarup te doen verbieden. Vermoedelijk vond hij dit boek een geschikt doelwit om ook de christenen en dus een deel van de Westerse opinie aan zijn kant te krijgen. Maar dit keer ving hij bot : men herinnerde zich immers maar al te goed de nasleep van Sjahaboeddiens vorige boekverbod. Want het Duivelsverzen-verbod heeft, achteraf bekeken, het ijs gebroken voor een wereldwijde geweldkampanje die nog steeds voortduurt.

De opsomming die we hier gegeven hebben, is zeer onvolledig. Zoals Rasjied Boedjedra opmerkt, rapporteren onze media alleen de geruchtmakendste gevallen : "Toen Farag Foda viel, lieten ze zich even vermurwen, maar reeds vëër Foda werden in Alexandrië en Kaëro ettelijke intellektuelen door fanatici omgebracht." Verder hebben we het niet over mensen die in hun karrière geschaad zijn, noch over de boeken en films die verboden zijn (al had het verbod op *Schindler's List* in veel moslimlanden toch een alarmbel moeten doen rinkelen bij degenen die die film hier zo promoten). In ieder geval is de islamitische vervolging van andersdenkenden een probleem van eerste orde geworden.

5.5. Taslima Nasrin versus Salman Rushdie

De Bangladesji arts en schrijfster Taslima Nasrin (ëMoimansingh 1962) kreeg in 1993 een eerste doodvonnis te slikken wegens haar roman Lajja (Schaamte), die gaat over de vervolgingen van hindoes in Oost-Bengalen sinds zijn omvorming tot moslim-staat in 1947. Het boek is er verboden. Het is een stoorzender voor de islam-bewieroking, een zeer onwelkome doofpot-opener die de aandacht vestigt op de slachtoffers van de islam. Uit vrijzinnige hoek is het boek heel spitsvondig bekritizeerd ("onverantwoordelijk") en de pers heeft de inhoud zoveel mogelijk buiten beeld gehouden of verkeerd weergegeven. Zo heeft men het moslim-geweld tegen de minderheden bij voorkeur voorgesteld als een "wraak" na provokaties (het hoort tot het wezen van agressie dat het slachtoffer de schuld krijgt), of als iets waaraan beide partijen gelijkelijk schuldig zijn; hetgeen niet juist is, noch in Lajja noch in de werkelijkheid.

Konkreet gaat het boek over de familie Datta, hindoe van geboorte maar vrijzinnig en links, die liever in haar islamitisch geworden land blijft dan naar de lekenstaat India te vluchten. De Datta's krijgen het nochtans moeilijk : Nasrin ent het verhaal op de reële geschiedenis van pesterijen en pogroms. Maar zelfs wanneer de vader kreupel geslagen en verminkt wordt, en wanneer zijn dochter ontvoerd en nooit meer teruggezien wordt, blijft hij geloven dat vluchten "bekrompen" zou zijn, want dat dit maar "tijdelijke excessen" van "misleide" elementen zijn, die de islam "verkeerd begrijpen". In de pogroms van december 1992 brengen de Datta's het er levend vanaf, maar dit keer hebben ze er genoeg van, en ze vertrekken naar India. En zo stemmen ook zij met hun voeten tegen de islam, en is Bangladesj weer wat meer van heidense smetten vrij.

De storm over Taslima brak pas goed los na haar uitspraak dat, terwille van de waardigheid van de vrouw, "de Koran grondig herschreven moet worden". Een religieus doodvonnis en een arrestatiebevel vanwege de overheid deden haar onderduiken. Even leek ze terug te krabbelen toen ze liet weten, verkeerd geciteerd te zijn. Kort daarop echter werden nog andere recente uitspraken van haar bekend, vooral via haar interview in *Der Spiegel* : "De Koran is overbodig geworden, hij verhindert de vooruitgang en de gelijkberechtiging van de vrouw"; "De islam geeft vrouwen geen enkele waardigheid en behandelt hen als slaven"; "Om als mens te kunnen leven moeten vrouwen zich buiten de islam plaatsen".

Sommigen trachten hun eigen moderne en feministische opvattingen op de Koran te projekteren (b.v. Fatima Mernissi beweert dat de konkrete Koran-richtlijnen voor de polygamie in feite een veroordeling van de polygamie inhouden), maar Taslima Nasrin doet niet mee aan die vrome leugentjes. En ze gaat nog verder : "Het probleem is dat de islam intolerant is"; "Ik ben atheëst, elke vorm van religie is achterhaald"; "Ik houd de Koran op vele punten voor onjuist". Op de vraag van een Australische interviewer of ze nu de islam zelf aanvalt, zegt ze : "Ja, frontaal."

Dit kwam haar op een tweede doodvonnis te staan, d.w.z. een fatwa ("rechtskrachtig juridisch advies") van een moefti ("juriskonsult") die verklaart dat zij schuldig is aan een misdaad waarvoor de sjari'a de doodstraf oplegt. Anders dan bij Rushdie staat er wel geen staatsmacht achter deze fatwa's, maar elke moslim die zich geroepen voelt om de moordoproep uit te voeren, zal zich voor een islamitische rechtbank met verwijzing naar deze fatwa kunnen vrijpleiten. Vitterijen zoals die van Jean-Edern Hallier, die in een protestartikel in Le Figaro tegen de toekenning van de Sacharov-prijs van het Europees Parlement aan Taslima Nasrin (december 1994) ondermeer op dit verschil met de Rushdie-zaak wijst, zijn naast de kwestie : in beide gevallen is elke moslim die de moord wil voltrekken, verzekerd van een expliciete juridisch-theologische rechtvaardiging.

De inmiddels verschenen recensies tonen aan dat onze opiniemakers wel sympathie hebben voor Taslima Nasrin als slachtoffer van "extreem-rechtse moslim-fundamentalisten", maar niet als verslaggeefster van de reëel bestaande islam. Om met een perifere eigenaardigheid in deze recensies te beginnen : bijna elke kommentator noemt Nasrin de "vrouwelijke Rushdie". Deze vergelijking veronachtzaamt terloops het feit dat Rushdie lang niet de enige auteur is die door de islam vervolgd wordt. In de zes jaar die sedert het doodvonnis tegen Rushdie verlopen zijn, zijn honderden intellektuelen even ernstig als Rushdie door moslim-militanten met de dood bedreigd, en zijn er vele tientallen effektief vermoord. Voor een goed perspektief op de ernst en de omvang van de islamitische bedreiging voor vrijdenkers allerhande zou het dus beter zijn, te verwijzen naar de vermoorde Farag Foda, Tahar Djaout, Ugur Mumëu of naar de door onthoofding terechtgestelde Sadek abdel-Kerim al-Malallah, eerder dan naar de levende en florerende media-figuur Rushdie.

Bovendien loopt de vergelijking van Nasrin met Rushdie ook inhoudelijk mank. Dat is natuurlijk normaal, maar juist daarom is het wat zwakjes dat de kritici blijkbaar niet op het idee komen, de verschillen tussen beide auteurs te noemen. Goed, beiden zijn linkse, atheëstisch geworden ex-moslims uit het Subkontinent, en beiden zijn auteurs van essays en fiktiewerken; maar nu de verschillen.

Taslima Nasrin woonde tot voor kort in het Subkontinent, temidden van haar onderwerpstof, terwijl Rushdie om zo te zeggen een salon-sekularist was, die de islam te lijf ging vanuit het knusse Westen. Rushdie was hier een deel van het links-liberale establishment, dat slechts spot en hoon overheeft voor allerlei tradities en instellingen waaraan minder geavanceerde medemensen nog waarde hechten. Het was vanuit die neerbuigendheid dat hij ook het aureool van de Profeet eens een beurt wou geven. Nasrin daarentegen stond omzeggens aan het front. Haar woonplaats Moimansingh is regelmatig het toneel van religieus geweld, en als arts kreeg zij persoonlijk met de slachtoffers te maken : niet-moslims gewond in de pogroms, en vrouwen wier echtgenoot zich kweet van zijn Koranische plicht om hen hardhandig te disciplineren. Uit haar werk spreekt dan ook een passionele bekommernis om de konkrete slachtoffers van de islam. Vanwege Rushdie is mij daarentegen geen enkele dëmarche ten gunste van b.v. de hindoes in Bangladesj of de christenen in Pakistan bekend, terwijl hij toch van hun situatie op de hoogte moet zijn.

Rushdie is natuurlijk gesofistikeerder dan Nasrin, en de recensent die hem een veel beter schrijver noemt, heeft wellicht gelijk. Hoewel : is het zo superieur dat *De Duivelsverzen* echte Moderne Literatuur is, vol erudiete verwijzingen ("intertekstualiteit") maar nagenoeg onleesbaar voor de gewone sterveling ? Lajja is een eenvoudig verhaal dat, in de beste traditie van de sociaal geëngageerde roman, een heel duidelijke boodschap over een herkenbaar stuk aktualiteit brengt. Taslima Nasrin heeft niet zoals Rushdie een akademische graad in de islamologie, en men kan haar islamkritiek simplistisch noemen, zeker in vergelijking met Rushdies fantasierijke exploratie van de grondslagen van de islam en de psychologie van Mohammed. Het is wellicht typisch mannelijk om de oorsprongen te exploreren, typisch vrouwelijk om zich om de gevolgen te bekommeren; in ieder geval is Taslima Nasrin met Lajja een pionier in het beschrijven van de gevolgen van de islam-doktrine voor de ongelovigen.

5.6. Auteur gelauwerd, boek verbrand

Geen enkele recensent schijnt te (willen) beseffen hoezeer het verschijnen van Lajja een werkelijk historische gebeurtenis is. Het is gewoon de allereerste keer in de geschiedenis van de islam dat een geboren moslim de mishandeling van de niet-moslims beschrijft en zich aan hun zijde engageert. Toen de indianen te lijden hadden onder de christelijke Conquista, werd hun zaak bepleit door christelijke auteurs als De las Casas en De Sahagën; uit de islamgeschiedenis zijn geen dergelijke figuren bekend.

Wat zeggen de recensenten dan wel over Lajja ? In hun weergave van de inhoud van het boek zijn de meesten zeer beknopt en selektief. Op zijn minst beweren ze, praktisch zonder uitzondering (ook b.v. in Vlaanderens kwaliteitskrant), dat het boek de rellen van december 1992 behandelt, de "wraak" van de Bengaalse moslims voor de afbraak van de Babar-"moskee" in Ajoodhja door Indiase hindoes. In

werkelijkheid gebruikt het boek die rellen als uitgangspunt voor een overzicht van het frekwente en ongeprovoceerde geweld tegen de minderheden (ook boeddhisten en christenen) sedert de dekolonizatie in 1947. De recensenten stellen het zo voor dat de hindoes door hun eigen schuld in december 1992 het mikpunt van pogroms geworden zijn; in de werkelijkheid zowel als in Lajja nemen moslims sinds lang regelmatig en eenzijdig het initiatief tot dit soort geweld.

Vele kommentatoren zeggen zelfs helemaal niets over de inhoud van Lajja. In de interviews van Westerse media met Taslima Nasrin (*Nouvel Observateur, Time, Der Spiegel*, Australische TV, e.a.) wordt over de inhoud van Lajja geen enkele vraag gesteld. De reeks "Lettres ouvertes ë Taslima Nasrin", opgezet door Bernard-Henry Lëvy en ondermeer in De Morgen gepubliceerd, loopt met een wijde boog om het thema van de onderdrukking van niet-moslims in Bangadesj heen : Nadine Gordimer, Salman Rushdie, BHL zelf (die het natuurlijk vooral over zichzelf en zijn eigen reisje naar Bangladesj heeft), allemaal vinden ze het spreekrecht van kollega Taslima stukken interessanter dan het door haar aan de orde gestelde recht op leven van de minderheden in islamitische staten. Alleen de Algerijnse schrijver Rasjied Mimoeni vindt hier aanleiding om de vervolging van de christenen in de Arabische landen te vermelden.

Zelfs in de artikels die expliciet als recensie bedoeld zijn, slaagt men erin, met een half zinnetje over de inhoud van *Lajja* heen te springen, om zich dan te koncentreren op fatsoenlijker thema's, zoals feminisme (inderdaad Nasrins belangrijkste engagement, maar niet het enige, en niet de oorzaak van een doodvonnis), vrije meningsuiting, en de vermeende ekwivalentie tussen fundamentalisme ginds en extreem-rechts hier. *The Guardian* kondigt op de voorpagina een bespreking aan van "een boek dat een taboe doorbreekt", wat zeer juist opgemerkt is, maar in die bespreking blijkt het over alle aspekten van de affaire te gaan, behalve over de inhoud van het boek en het taboe op bespreking van het wettelijk en feitelijk statuut van niet-moslims onder moslim-bestuur.

Om niet op die inhoud te moeten ingaan, wordt er vaak expliciet gelogen over de reden van de doodvonnissen tegen Nas rin : "Moslim-zeloten willen haar dood... Haar misdaad was, in opstand te komen tegen de fundamentalisten die bang zijn van de opkomst van de vrouwen", zo beweert Yasmin Alibhai Brown in *The Independent*. Toch niet : ze schreef al jaren feministische stukken, en dat leverde haar nooit een doodvonnis op; het eerste doodvonnis had als reden de "belediging van de moslims" door de beschrijving van hun mishandeling van niet-moslims, het tweede (waarover dadelijk meer) had als reden de "belediging van de Koran" en dus van de Profeet.

Merk op dat deze Britse krant de recensie aan een moslim toevertrouwd heeft (stel je hetzelfde voor met een boek over extreem-rechts), net als de *Times Literary Supplement*. Daarin beweert Aamer Hussein dat Nasrins versie van de feiten, n.l. dat hindoes in Bangladesj frekwent het mikpunt van moslim-geweld zijn, "betwist" wordt en op "slecht verteerde pseudo-pamfletten" gebaseerd is. Yasmin Brown doet geen uitspraak over de juistheid van Nasrins voorstelling van zaken, maar zegt alleen dat deze "door hindoe-militanten in India misbruikt is". Als het woord "misbruik" hier al op zijn plaats is, moet men toegeven dat zij dit "misbruik" maar konden maken omdat *Lajja* alleen een literaire verwerking van verifieerbare historische feiten is, die in India welbekend zijn, ondermeer door de geleidelijke toevloed van miljoenen vluchtelingen die het allemaal eerstehands meegemaakt hebben. (21)

Moslim-kommentatoren in het Subkontinent hebben Taslima, de "pornografe", van allerlei lage motieven beschuldigd ("snelle roem, zoals Rushdie"); prestigieuze progressieve kranten verleenden hun daartoe gaarne een forum. In het Westen zijn ze beleefder, en ze haasten zich om hun steun te betuigen aan Nas rins bekommernis om "de rechten van moslim-vrouwen"; maar ze komen ervoor uit dat ze dit boek liever niët hadden zien verschijnen, en ze doen hun best om te verhinderen dat de lezer met sympathie kennis zou nemen van Nasrins boodschap.

Van de niet-moslim recensenten is er geen enkele die uitspraak doet over waarheid of onwaarheid van Nasrins versie van de feiten, de kwestie interesseert hun blijkbaar niet. Geen enkele kommentator expliciteert de vragen die de argeloze lezer zich bij het uitbreken van deze affaire moet gesteld hebben. Men wil wel even zijn sympathie voor de vervolgde schrijfster uiten, maar men wil niet weten welke prangende realiteit de schrijfster ertoe dreef, zulke vervolging te riskeren. Dit is welbeschouwd een ongelooflijke gang van zaken.

Stel je voor. Aleksandr Solzjenitsyn wordt uit de Sovjet-Unie verbannen naar aanleiding van de publikatie van zijn *De Goelag-Archipel*. De Westerse kranten brengen de affaire op de voorpagina, roemen hem als een groot schrijver, veroordelen de verbanning, - en reppen met geen woord over de inhoud van het boek, over het kommunisme en de kampen. Of stel je voor : Steve Biko wordt in een Zuidafrikaanse gevangenis vermoord, de kranten brengen het nieuws op de voorpagina, veroordelen de moord, prijzen Biko de hemel in, - en reppen met geen woord over de Apartheid en Biko's strijd daartegen. Zoiets is ondenkbaar, en wie er

de oude kranten op naslaat, zal vaststellen dat het niet zo gegaan is. *Welnu, hier gebeurt het wël*. Hier is een Solzjenitsyn wiens zogezegde sympathizanten de Goelag-archipel doodzwijgen. Niemand schenkt ooit aandacht aan het lot van de minderheden in moslim-landen, daar komt Taslima Nasrin die haar leven op het spel zet om hun verhaal te vertellen, - en haar sympathizanten doen wat ze kunnen om het weer de doofpot in te krijgen.

Nogal wat links-liberale kommentatoren, die de rest van de tijd tekeergaan tegen islamkritiek bij hun landgenoten, trachten de aandacht van deze islamkritiek vanwege een gekleurde medemens uit de Derde Wereld (die helaas niet als "racist" kan afgedaan worden) af te leiden door heel spitsvondig de literaire kwaliteiten van het boek op een goudweegschaaltje te leggen. Vrienden van me die het origineel gelezen hebben, zeggen dat het, zelfs volgens de hoge standaard van de rijke Bengaalse literatuur, beslist een goed geschreven boek is; maar onze kenners weten het natuurlijk beter. "Bangladesj heeft een gynekologe minder, de wereld heeft er een matige schrijfster bij", zo wijsneust de recensente van De Stan daard. "Noem je dit literatuur ?", vraagt Paul Gray in *Time*. Hij geeft toe dat "ook slechte schrijvers bescherming verdienen", en voorspelt dat haar vervolging "een slimme karriërezet" zal blijken (eind 1996 lijkt het er eerder op dat ze in een sukkelstraatje terechtgekomen is). De recensent van La Quinzaine Littëraire neemt aanstoot aan dat kommentaar, en is de enige die schrijft dat "Lajja wël een goed boek is".

De storm over Taslima brak in Bangladesj pas goed los na haar uitspraak dat "de Koran grondig moet herschreven worden". Dit was zoals gezegd de aanleiding tot het tweede doodvonnis, dit keer door de prominente moefti Nazroel Islam. De overheid, die haar het jaar tevoren nog tegen de eerste moordoproep bescherming geboden had, vaardigde een arrestatiebevel uit, en de schrijfster dook onder; uiteindelijk stemde de regering, die goed weet dat een groot deel van haar budget uit buitenlandse hulp bestaat, erin toe haar naar Zweden te laten emigreren.

De reden voor het tweede doodvonnis was haar ongezouten mening over de Koran, b.v. : "De Koran is overbodig geworden, hij verhindert de vooruitgang en de gelijkberechtiging van de vrouw", "Ik ben atheëst, elke vorm van religie is achterhaald", "Ik houd de Koran op vele punten voor onjuist".

In de islamitische pers heeft men deze uitspraken bekommentarieerd, zij het heel kort, want er is nu eenmaal niet veel dubbelzinnigs en interpreteerbaars aan. Het verdikt was dat zij haar breuk met de islam (en met religie in het algemeen, overigens op soms onnodig kassante wijze) publiek kenbaar gemaakt heeft, dus dat zij nu formeel een afvallige is. Op zulke openlijke geloofsafval staat alleszins de doodstraf, en ook de moslims die de islamwet niet te letterlijk nemen, kunnen niet anders dan Taslima Nasrin ten scherpste veroordelen.

In de Westerse kommentaren zijn deze uitspraken echter totaal niet het voorwerp van enige analyse en beoordeling geworden. Stel je voor : men noteert dat een schrijfster om haar uitspraken ter dood veroordeeld wordt, en men wordt zelfs niet nieuwsgierig naar de juistheid of onjuistheid van die uitspraken. Natuurlijk heeft ze, of ze nu wel of niet de waarheid spreekt, alleszins recht op bescherming tegen moordenaars; maar vanwege onze intellektuelen mag men toch enige belangstelling verwachten voor de inhoud van een bewering die een doodvonnis waard is.

Overigens blijkt meer en meer dat de "heks van Moimansingh" haar uitspraken hier best niet te luid herhaalt, want dan zal de heksenhamer van de anti-racismewet haar treffen. Dat zagen we al in 1991 in Frankrijk met het ontslag van de topambtenaar voor migrantenzaken Jean-Claude Barreau omwille van een islamkritisch boek.Sindsdien zijn er tal van nieuwe feiten die in dezelfde richting wijzen.

5.7. Migrantenwerker ontslagen

Op 12 november 1991 werd Jean-Claude Barreau, ooit priester-arbeider en migrantenwerker, ontslagen als hoofd van de Franse immigratiedienst, omdat hij de islam had bekritizeerd. Zijn misdaad ? Hij had een boek geschreven, *De l'islam en gënëral et de la modernitë en particulier*, waarin hij warempel kritische bedenkingen gemaakt had over de islam. En dat mag niet. Barreau noemt zich het slachtoffer van een "kollektief en bijna unaniem in acht genomen taboe". (22)

Jean-Claude Barreau's boek is terecht bekritizeerd op zijn detailfouten en zijn al te expliciet pro-christelijk standpunt, maar zijn thesen over de islam blijven onweerlegd. Hij verwerpt de "gulden legende" van een "grootse moslim-beschaving", die men gelooft omdat "het menselijk vermogen tot zelfbedrog groot is". Hij noemt de verspreiding van de islam "ëën van de grootste katastrofen" in de premoderne geschiedenis. De landbouw verviel, hele streken raakten ontvolkt, kultuurgoed werd massaal vernietigd : "De islam is geboren uit de woestijn en schepper van woes tijnen." De opbloei van Bagdad en Cordova maakte die verwoesting niet goed, en duurde slechts totdat de islamitische ortodoksie haar greep verstevigd had en een

duizendjarige stagnatie intrad.

Wie het boek op detailfouten pakt, moet wel niet denken dat de korrektie van deze fouten het boek islamvriendelijker zou maken. Zo vermeldt Barreau Jezus' bekende uitspraak tegenover de menigte die de overspelige vrouw wil stenigen : "Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen." Hij vraagt zich hierbij af "wat Mohammed in dezelfde situatie gedaan zou hebben ?" (23) Als Barreau zijn dossier beter gekend had, zou hij geweten hebben dat Mohammed zich in diezelfde situatie bevonden heeft, en dat zijn antwoord even duidelijk was als dat van Jezus. In een geval van overspel in de joodse gemeenschap van Medina wilden de joodse rabbijnen als straf een publieke vernedering opleggen (met zwartgemaakt aangezicht achterwaarts op een ezel gezet worden), maar Mohammed kwam tussen en dwong hen, de in onbruik geraakte doch door de Thora opgelegde straf uit te voeren : de steniging. De Sira bespaart ons de details niet : "En wanneer de jood de eerste steen voelde, boog hij zich over de vrouw in een poging om haar tegen de stenen te beschermen, totdat zij beiden doodgestenigd waren." (24) Zo, zijn de kritici nu tevreden ? Is het vooroordeel van barbaarsheid tegen die humane Mohammed hiermee weerlegd ?

De regering verantwoordde Barreau's ontslag met verwijzing naar "de kans dat zijn persoonlijke mening als een officiële stellingname beschouwd zou worden". Niemand gelooft dat dit in de Franse lekenstaat als grond voor ontslag ingeroepen zou worden in geval van een kritiek op het christendom. Integendeel, iedereen weet dat de sekuliere regering zich tot dit ontslag heeft laten dwingen door intense druk vanuit ambassades en door het binnenlands moslim-protest tegen Barreau's "simplistische" voorstelling van de islam. Zoals Barreau aan *Le Figaro* verklaarde : "Een topambtenaar mag aan Jezus' goddelijke natuur twijfelen zonder beroering te verwekken, maar hij mag niet over de profeet Mohammed spreken." Deze knieval voor de islam is een zware nederlaag voor het vrije Westen.

Mr. Barreau noemt zich het slachtoffer "niet van een wet, maar van een kollektief en bijna unaniem in acht genomen taboe". En hij stelt vast dat er naast een links pro-islamisme ook een rechts pro-islamisme bestaat. Dit laatste hangt samen met het respekt voor het uniformisme en de strijdbaarheid van de islam, en met anti-Amerikaanse solidariteit (Le Pen kultiveert een relatie met de Arabische landen, waar men zijn standpunten zeer goed begrijpt, en pleitte tegen Franse deelname aan de tweede Golfoorlog). Een voor de hand liggend punt van overeenkomst is natuurlijk het anti-judaësme (vgl. de steun van de groot-moefti van Jeruzalem aan Hitler, het asiel voor oud-nazi's in Syrië, de Saoedische financiering van holokaust-negationisme, de verspreiding van de anti-joodse vervalsing *De Protokollen van de Wijzen van Zion* door de Iraanse ambassades enz.; in de moslimwereld was Hitler razend populair, ook b.v. bij de latere Egyptische presidenten Nasser en Sadat). (25) Het linkse pro-islamisme is echter veel konsistenter en vormt een krachtige lobby, die kritiek op de islam meteen als "racisme" bestempelt.

Het is een ernstige zaak dat een regering zwicht voor de druk van islamitische en verweesd-marxistische drukkingsgroepen. Maar regeringen en andere overheden hebben het exkuus van de raison d'ëtat : soms lijken besnoeiingen op de vrije meningsuiting een redelijke prijs om hogere staatsbelangen te vrijwaren. Zo verbood de Britse regering een steunbijeenkomst voor Rushdie om de vrijlating van Libanon-gijzelaar Terry Waite niet in gevaar te brengen. De fout ligt minder bij de overheid dan bij onze intelligentsia, die tegenover de uitdaging van de islam verstek laat gaan, of voor de kollaboratie kiest.

5.8. Mohamed Rasoel en "De ondergang van Nederland"

Na klacht vanwege blanke ingezetenen veroordeelt de blanke rechter een kleurling tot een zware boete maar spreekt hij diens blanke medeplichtigen vrij. De blanke pers braakt scheldwoorden in de richting van de kleurling en weigert aandacht te besteden aan zijn argumentatie. Nee, dit is niet Alabama 1952 of Pretoria 1972, maar Amsterdam 1992. Aanleiding is een klacht van de Anne Frankstichting tegen een boekje over de opmars van de islam : *De ondergang van Nederland, land der naëeve dwazen*. Uitgever en vertaler (het manuskript was in het Engels) worden vrijgesproken, maar de Pakistaanse auteur Zoka F. alias Moha med Rasoel wordt veroordeeld tot een boete van 2000 gulden wegens het "aanzetten tot haat op grond van ras of geloofsovertuiging". De rechter verwart Rasoels boek blijkbaar met de Koran.

Kommentaar van Rasoel : "Het is belachelijk en ronduit een schande dat ik mij moet verantwoorden wegens diskriminatie van moslims. Het bewijst dat de strekking van het boek juist is. Dat de Nederlandse samenleving minder tolerant wordt. De vrijheid van meningsuiting wordt in ieder geval al opgeofferd. Als moslims op TV zeggen dat Nederlandse vrouwen sletten zijn, dan mag dat weer wel. Ik begrijp het gewoon niet."

Het rekwisitoor stelde, niet zonder grond, dat Rasoel "op onrechtmatige wijze generalizeert door 'softe Nederlanders' af te zetten tegenover 'stompzinnige, wrede, korrupte en bloedvergietende moslims'". Rasoel maakt onvoldoende het onderscheid tussen de islam als doktrine en de moslims als medemensen die in zeer uiteenlopende mate de mentale gevangenen van deze doktrine zijn. Betwistbaarder is het oordeel van de rechter dat Rasoel "aanzette tot haat tegen mensen met een andere godsdienst" in volgende passage : "De moslims zullen de Koran via de oren het hoofd van hun kinderen instampen, een hersenspoeling achter gesloten deuren en dichte gordijnen zodat ze de Nederlanders gaan haten en hen als hun vijanden zien. Voor dit doel zijn hun scholen beschikbaar gesteld waar zij ongehinderd hun moslim-bommen kunnen vervaardigen."

Welbeschouwd wordt Rasoel hier kwalijk genomen dat hij waarschuwt voor de oproepen tot haat tegen niet-moslims die in de Koran staan, en die er bij moslim-kinderen als Gods Woord ingehamerd worden. Hoewel er enkele domme dingen in zijn boek staan, en de geciteerde bewoordingen soms onnodig hetzerig zijn, is dit punt alleszins perfekt verdedigbaar. Men kan de vraag stellen in hoeverre het gedrag van de moslims door de Koran bepaald wordt (gelukkig laten ook zij zich gewoonlijk door algemeen-menselijke motieven leiden); maar men kan niet, tenzij uit onwetendheid of kwade trouw, ontkennen dat de Koran tot vijandschap jegens andersdenkenden aanzet. Meer dan zeventig Koran-passages vormen een koherente tirade tegen de ongelovigen als boosaardig hellegebroed en te bestrijden vijand : "Strijd tegen de ongelovigen tot de afgoderij niet meer bestaat en Allahs religie algemeen heerst"; "Bestrijd de ongelovigen in uw omgeving en laat hen hardheid in u vinden"; "Zij die Mohammed volgen zijn ongenadig voor de ongelovigen maar goed voor elkander", enz.

Kan men iemands vaststelling dat *Mein Kampf* tot jodenhaat oproept, bestraffen als zijnde zelf een aanzet tot haat jegens nazi-medemensen ? Is het strafbaar als iemand redeneert dat een nieuwe bloei van een ideologie zal leiden tot een herhaling van de historische verwezenlijkingen van die ideologie, dus nazisme tot genocide, en islam tot dhimmitude en djihaad ?

De essentie van Rasoels stelling over de geplande inpalming van Europa door de islam vinden we bevestigd bij de joods-Egyptische historica Bat Ye'or : "Het islamisme verbergt geenszins zijn bedoeling om Europa te bekeren. Brochures die in Europese islamitische centra verkocht worden, zetten doel en middelen uiteen, ondermeer bekeringswerk, huwelijken met inheemse vrouwen, en vooral de immigratie. Wetend dat de islam altijd als minderheid begonnen is in de veroverde landen, beschouwen deze ideologen de moslim-inplanting in Europa en de VS als de grote kans voor de islam." (26) Zij vermeldt terrorisme, ekonomische druk en psychologische konditionering als wapens in de strijd om het Westen.

Daarom waarschuwt Rasoel de Nederlanders dat zij de islam alle faciliteiten geven om hier een demografische en institutionele aanwezigheid op te bouwen die over enkele decennia onverenigbaar zal blijken met de tolerante en open samenleving waarop zij nu prat gaan. Toegegeven, hij overdrijft soms, en hij was volgens onbevestigde krantenberichten ook niet van onbesproken levenswandel, maar dat zijn zaken die men een kruisvaarder tegen andere anti-demokratische bewegingen graag zou vergeven. In ieder geval is er nu, nog dichter bij huis, een gelijkaardige zaak waarin geen enkele dergelijke omstandigheid de simpele waarheid komt vertroebelen, n.l. dat islamkritiek in het Westen een strafbaar feit aan het worden is.

5.9. "La Belgique musulmane"

Begin oktober 1994 publiceerde het Belgische weekblad Tëlë-Moustique een artikel onder de titel : "La

Belgique deviendra-t-elle musulmane ?" De begeleidende foto, ook op de voorpagina, toont koning Albert met een bedoeënse hoofddoek, wat enige opschudding verwekt heeft. De inhoud van het stuk was nochtans belangrijker, vooral dan het uitvoerige citaat uit de preek van een imaam in een moskee te Sint-Jans-Molenbeek : "Wij zijn in ongelovig gebied en onze plicht is, het ene ware geloof te doen zegevieren... Onze zege is onderweg en de moslims zullen weldra het talrijkst zijn in dit land. Dan zullen wij de moslimwet opleggen en België zal deel van de wereld-moslimgemeenschap zijn. De zege is binnen ons bereik. (goedkeuring uit het publiek) Vandaag misprijzen en bekritizeren en beledigen de Belgen ons; ze zullen het zich eeuwig beklagen zodra België van ons is. Zij zijn het die ons zullen dienen; zij die de suprematie van onze Profeet niet willen erkennen, zullen ons dienen. Bereidt u voor, want de zege is nabij !"

Het artikel gaat nog kort in op de behandeling van de christenen in het Midden-Oosten en legt uit wat de islamwet zegt over de ondergeschikte plaats van niet-moslims, met verwijzing naar de gezaghebbende historica Bat Ye'or. Er worden enkele citaten uit de Koran bijgehaald (volgens een Marokkaanse organizatie zijn ze "slecht vertaald", het oude verhaal), die de onvoorbereide lezer "koude rillingen" bezorgen, "vooral als ze uit hun kontekst gerukt worden". Die laatste toevoeging impliceert heel welwillend dat er ook een gesofistikeerder lezing bestaat die minder verontrustend is; bovendien wordt daaraan haastig toegevoegd dat de Bijbel ook zulke verzen bevat. Het artikel is zeker geen wilde tirade tegen "de" moslims, maar schetst heel nuchter de strategie van de integristen (van wie zelfs pater Leman niet durft ontkennen dat ze in België aktief zijn), en besluit met een oproep tot kalmte : "Alleen een nuchtere analyse, met het hoofd koel, kan hen verhinderen hun plannen te verwezenlijken of ons land in de chaos te storten."

De franstalig-Belgische Liga voor de Rechten van de Mens riep het publiek op tot een intimiderende lezersbrievenkampanje, en kondigde aan dat ze de steller van het artikel in kwestie zou vervolgen op grond van de wet op het racisme. Natuurlijk komt het rasbegrip in het hele artikel nergens voor, evenmin als een oproep tot diskriminatie op etnische of religieuze gronden (wel wordt zulk een oproep vanwege de genoemde imaam geciteerd, maar dat schijnt de Liga niet te verontrusten). Er worden alleen een aantal feiten in opgesomd, die noch door de Liga noch door anderen weerlegd of, voorzover mij bekend, zelfs maar tegengesproken zijn. Rechtsvervolging tegen de auteur van het artikel is noch min noch meer een poging om elke islamkritiek als zodanig strafbaar te maken.

Ik hoop dat de vrijheidslievende burgers van dit land beseffen dat ze de gerechtelijke bestraffing van ideologiekritiek in het algemeen en islamkritiek in het bijzonder, absoluut moeten verhinderen. Nu schrijvers in de moslimwereld hun leven wagen voor het vrije denken, moet elke vorm van sanktie (juridisch, maar ook b.v. beroepsmatig) tegen de auteur van een kritisch stuk over de islam als een dramatische en ontoelaatbare achteruitgang van de intellektuele vrijheid in dit land beschouwd worden.

Rechtsvervolging is overigens niet de enige manier om islam-kritici te doen betalen. Men kan hen ook in hun karrière treffen, zoals met het ontslag van de Franse ambtenaar Jean-Claude Barreau in 1991. Men kan hen ook isoleren door middel van een media-hetze : dit procëdë hebben we in 1992-95 in eigen land kunnen volgen, rond de figuur van Achille Moerman. Deze liberaal in hart en nieren verliet de VLD toen zijn kritiek op de islam aanleiding gaf tot gepraat achter zijn rug over "extreem-rechtse sympathieën", wat hem binnen de partij isoleerde. Hij vervoegde de pas opgerichte partij Waardig Ouder Worden, en was in 1994 haar lijsttrekker tijdens de verkiezingen voor het Europees Parlement.

Kort daarop werd de kampanje tegen Moerman uitgebreid van de liberale kringen waarin hij verkeerde naar de nationale media. Enkele leerkrachten en direktieleden van het Hoger Pedagogisch Instituut van Laken poogden om de voorzitter van hun schoolraad, dezelfde Achille Moerman, te doen afzetten wegens "zijn extreme en racistische sympathieën". Dit was het recht streeks resultaat van een hetze tegen Moerman in een Vlaams ochtendblad, met in de hoofdrol BRTN-medewerker Lucas Catherine. Moerman kreeg wel het vertrouwen van de schoolraad, maar intussen was zijn positie binnen de WOW ongemakkelijk geworden, want nogal wat leden haakten ingevolge deze hetze af. Hoewel "racisme" een bespottelijke aantijging is voor een kosmopoliet als Moerman (die twintig jaar in moslimlanden gewoond heeft), blijkt nogmaals dat laster een buitengewoon efficiënt wapen is.

Eën van de aangrijpingspunten van deze kampanje tegen Moerman was zijn boutade : "Ik ben geboren als anti-klerikaal, heb geleefd als anti-kommunist, en zal sterven als anti-islamiet", waarvan het laatste deel als titel boven een artikel gebruikt werd. Hij geeft hiermee gewoon uiting aan zijn radikale vrijzinnigheid. Moerman verwerpt de religie, waarin hij ondermeer ook de wortels van het racisme zegt te herkennen. Historisch kan dit kloppen : met name is de islamitische negerslavernij de wieg van het blanke anti-zwarte racisme, dat nadien door de Europeanen overgenomen werd. Inmiddels verduidelijkt Moerman zijn boutade : "Ik hoop te sterven zoals ik heb geleefd : als humanist, die niet aanvaardt dat mensen vermoord worden omwille van hun opinies, zoals die veertiende journalist die ze enkele dagen geleden in Algiers uit de weg hebben geruimd."

Ach, ook zonder hem uit de weg te ruimen is de eerste Vlaamse vrijzinnige die eindelijk het probleem van de islam aan de orde stelt, door deze hetze voldoende beschadigd. Het zal nu twee keer zo lang duren eer er een tweede zijn mond durft opendoen om half zo veel te zeggen. Tenzij onze vrijzinnigen zich eens bezinnen over wat hun goeroe Voltaire overkomen is.

5.10. "Mahomet, ou le fanatisme"

Een groep Vlaamse akademici, meestal van militant vrijzinnige signatuur, heeft in 1994 een steunplatform voor de "gelijkberechtiging van de islam" opgericht. Konkrete bedoeling was, de financiering van het islam-onderricht in het openbaar onderwijs vlot te krijgen, want de wettelijke toegezegde subsidies zijn jarenlang niet uitbetaald omdat er geen voor de overheid aanvaardbaar vertegenwoordigend orgaan van de moslim-gemeenschap was. Tot dusver blijkt uit niets dat deze akademici aangaande de islam enige kompetentie bezitten. Hun initiatief stelt echter de verhouding tussen islam en vrijzinnigheid aan de orde.

Bij de aanvang van de Duivelsverzen-affaire steunden, tot bittere teleurstelling van Rushdie, vele vrijzinnige literati in India het verbod op zijn boek. Daar zoals hier zijn er n.l. twee soorten vrijzinnigen, de echten en degenen die de islam uitsluiten van de kritiek die zij roetinematig op andere religies afvuren. Zoals de historicus Sita Ram Goël vaststelt : "Zij zijn op hun moedigst wanneer ze diegenen kunnen aanvallen die niet terugslaan. Al vele jaren vallen zij het hindoeësme aan, maar ze vluchten naar hun rattenhol zodra de islam zijn klauwen ontbloot." Naar Vlaanderen getransponeerd : het is gemakkelijker om tegen een tandeloos geworden Kerk te schoppen dan om de islam in vraag te stellen.

De islam en zijn zoollikkers in ons midden dagen steeds openlijker ons systeem met zijn diverse vrijheden uit. In juni 1994 forceerden zij een belangrijke symbolische doorbraak met hun suksesvol protest tegen het opvoeren van een toneelstuk van Voltaire, de patroonheilige van de vrijzinnigheid. In Genëve had men besloten, Voltaires driehonderdste verjaardag te vieren met de opvoering van al zijn toneelstukken, inbegrepen *Mahomet ou le fanatisme*, een stuk uit 1741, gericht tegen de religieuze onverdraagzaamheid, en gebaseerd op het ware verhaal dat Mohammed zijn kritici ëën voor ëën liet vermoorden of terechtstellen. Na protest vanwege moslimorganizaties (nee, niet "fundamentalisten", wel door de overheid gesubsidieerde kulturele centra) overwoog het stadsbestuur in alle ernst, het stuk te schrappen. Omdat dat een wel zeer merkwaardige manier zou zijn om de grote vrijdenker te huldigen, werd het uiteindelijk een afgezwakte versie van hetzelfde : de opvoering van het stuk zou door de overheid wel toegelaten maar niet gefinancierd worden. De regisseur dan maar op zoek naar private sponsors. Maar door de kommotie en de gevestigde reputatie van de islam voor (laat ons zeggen :) strijdbaarheid, durfde niemand zijn nek uitsteken, en bij gebrek aan fondsen werd het stuk dus niet opgevoerd.

De islam heeft een slag gewonnen in de oorlog tegen Voltaire en de Verlichting. Het is voor de Vlaamse vrijzinnigen tijd om te kiezen aan welke kant zij staan. Vanwege de vrijzinnige professoren die in dezelfde periode het platform "Akademici voor de Gelijkberechtiging van de Islam" lanceerden, heb ik geen protest gehoord tegen het muilkorven van Voltaire door de islam. Dat sommigen van hen aan de Gentse universiteit het initiatief genomen hebben om in maart 1995 een eredoktoraat aan Taslima Nasrin toe te kennen, beschouw ik dan ook hoofdzakelijk als een kras staaltje van hypokrisie. Herlees de eerder aangehaalde uitspraken van de Bengaalse blasfemiste over de islam en de Koran, verbeeld je vervolgens dat een Vlaming diezelfde uitspraken doet, en vraag je dan af of hij nog ooit in aanmerking zou komen voor een job of een eredoktoraat aan de Gentse universiteit. Ikzelf ben precies omwille van dergelijke standpunten over de islam geweerd van een lezingenreeks aan de RUG waarvoor sommige RUG-personeelsleden mij als spreker hadden willen uitnodigen.

In een gesprek met Lieve Joris zuchten Arabische intellektuelen dat hun kultuur nog steeds geen Voltaire heeft voortgebracht. (27) Wat mij meer verontrust, is dat ook Europa geen Voltaire meer heeft, geen vrijdenker die de waarheid durft zeggen over "*Mahomet ou le fanatisme*".

5.11. Islamkritiek en racisme

De moedjahedien hebben moordwapens, hun handlangers in ons midden hebben dooddoeners. Het doel is hetzelfde : elke ernstige islamkritiek de kop indrukken.

De pleitbezorgers van de islam hebben niet veel analyse nodig om islamkritiek te duiden. Zij hebben hun dooddoeners immers klaar : het gaat gewoon om "racistische vooroordelen" van "extreem-rechts". Dit is uiteraard een volkomen eurocentrische argument, want alleen hier valt de tegenstelling tussen ongelovige en moslim iet of wat samen met verschil tussen lichtblank en donkerblank. (28) Hoe dan ook, laat ons deze veelgehoorde associatie hier even verifiëren.

Wat hebben Salman Rushdie, Taslima Nasrin, Ram Swarup, Sita Ram Goël, Anwar Shaykh, Mohamed Rasoel en Bat Ye'or met elkaar gemeen ? Wat hebben zij gemeen met de Turkse marxist Aziz Nesin ("Er moet een einde komen aan de duizendjarige tirannie van de Koran") ? Met V.S. Naipaul, die in *Among the Believers* de levende islam op de korrel neemt en in een recent interview aanklaagt dat de moslims geen enkel gewetensonderzoek doen in verband met de slavernij ? (29) Met Maryse Condë, die in haar roman Sëgou de Afrikaanse kijk op de islam weergeeft ("De islam is een mes dat tweedracht zaait, dat verwondingen toebrengt waarvan we niet meer genezen") ? Met Ibn Warraq die in zijn boek Why I am not a *Muslim* zijn mede-moslims met een grondige en omstandige islamkritiek de weg naar de emancipatie uit de mohammedaanse dwaling wijst ("het beste wat men voor moslims kan doen, is hen van de islam te bevrijden") ? (30)

Wat zij gemeen hebben zijn niet hun politieke opvattingen, die een brede waaier vertegenwoordigen waarin alleen "extreem-rechts" ontbreekt. Wel dat zij meer moed hebben dan onze multikul-ajatollahs, en meer huidpigment. Terwijl blanke paters en logebroeders de inplanting van de islam in België organizeren, sneuvelen zwarte christenen en heidenen in Soedan door het zwaard van de islam. Het verzet tegen de islam is inderdaad bruin en zwart, niet qua politieke maar qua huidskleur.